

Тиждень

український www.ut.net.ua

Василь Вовкун:
львівський
режисер
зриває овації
в Донецьку
стор. 14

№ 7 14 – 20 ГРУДНЯ

ЧЕРНОМИРДІН VS ЧЕРНОВЕЦЬКИЙ

Змагання златоустів. Стор. 20

ПЛАНЕТА «7-Й КІЛОМЕТР»

Щомісячний оборот одеського
ринку – 1 млрд грн. Стор. 30

МРІЯ КДБ

Здійсниться за допомогою
телефонів від Google. Стор. 66

Рівень конфлікту

ЗЕМЕЛЬНЕ ПИТАННЯ ВІДДАЛЯЄ КРИМ
ВІД УКРАЇНИ. СТОР. 40

ISSN 1996-1561

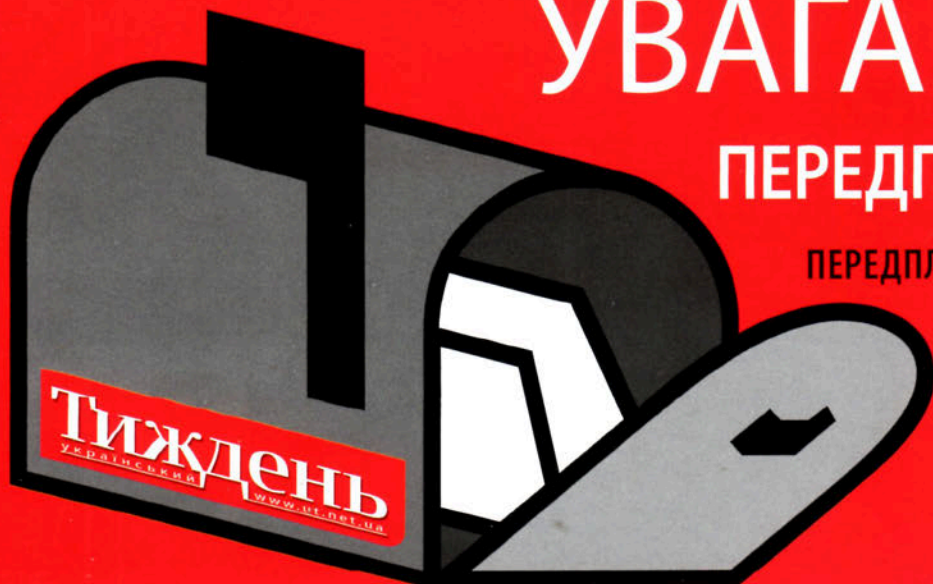

9 771996 156002

УВАГА! АКЦІЯ!

ПЕРЕДПЛАТИ І ВИГРАЙ!

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС – **99319**

Редакція журналу «Український ТИЖДЕНЬ» оголошує конкурс передплатників. Передплатіть журнал у будь-якому відділенні зв'язку «Укрпошта» за ціною:

1 міс. – 15,34 грн

3 міс. – 46,02 грн

6 міс. – 92,04 грн

12 міс. – 184,08 грн

і гарантовано отримайте приз:

Для того, щоб отримати призи, необхідно надіслати у редакцію поштою або по факсу копію квитанції про передплату з чітким відтиском касового апарата, де розбірливо, бажано друкованими літерами зазначте:

- контактний телефон;
- адресу;
- ПІБ

Унікальна фірмова футболка

Плед +
ексклюзивний журнал карикатур

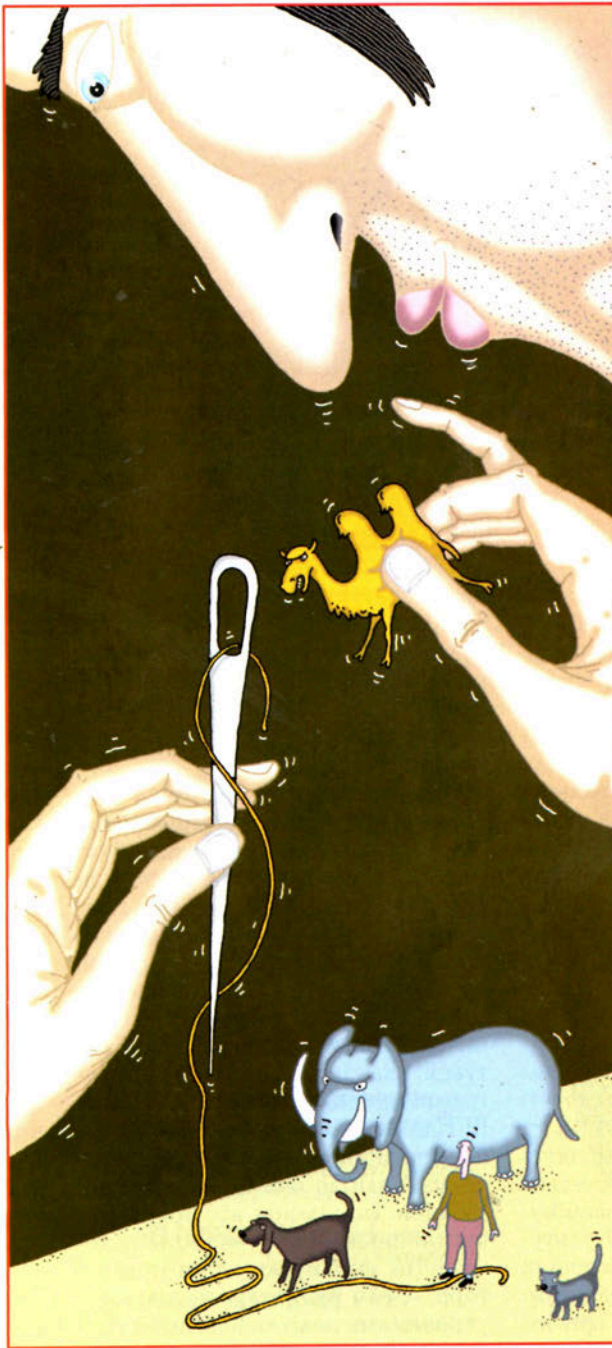
Ексклюзивний журнал карикатур

За детальною інформацією звертайтеся за тел. (044) 503-37-41
менеджер з передплати Кашук Тетяна
kta@ut.net.ua

Акція триває до 15 грудня

Спостерігати за тим, як верблюд пролазить у вушко голки, сумно і весело

якщо пролізе, то з якої спроби... Інтриги додає ще й те, що вушко шириною лише в один голос народного обранця. Малюнок Ігоря Лук'янченка

водночас з одного боку шкода більолаху. Він же намагається, преться, страждає врешті-решт з іншого – все-таки яка-не-яка розвага у сірії

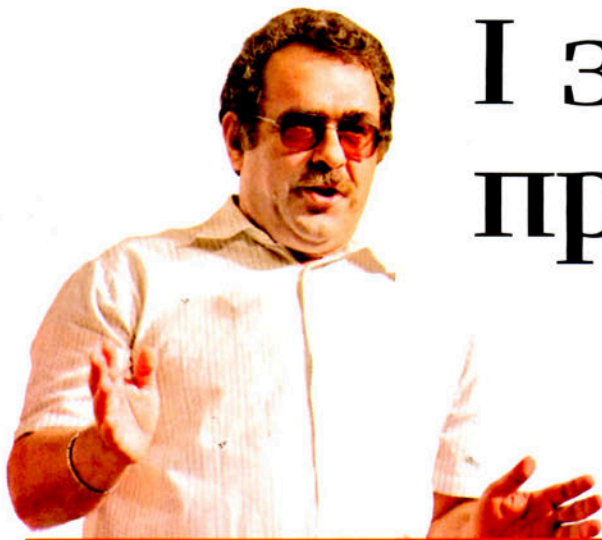
змовові буденності. Та й тоталізатор можна влаштувати: пролізе чи ні!

Тижень
НАСЛОНОВА ПРАЦЮВАЛЬНИЦЯ

Засновник ЕСЕМ Медіа ГмбХ
Видавець ТОВ «Український Тижень»
Головний редактор Юрій Макаров
Перший заступник головного редактора Роман Кульчинський
Відділ політики Анатолій Бондаренко
Відділ економіки Сергій Лук'янчук
Відділ розслідувань Андрій Лаврик
Відділ суспільства Ольга Михайлова
Відділ новин Наталія Васютин
Відділ історії та науки Роман Кабачій
Відділ культури та спорту Вікторія Поліненко
Літературний редактор Ольга Артюх
Виконавчий директор Роман Чигрин

Фінансовий директор Андрій Решетник
Відповідальний секретар Юрій Коломицев
Арт-директор Надя Кельм
Дизайнери Ганна Єрмакова, Тимофій Молодчиков, Микола Титаренко
Художник Андрій Єрмоленко
Більд-редакція Вікторія Буянова, Анатолій Белов
Фотографи Валентин Дирман, Євген Котенко
Кольорокоректор Олена Шовкопляс
Коректори Марина Петрова, Світлана Стовпова
Відділ реклами Алла Левковська
Відділ розповсюдження Наталія Астаф'єва
Відділ маркетингу Ганна Лебедева

Помічник головного редактора Олена Чекал
Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
Друк ТОВ «Новий друк»
Київ, вул. Магнітогорська, 1
№ зам. 07-6567
Наклад 17 000
Адреса редакції 01030, Київ, вул. Б. Хмельницького, 36, кв. 7
Адреса для листування 03040, Київ, вул. Васильківська, 2 А
Телефон (044) 503 3740
Виходить щотижня
Розповсюджується в роздрібній торгівлі та за передплатою
Ціна договірна
Передплатний індекс 99319

І знову про культуру

СЕРГІЙ ГРАБОВСЬКИЙ
кандидат філософських наук,
член Асоціації українських письменників

Хтось із політично активних громадян наразі переймається розподілом місць у парламентських комітетах, хтось — персональним складом майбутнього Уряду, хтось — його програмою. Хай. Це їхнє право. І справді, це важливо, хто саме стане очільником бюджетного комітету, а хто — віце-прем'єром з питань паливно-енергетичного комплексу. Але чи не важливіше те, які цінності на свідомому і підсвідомому рівнях сповідають наші політики і які життєзначущі сенси «світять» їм у роботі?

А це вже питання, «замкнені» на культуру.

Коли ми вживаємо слово «культура», то зазвичай маємо на увазі ті чи інші види мистецтва, інколи — фольклор. А тим часом це поняття незрівнянно осяжніше, і стосується всієї людської діяльності, розглянутої під певним ракурсом. Культура — це світ суспільно значущих змістів, сенсів, цінностей людського буття і, відповідно, способів їхнього отримання, зберігання та трансляції. Відтак, культурний вимір має все: і економіка, і наука, і освіта, і навіть політика, і навіть в Україні. Отож про українську політичну культуру та її «досягнення» (якщо можна вжити саме це слово) і йти-меться далі.

Чому слово «досягнення» краще взяти у лапки? Тому, що з короткої дистанції кількох місяців важко оцінити під оглядом суспільної значущості ті чи інші додані до традиційних сенси чи цінності. Навіть тоді, коли йдеться про твори живопису

чи літератури. Адже нерідко траплялося так, що тих або інших художників чи письменників гідно оцінювали вже після їхньої смерті, бува, що й за століття. І в науці таке трапляється, власне, і в політиці також.

Не будемо далеко ходити за прикладами: роль ідей Миколи Міхновського в українській політиці була гідно оцінена лише після його вбивства чекістами, а те, ким був і міг стати для України Левко Мацієвич з його феноменальними здібностями, досі, очевидно, не усвідомлюється ніким, окрім кільканадцяти дослідників. Трапляються й абсурдні ситуації: скажімо, практично всі програмні принципи ОУН, ухвалені на III Надзвичайному Зборі 1943 року під керівництвом Романа Шухевича, увійшли до чинної Конституції України, на відміну від принципів противників ОУН — нацистів та комуністів, викинутих на смітник історії. А тим часом значна кількість українських політиків називає Шухевича «фашистом», не помічаючи, що їхні власні політичні настанови навряд чи належать до демократичних...

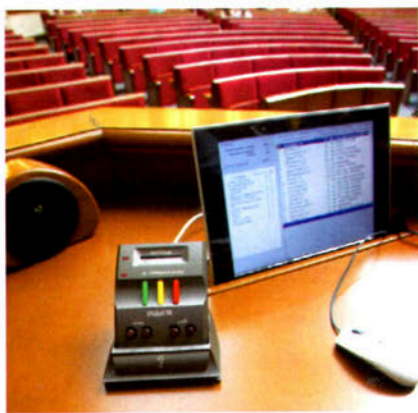
Але слово «досягнення» щодо політичної культури вживати все-таки можна, хоч і обережно. Є такі досягнення і в 2007 році. По-перше, вдалося зберегти і закріпити те, що стало фактом ще на початку Помаранчевої революції — принципи ненасильства у вирішенні політичних конфліктів. Скільки не намагалися певні партії та олігархічні клани спровокувати силові кон-

флікти у столиці та регіонах, та на це, за великим рахунком, практично ніхто не повівся. Ба, більше: агресивність, яка просто-таки випирала з деяких депутатів та міністрів, не знайшла масової підтримки навіть серед прихильників тих партій, у яких перебували згадані персонажі. По-друге, дочасні парламентські вибори відбулися без істотних порушень та фальсифікацій. І справа тут, мабуть, не стільки в партійних лідерах, скільки в настановах партійних мас. По-третє, електорат виявився чи не зрілішим, аніж партійні вожді. Останні щедро розсипали обіцянки роздати людям усі можливі блага, тоді як соціологічні дослідження показали, що головним для виборців є факт спроможності тієї чи іншої політичної сили забезпечити стабільний і демократичний розвиток країни. Нарешті, не здобули більш-менш вагомих результатів на виборах ультрарадикальні партії — не має значення, чи то ліві, чи то праві.

І, насамкінець, як кажуть англійці «last but not least»*: соціологи зафіксували, що в оцінці такого значущого явища української історії, як Голодомор, зійшлися позиції більшості населення всіх громадян України. Ба, більше, до 40% виборців Компартії вважають Голодомор геноцидом українського народу. І хіба це не питома ознака усталення політичної культури українців, яка в перспективі значить для країни більше ніж персональний розподіл місць у парламентських комітетах? ■

* Дослівний переклад з англійської — «востанне, але не менше цього».

У НОМЕРІ

24 **МІЦНА КОНСТРУКЦІЯ**
Розробник системи «РАДА»
про неможливість фальсифікації голосування.

ОБРАЗ

1 **КАРИКАТУРА ТИЖНЯ.**
Малюнок Ігоря Лук'яненка

ОСОБИСТА ДУМКА

2 **І ЗНОВУ ПРО КУЛЬТУРУ.**
Авторська колонка Сергія Грабовського

НА ЧАСІ

4 **ФОТО ТИЖНЯ.** «Другий світ»

6 **ТЕНДЕНЦІЯ ТИЖНЯ.**
Людський чинник

12 **СУБ'ЄКТИВ.** «Обезжирена» політика.
Авторська колонка Анатолія Бондаренка

ВПРИТУЛ

14 **ЯК ЗБЕРЕГТИ ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ.**
Розповіді режисера Василь Вовкун

20 **ЗМАГАННЯ ЗЛАТОУСТИВ.** Черновецький
поклав на лопатки Черномирдна

22 **ГВАРДІЯ ТИМОШЕНКО.**
Хто здійснюватиме «Український прорив»

24 **МІЦНА КОНСТРУКЦІЯ.**
Фальсифікувати голосування
в Парламенті неможливо

25 **ІНСТРУКЦІЯ ДЛЯ ДЕПУТАТА.**
Тиждень пояснює БЮТу та НУ-НСу,
як голосувати у Парламенті

26 **АВТОКЛОНДАЙК.** Кримінал

30 **ПЛАНЕТА «7-Й КІЛОМЕТР».**
Робота ринку залежить від сезону
і боротьби з контрабандою

34 **НАУТЕ БАЗАР.** Коли підробка краща,
ніж оригінал

36 **АМПУТАЦІЯ КОСОВА.** Сербі
втрачають край, який вважають
колискою державності

26 **АВТОКЛОНДАЙК**
Оборудки з легалізації контрабандних авто
неможливі без прикриття судових органів

39 **ЗВИЧАЙНА ПРОВОКАЦІЯ.**

Українські ЗМІ та політики мало
замислюються над суттю події

ТЕМА ТИЖНЯ

40 **ЗЕМЛЯ СПОТИКАННЯ.**
Чи залишиться Крим українським?

МИ

50 **УКРАЇНЕЦЬ ФІНКЕЛЬШТЕЙН.**
Засновник видавництва «ФАКТ»
викладає математику в школі

55 **ПОДВІЙНИЙ РАХУНОК.**
Авторська колонка Юрія Макарова

56 **ГЕНІЙ КОНФОРМІЗМУ.** Міський голова
Харкова використовував тактику Мазепи

НАВИГАТОР

60 **СЯЮЧІ ВИСОТИ ПРИЕЛЬБРУССЯ.**
Недорогий відпочинок для екстремалів

66 **МРІЯ КДБ.** Мобільник від Google порушує
ваші права і розширює вашу свободу

68 **БЕЗ ГОЛОВИ.** Триває голосування
за майбутнього тренера збірної з футболу

70 **ХРАНИТЕЛЬ ТРАДИЦІЇ.** Саулюс
Сондецкіс: «Диригування — діло темне»

72 **ЗАКЛИНАЧ ОРКЕСТРИВ.** Литовський
маєстро зберігає еталон смаку

73 **РИНГТОН ДЛЯ ФЛЕЙТИ**
З ОРКЕСТРОМ. Сергій Жадан
про Моцарта, наркоманів і мобільки

74 **МАЗАЙ І ЗАЙЦІ.** Твори Михайла
Демцю вражають радістю

76 **ВІДГУКИ.** Вистави, фільми, виставки,
книги, музичні записи

78 **АНОНСИ.** Коротко про культурні події

НАШ ТИЖДЕНЬ

80 Кілька слів від журналістів *Тижня*

60 **СЯЮЧІ ВИСОТИ ПРИЕЛЬБРУССЯ**
Гірські курорти Кавказу недорогі,
але сервіс нагадує кримський

74 **ЗАЄЦЬ З ДУШЕЮ**
Демцю малює 10-метрові полотна
і розписує дрібнички

ФОТО
НА ОБКЛАДЦІ:
Євген Котенко

«Другий СВІТ»

Так називали в недавні часи табір соціалізму – на відміну від «першого» (розвинених країн) та «третього» (усіх інших). Нині планета стала, як тепер кажуть, біполярною: є «золотий мільярд» і є решта. Від Перу до Алжиру, від Таїланду до Руанди. Питання: де тут місце України? Бідність, як вже визнано, – не лише наслідок пограбування колишніми колонізаторами чи теперішніми транснаціональними компаніями. Бідність – специфічний спосіб організації життя без надії, без перспективи, без волі. Дівчинку з цього фото залишили бавитися, доки батьки намагаються знайти щось корисне для продажу на сміттєзвалищі на околиці

столиці Маніли. Філіппіни показують дивовижну економічну динаміку, але елементарну бідність не подолали. Нетрі, голод, неписьменність – коли знайомишся впритул із життям «третього світу», дуже добре усвідомлюєш, що, попри всі наші злидні й негаразди, ми до нього не належимо. Там усе значно страшніше й безнадійніше. То, може, ми вже частина «першого»? Також не схоже. Ні, схоже, ми досі на роздоріжжі. До якого світу ти належиш, залежить переважно від тебе самого. Не в сенсі еміграції, а в сенсі здатності змінити своє життя тут і тепер. Щоби не бути схожими на околицю Маніли.

| НА ЧАСИ |

П'ЯТЬ ОБЛИЧ

ЮРІЙ НУЖНЕНКО
став чемпіоном світу

Український боксер завоював титул тимчасового чемпіона світу за версією WBA в напівсередній вазі (до 66,7 кг). Відтак, після братів Кличків та Сергія Дзіндзірука в Україні з'явився вже 4-й чемпіон світу з професійного боксу.

ВАСИЛЬ ВОЛГА
створив свою партію

Колишній член СПУ став керівником нового політичного об'єднання – Союзу лівих сил. Як запевнив на установчому з'їзді керівник новоствореної партії, СЛС є лівоцентристським, інтернаціональним та антифашистським об'єднанням, відкритим для співпраці з усіма силами «лівого» спрямування.

ТЕТЯНА ВОРОБІОВА
отримала «панський» титул

Мешканка Сімферополя перемогла у VIII Міжнародному фестивалі краси «Пані Україна». Журі конкурсу найбільше вразило те, що кримчанка як дві краплі води схожа на легендарну Мерилін Монро. За свою зовнішність Тетяна Воробіова отримала головний приз конкурсу – автомобіль.

ЮРІЙ СЬОМІН
очолив «Динамо»

Російський футбольний тренер став новим наставником київського «Динамо». Разом з посадою новий тренер динамівців отримав «Мерседес» з водієм, комфортабельну квартиру і службовий мобільний телефон. Заробітна плата російського фахівця, за неофіційною інформацією, становитиме 1,5 млн євро на рік.

АЛЬБЕРТ ГОР
став нобелівським лауреатом

Колишній віце-президент США отримав Нобелівську премію миру. Гора нагородили разом із міжнародною групою експертів за роботу з вивчення кліматичних змін на Землі. Головний висновок цього дослідження – спроби довести відсутність зв'язку між глобальним потеплінням та діяльністю людини, часто ініційовані енергетичними корпораціями, безпідставні.

Теорія змови

У необранні Тимошенко прем'єром депутати звинувачують «дух з машини»

11 грудня Юлія Тимошенко мала бути обраною прем'єр-міністром, але їй не вистачило всього 1 голосу. «За» висловилося 225 депутатів. Уже за хвилину по цьому Олександр Турчинов та Микола Катеринчук заявили, що картки депутатів: БЮТівця Івана Деньковича та НУ-НСівця Олександра Омельченка не спрацювали у зв'язку з технічними проблемами.

Спроба проголосувати за рішення по переголосуванню обрання прем'єра не вдалася – депутат-регіонал Владислав Лук'янов викрав картку спікера Ради. Під час цієї спроби також не спрацювала картка досвідченого БЮТівця Ярослава Федорчука, довіреної особи Тимошенко. В результаті на табло знову висвітилося «225 голосів».

Буквально одразу після невдалого голосування речник БЮТу Олександр Турчинов почав звинувачувати в усьому електронну систему «Рада-3». Причину поразки продовжив коментувати Володимир Філенко, висунувши теорію, що голо-

сування за кандидатуру прем'єра було навмисно сфальсифіковане, а система «Рада» – запрограмована на результат у 225 голосів. Після того, як вночі міжвідомча комісія за участю СБУ та розробників перевірила функціонування «Ради-3» і зробила висновок, що зовнішнього втручання в роботу не було, характер заяв політиків змінився. За версією депутату від БЮТу Євгена Шаго, регіонали домоглися від технічних працівників відключення

ЦИТАТА ТИЖНЯ

АНДРІЙ МАГЕРА заступник голови Центру виборчого про майбутнє нестійкої коаліції:

«Якщо фракції не нараховують 226 депутатів, то ні про яку коаліцію говорити не можна. Будь-яка спроба створити таку коаліцію призводить фактично до порушення Конституції з усіма наслідками, які з цього випливають. Я не виключаю, що аж і до розпуску Парламенту.»

ДОВІДКА

Серед причин, які дають можливість Президенту України оголосити розпуск Парламенту, – вихід депутатів з однієї фракції та перехід в іншу. Чинні правові норми передбачають 30-денний термін для формування коаліції та 60-денний – складу Уряду. Порушення цієї вимоги так само загрожує розпуском Ради. Щоправда, відносно дострокових виборів діє не менш переконлива норма – діяльність Парламенту, обраного дочасно, протягом року не можна припинити за жодних умов.

системи. Він пояснив, що після цього знайти сліди внутрішнього втручання практично неможливо. Турчинов, у свою чергу, заявив, що найкращим захистом є сертифікат СБУ. А якщо система «Рада» працює 10 років без сертифіката, то не можна говорити про те, що вона захищена від фальсифікацій.

Схоже, що депутати від БЮТУ самі потрапили під вплив тих теорій змови, які вони запропонували. Дійсно, якщо, за словами Філенка і Ко-

жемякіна, система була запрограмована на магичну цифру «225», чому під час голосування в 12:38 результат був 246 голосів? Якщо депутат Шаго має уявлення про роботу системи, він повинен знати, що процес її вимкнення та ввімкнення займає більше 10 хвилин, і його неможливо не помітити — у залі засідань гаснуть всі екрани. Також він мав би знати, що сліди втручання залишаються і після вимкнення системи у спеціальному електронному журналі, доступу до якого не мають навіть працівники апарату Ради. Причина провалу голосування за Тимошенко, схоже, набагато простіша. За інформацією *Тижня*, на відміну від фракції ПР, яка навчила своїх депутатів, як потрібно натискати кнопки, нічого подібного БЮТ та НУ-НС для новачків не зробили. А депутати, картки яких не спрацювали під час голосування, — це саме новачки, котрі вперше зіткнулися з системою «Рада». Але визнавати свої прорахунки українські політики дуже не люблять, а тому і вигадують «духа з машини», який змінює результати голосувань у самий вирішальний момент.

Анатолій Бондаренко

на стор. 24–25 читайте про специфіку роботи системи «Рада-3»

ДО РОЗДУМІВ

Коломойський продає бізнес

Третина нашого гірничо-металургійного комплексу – в руках росіян

Група «Приват», контрольована українським олігархом Ігорем Коломойським, перепродала свої активи в металургійних та гірничо-видобувних підприємствах України російській корпорації Evraz Group, що входить до сфери бізнесу «хазяїна Чукотки» Романа Абрамовича.

Йдеться про майже 100% акцій гірничо-збагачувального комбінату «Суша балка», Дніпропетровського металургійного заводу ім. Петровського і понад 90% частки у трьох коксохімічних заводах: «Баглей-кокс», «Дніпрококс» і Дніпродзержинський коксохімічний завод.

Ця угода фактично є передачею щонайменше третини гірничо-мета-

лургійного комплексу (ГМК) під контроль росіян. Тому нині ГМК, за рахунок якого «виїжджає» високий показник української економіки, напряму залежить від примх нових власників. Можна очікувати доволі непередбачуваних наслідків. Невідомо, чим мотивоване таке рішення Коломойського. Між іншим, «Приват» серйозно почав переформатовувати свій бізнес не лише у цій сфері. Свої активи у нафтопереробному комплексі «Галичина» (Дрогобич, Львівська обл.) він перевів на офшорні дочірні структури.

У наступному числі *Тижня* читайте про вплив цієї оборудки на економіку України

П'ЯТЬ ПОДІЙ

ПІД ВОДУ. У Донецьку на шахті ім. Засядька продовжуються роботи із затоплення аварійної вирубки. У неї вже залили понад 350 тис. м³ води.

КУЛЬТУРНА ПРЕЗЕНТАЦІЯ. Фестиваль української культури *Ukraina Viva!* пройшов у Вроцлаві (Польща). У межах фестивалю — виставки робіт українських художників та концерти фольклорних гуртів.

ГАЗОВИЙ СМОЛОСКІП. У Вінницькій області на газогоні «Уренгой – Помари – Ужгород» стався вибух газу. 20 населених пунктів залишилися без газопостачання. Попередня причина — корозія труб.

НА СХІДІ! Українські офіцери здобуватимуть знання у військових навчальних закладах Китаю. Цікаво, що досі було навпаки — кадри для армії Китаю готували переважно українські виші.

ЮДЕЙСЬКЕ СВЯТО. Понад 7 тис. євреїв з 20 областей України у Києві відсвяткували Хануку. Родзинкою свята стало запалення 10-метрового восьми-свічника — ханукі.

Смертельне приземлення

Іноземний літак розбився за кількост метрів від житлових будинків столиці

Близько 17-ї години, у неділю, 9 грудня, неподалік аеропорту «Жуляни» розбився легкий літак Beech C90B King Air [див. довідку]. Літак не долетів до багатоповерхонок якихось 400 м, впадши на поле з протилежного боку від київської Кільцевої дороги. Під час падіння він зачепив хатину літньої місцевої жительки. Міністерство з надзвичайних ситуацій повідомляє лише про п'ятьох загиблих: двох пілотів та трьох пасажирів — 49-річного чеського бізнесмена Мілоша Новака, його 45-річної дружини та 34-річної помічниці.

Новак летів приватним рейсом із Градовець Карлове (Чехія) у Київ на спеціалізовану виставку. Родина загиблого володіє потужною компанією Minib, що спеціалізується на виготовленні обігрівальних систем для помешкань. Фірма має свої підрозділи в усіх країнах Східної Європи, Німеччині, Великій Британії, Італії, Португалії та Туреччині. В її українському представництві, де оголосили жалобу за померлими, на коментарі не розщедрилися. Тільки охарактеризували Новака як хоро-

шого і людяного менеджера, справа якого процвітатиме навіть після його загибелі.

Літак бізнесмен замовив у компанії Fun Air (Карлові Вари, Чехія), хоча Minib володіє чотирма літаками Sessna. На одному з них Новак уже потрапляв в авіапригоду: 2 роки тому під час злету загорівся двигун. Зараз розглядається 3 версії причин аварії: несприятливі погодні умови, технічна несправність і помилка пілота або наземних служб. Керівництво «Жулян» стверджує, що екіпаж був двічі попереджений про погану видимість і про сильне відхилення від курсу. Літакові запропонували зайти на друге коло, або вибрати інший аеродром. Але за міжнародними нормами остаточне право приймати рішення про посадку має пілот. Він вирішив приземлятися.

ДОВІДКА

Beech C90B King Air вважається одним із найкращих літаків у своєму класі для VIP-персон. Коштує майже 3 млн дол. і фахівці порівнюють його з «Ягуаром» в автомобілебудуванні.

Довічний керманіч

Кримські татари не прийняли відставку Джамільова

Після 16-річного очолювання кримського Меджлису Мустафа Джамільов вирішив піти у відставку. Але на сесії V Курултаю (національного з'їзду кримських татар) його рішення не ухвалили. Причина — відсутність достойного наступника та суперечності між делегатами з'їзду. Джамільов після довгих вагань погодився й надалі бути лідером своєї нацменшини, проте не надовго. До наступного з'їзду, який відбудеться восени 2008 року, він планує підготувати собі належну зміну. Хто буде наступником — поки невідомо. Татари ж вважають, що в часи загострення боротьби навколо земельних ділянок на півострові ніхто краче не відстоїть їхні інтереси.

на стор. 44-49 читайте про життя та проблеми кримських татар

Фірам* — зась!

В Ужгороді заборонили проїзд гужового транспорту

Вулицями обласного центру Закарпаття можна буде їздити лише на цивілізованому транспорті. Таке рішення ухвалила мерія міста. ДАІ вже присікає будь-які спроби в'їхати у місто гужовим транспортом.

Причини — забагато транспорту на вузьких вуличках старого міста та «крадіжки каналізаційних люків і сміттєвих металічних баків, які здають на металобрухт, передусім, власники гужового транспорту», — пояснює Тижню прес-секретар ужгородської мерії Олег Подебрій.

Варто зазначити, що підводами на Закарпатті користуються в основному цигани.

* Фіра — віз, підвода

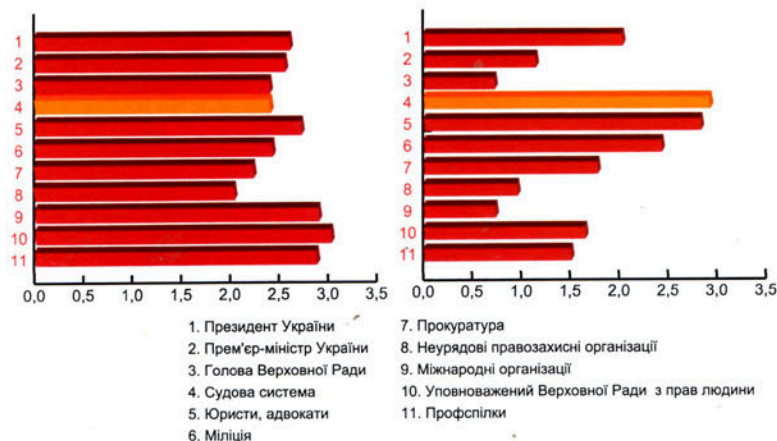
ГОЛОС НАРОДУ

Недовіра до суду

Українці все менше покладаються на вітчизняну судову систему

Як ви оцінюєте діяльність наведених структур у сфері забезпечення прав людини?

Хто повинен допомагати громадянам України захищати їх права?

Оцінювання проводилося за 5-бальною шкалою, де «1» означає, що структура діє дуже погано, а «5» — дуже добре

ГРФММ, Євген Бєлі

Наші свідківчизники все менше сподіваються на українське правосуддя і все більше — на міжнародне. Такі результати показало опитування, проведене Українським центром економічних та політичних досліджень ім. Разумкова з нагоди міжнародного Дня правозахисника. Оцінюючи за 5-бальною шкалою ефективність захисту прав громадян міжнародними інстанціями, люди поставили бал, вищий «трійки», а вітчизняні суди отримали трохи більше «двійки». Соціологи зазначають, що порівняно з аналогічним минулорічним опитуванням різниця в цих оцінках стає дедалі більшою. При цьому люди впевнені, що саме судова система має нести найбільшу відповідальність за дотримання прав громадян своєї країни.

Під час дослідження було опитано 2011 респондентів віком від 18 років у всіх регіонах України. Теоретична похибка вибірки — 2,3%.

Повстанські комікси

Презентували дитячу книгу в картинках про УПА

Історія УПА представлена у коміксах на 129 малюнках, зроблених понад 60 років тому. Книжка, яку презентували активісти Івано-Франківського осередку Спілки української молоді, призначена для дітей віком від 6 до 12 років. Видавці переконані, що невибагливі тексти коміксів будуть зрозумілі сучасним школярам. Саме тому книгу «Україна в боротьбі» планують розповсюджувати, передусім, в школах та юнацьких бібліотеках країни. Кожен охочий зможе отримати її безкоштовно.

Автор книги, львів'янин Леонід Перфецький, був учасником визвольних змагань у 1917—1921 роках, а під час Другої світової війни перебував у лавах дивізії «Галичина». Вперше комікси Перфецького опублікували в американській газеті ще 1953 року.

Безумовною перевагою видання є й те, що воно вийшло у світ українською і російською мовами. За задумом видавців, таким чином книга буде доступною і для тих, хто проживає в російськомовному середовищі. Загальний наклад книги — 10 тис. примірників (5 тис. українською і стільки ж російською).

За ними йшли дикі московські орди червоноармійців, які несли з собою руїну, страх і смерть.

ЦИФРА ТИЖНЯ

8,5 млрд дол

сягне рівень цьогорічних прямих інвестицій в українську економіку

Ця цифра може стати рекордним показником прямих капіталовкладень з-за кордону за останні роки й зробити країну однією із найпривабливіших для інвесторів у Східній Європі. Такий прогноз оприлюднила компанія Dragon Capital.

Інвестори вкладають гроші у ринки фінансів, нерухомості та промисловість (харчову і машинобудівну). Серед головних чинників поживлення капіталовкладень — відновлення приватизації за участю іноземних інвесторів, очікування скасування мораторію на продаж земель та реформа енергетичної галузі.

Обсяг залучення прямих іноземних інвестицій в Україну значно менший від показників сусідніх європейських країн — у співвідношенні до ВВП не перевищує 22%, в той час як у Польщі цей показник більший 30, а в Угорщині — 70%.

Наступник Путіна

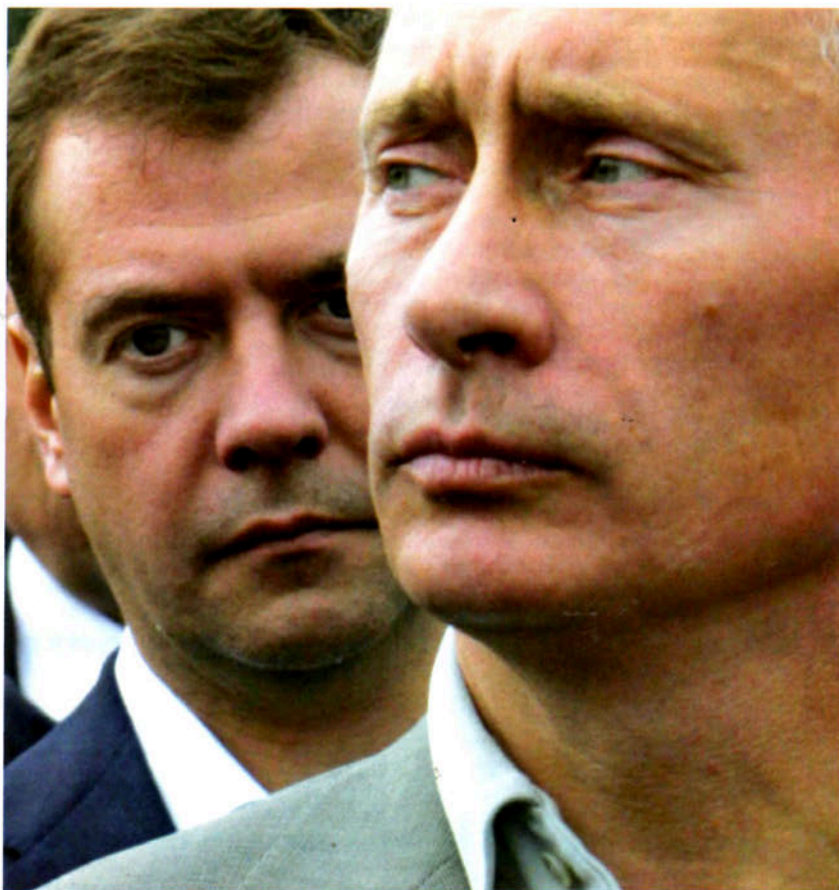
Дмитрія Медведєва хочуть бачити новим президентом Росії

Партії «Єдина Росія», «Справедлива Росія», «Громадянська сіла» й Аграрна партія висунули в президенти Росії віцепрем'єра Дмитрія Медведєва. Чинний президент РФ Владімір Путін заявив, що повністю підтримує цю кандидатуру.

«Я знайомий більше 17 років з ним і цілком підтримую цю кандидатуру», – сказав В. Путін. Він також наголосив, що це реальне забезпечення спадкоємності влади в Росії, якщо врахувати, що з чотирьох партій, котрі висунули єдиного кандидата, дві утворюють більшість у Держдумі.

Потенційний наступник розпочав консультації з партіями щодо свого висунення. Також він заявив про готовність запропонувати В.Путіну очолити уряд РФ. Але все це буде можливим у разі перемоги Д. Медведєва на виборах у березні. Політологи вважають Медведєва людиною, яка достатньо відома росіянам та піддається контролю з боку Путіна. Якщо не буде висунуто жодного настільки ж відомого політика, перемога на виборах йому гарантована, стверджують експерти.

Нагадаємо, що Медведєв активно підтримував під час українських президентських виборів 2004 року Віктора Януковича та є кумом экс-голови Адміністрації президента Віктора Медведчука.

Телебачення без цензури

Перший незалежний телеканал Білорусі віщатиме з Польщі

У Білорусі з'явився новий телеканал Belsat. Фінансований польським урядом, він позиціонує себе як перший незалежний білоруський телеканал.

Мета проекту – поширення об'єктивної інформації в Республіці Білорусь, жителі якої були позбавлені її протягом останніх 12 років.

Belsat транслюватимуть білоруською мовою по 3 години на добу. Уже до лютого 2008 року керівництво каналу має намір збільшити ефірний час до 16 годин. Уряд Польщі вважає, що Belsat зможуть дивитися близько 700 тис. мешканців Білорусі. «Якщо подивитися на карту сучасної Європи, ми побачимо, що залізна завіса зникла, залишилася лише невелика її частина на східному кордоні Польщі», – повідомила директор телеканалу Агнешка Ромашевска-Гужі, яка стверджує, що Belsat – «це спосіб знищення цієї останньої частини завіси».

Тим часом офіційний Мінськ уже звинуватив Польщу у втручанні у внутрішні справи країни. «Дурним, нетямущим і недружнім» вважає новий телепроект президент Білорусі Александр Лукашенко. КДБ республіки дізнавалося про специфіку роботи каналу від журналістів на допитах. Зараз влада білоруської столиці оголосила «війну» супутниковим тарілкам, щоб охочих споживати «капіталістичний» телепродукт була не побільшало.

Belsat транслюється також в інтернеті за адресою www.belsat.home.pl. У придбанні доменного імені belsat.by каналу було відмовлено ще до запуску проекту в ефір. Причини білоруська сторона не пояснила.

Теракти проти ООН

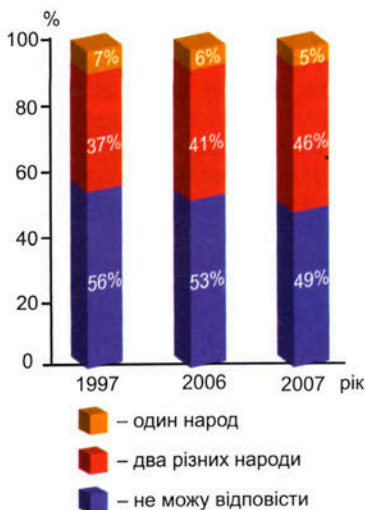
Щонайменше 70 осіб загинуло й більше 100 поранено

Одразу два вибухи пролунали у столиці Алжиру зранку 11 грудня. Перший — біля Верховного суду, другий — під стінами офісів ООН. Начинені вибухівкою автівки підірвали терористи-смертники. В організації вибухів керівництво ООН звинувачує місцеве відділення «Аль-Каїди». Повністю зруйновано будівлю Програми розвитку ООН та пошкоджено офіс Управління Верховного комісаріату ООН у справах біженців. Із 70 загиблих та понад 100 поранених більшість — співробітники ООН. Відколи у вересні 2006 року було заявлено про створення в Алжирі місцевого осередку «Аль-Каїди», країною прокотилася хвиля терактів. Наймасштабніші з них: восени 2006 року — напад на президентській кортеж (загинули 22 особи), у тому ж році — вибух на прикордонній заставі в Кабілії (вбито 32 військових), квітень 2007 року — подвійний теракт в Алжирі (30 загиблих, 200 поранених).

ОПИТУВАННЯ

Окремим народом

Українців вважає кожен другий росіянин

Опитування проводилося Аналітичним центром Юрія Левади (Москва) серед дорослого населення Росії 20–23 листопада 2007 року. Питання звучало так: «Як ви вважаєте: українці та росіяни — це один народ чи різні народи?» Опитано — 1600 осіб. Допустима похибка не перевищує 3%.

ОЦІНКА

ВІКТОРІЯ ПОЛІНЕНКО
редактор відділу культури

Профанація ідеї

У столиці відкрили Золоті ворота. Наслідками знищення пам'ятки архітектури XI ст. помилувалися державні достойники

Від першої літописної згадки про головний в'їзд до Києва минуло 970 років. Його одіозна «перебудова» відбулася 25 років тому. Дати, хоч і не круглі, але цілком достатні, аби вкотре продемонструвати істинність вислову про благі наміри. Наразі вартість рихтування спорудженого до ювілею міста без достовірних зображень і планів курника, що височіє над руїною Золотих воріт, становить 8 млн грн. Цю суму, як і радянські рублі, витрачено фактично на ліквідацію рештків оборонної споруди часів Київської Русі. Бо справжні уламки історії затиснуті в макет, назвати який «реконструкцією» не повернеться язик у жодного порядного фахівця.

Церемонія урочистості, що відбулася 5 грудня, цілком відповідала духові об'єкта. Ось відкривається так звана герса: нині це залізна решітка, яку навряд чи використовували в ті давні часи, та навіть і на пізніших будовах вона була дерев'яною. До публіки виходить сам Ярослав Мудрий. Якщо нашого замріяного мера Леоніда Черновецького та генеральну директорку заповідника «Софія Київська» Нелі Куковальську, яка енергійно жує жуйку, його поява не бентежить, то Президент одразу втямив, що сценарій дійства трохи дивний.

Всередині князівської «господи» вони опиняються поруч — чинна перша особа країни і химерно вдягнутий дядько з розкішною бородою, який «тримає обличчя» перед камерами. Хто з них сьогодні головний, визначити неможливо. Але й у театрі абсурду існують

свої межі. Тому Гарант Конституції не прогинається перед актором, хай би кого той зображав, а швиденько переходить до вітальної промови, звертаючись до реінкарнації колеги просто: «Шановний Ярославе».

Оскільки мікрофон не в ідеальному стані, президентський спіч залишає по собі широке поле для інтерпретацій. Звучить приблизно так: «... нагоду... ворота... ми... духовність... відродження». Звісно, Віктор Андрійович не винен, що організатори свята виявили не лише естетичний несмак — одні лицарі-трагедисти чого варті — але й технічну недбалість. Та народ в ефірі бачить не режисера, а Главу країни. І чомусь не до напарника, а саме до нього звертаються розгублені представники німецької, татарської, естонської, грузинської громад у народних строях. Добір національностей настільки феєричний, що пояснити цю логіку, гадаю, не взявся б навіть Ейнштейн зі своїми балачками про відносність усього сущого.

Апофеоз вечора — підйом другої герси і вхід усіх присутніх до скверика, де розташувалася чергова бутафорія — «Містечко майстрів». Захмарний голос настійливо припрошує звернути увагу на майстра, котрий виготовляє луки: за бажання той дозволить постріляти з «давньоруської зброї». І тут я розумію, що гуманістка з мене ніяка, бо відчуваю жагу поцілити якщо не у будівничого вітчизняного «Диснейленду», то, принаймні, у вигадника, який показав нам увесь цей цирк.

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

Дожилися...

Дожилися, «Динамо» буде тренувати москаль. Це свідчить про глибоку фінансову кризу клубу, не виключено, що на межі банкрутства. Ще трохи, і «успішні менеджери» суркиси заженуть ще й український чемпіонат.

Ізяславський 08.12.07 19:43

Особливе право

Мандата лишити ніхто не може, а от натовкти товсту безсоромну піку ніхто не заважає.

ukraina-forever 08.12.07 12:54

Ліберальний політиком

Президент — ліберал, спікер — ліберал, міністр фінансів — ліберал. Bravo, хлопці! У такій упаковці і ЮВТ по-іншому вже виглядає.

Ten 05.12.07 22:35

Для порівняння

У Луганській області померло від мору дуже багато людей із селян, у т. ч. і мої прадід та дід. Усього в нашому селі померло близько 400 душ. Для порівняння: у війну загинуло лише 238 односельців...

SIVERJANYN 06.12.2007 00:34:07

Людці

Як тільки людина отримала владу, вона зобов'язана її утримати, бо в іншому випадку — вона її не заслужила. Ось і у нас в Україні людці, що домоглися влади, утримують її будь-яким шляхом. А може, варто їх змінити?

Sekundomir 10.12.07 13:17

Стеля харизматиків

Не вірю я, що в Україні можливий «харизматичний лідер». Це «удел» наших східних сусідів — росіян. У тих, здається, лише Горбачов із Єльциним не були «харизматичними лідерами». 30% підтримки серед населення — це стеля українського харизматичного лідера. Ще 20 — 30% може додатися на виборах, «щоб не допустити супостата до влади». Так було протягом кількох минулих виборчих кампаній. Не бачу причин, чому так не буде в майбутньому.

Ander 10.12.07 17:01

Джерела: pravda.com.ua, glavred.info, fraza.com.ua

АНАТОЛІЙ БОНДАРЕНКО
редактор відділу політики

«Обезжирена» політика

Два роки тому, на мистецькому аукціоні у місті Базель, за 15 тис. євро було продано звичайний шматок мила. Ну, добре, не зовсім звичайний. Після книжки «Бійцівський Клуб» Чака Паланюка всім, мабуть, відомо, як самому зробити мило. Згаданий шматок продавався на шикарному чорному оксамиті, називався «Чисті руки» і був зроблений з жиру прем'єр-міністра Італії Сільвіо Берлусконі. Останній, як відомо, — меценат, ТБ-магнат, підозрюваний у якихось там зв'язках із мафією.

Жир із сенйора, у вивільненому стані, з'явився після операції в елітній клініці пластичної хірургії в Лугано, де Берлусконі робили підтяжку обличчя та ліпосакцію. Інший відомий італієць, художник Джанні Мотті, домовився з персоналом і отримав це людське сало у вигляді жовтуватої желеподібної маси, яка, за висловом самого митця, «тхнула просто жахливо».

Мотті не просто зробив з Берлусконі мило, він рекомендував усім корумпованим італійським чиновникам мити ним руки. Звідси і назва, що також відсилає до відомої італійської антимафіозної групи інтелектуалів та митців.

Мені невідомо, чи отримав щось від аукціону сам батько жирових кислот, з яких був зроблений засіб для миття, — Сільвіо Берлусконі. Але будемо вважати, що тоді, в Швейцарії, було встановлено своєрідний рекорд — кілька грамів речовини з ще живої людини було продано за до-

сить значну суму, фактично, за ціною золота.

Я пригадав цю історію після того, як дізнався, що одному з депутатів від НУ-НСу, Владиславу Каськіву, днями було зроблено складну 4-годинну операцію. Випадковостей не буває, подумав я. Невідомо, що сталося з його здоров'ям, але сидить він у залі ВР поруч з людьми Віктора Балогі. А різке погіршення його здоров'я сталося саме перед голосуванням за кандидатуру голови Уряду, коли кожен з 227 голосів від демократичної коаліції міг зіграти вирішальну роль. Невже, подумав я, тут пахне черговим рекордом, схожим на історію з милом від Берлусконі? Тільки видалений під час операції людський матеріал, принаймні теоретично, міг би принести набагато більше грошей.

На жаль, рекорду не сталося. Виявилось, що Влада Каськіва навіть не потрібно привозити у залу ВР на крісліколясці. До речі, в конгресі США та в парламенті Великої Британії бували випадки, коли ну вже зовсім хворих обранців, навіть під крапельницями, завозили на ліжках у залу, щоб тільки вони проголосували за якийсь важливе рішення. Наш молодий депутат сам, на милицях, прийшов у залу Верховної Ради і слабкою, але несхибною рукою встромив картку за прем'єрство Юлії Тимошенко.

Ну і не страшно, що рекорд Берлусконі втримався, адже з милицями вишло дуже фотогенічно.

Редакційна рада: Анатолій Бондаренко, Кирило Галушко, Роман Кульчинський, Юрій Макаров, Лідія Смола, Олексій Сокирко, Роман Цуприк

АДРЕСА «ТИЖНЯ»

Листи надсилайте за адресою: 03040, Київ, вул. Васильківська, 2а
Телефонуйте: (044) 503-3740; факсуйте: (044) 503-3740
E-mail: office@ut.net.ua

ГОРІЛОЧКА

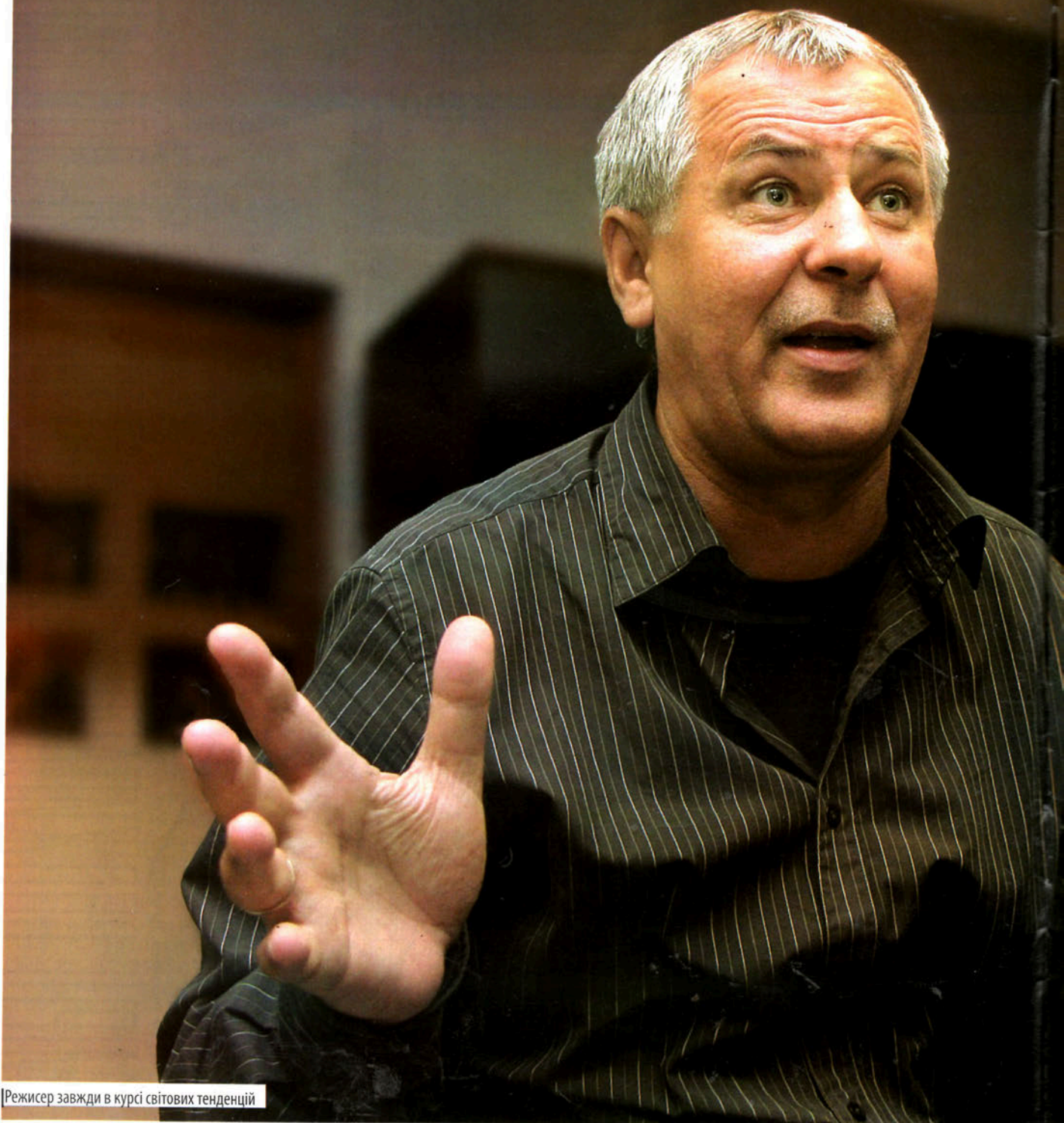
Там, де весело!

Ліцензія №119 видана ДААКДІТА України 06.07.2006

НАДМІРНЕ СПОЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ ШКІДЛИВЕ ДЛЯ ВАШОГО ЗДОРОВ'Я

Як зберегти індивідуальність?

Режисер завжди в курсі світових тенденцій

ВАСИЛЬ ВОВКУН – РЕЖИСЕР БЕЗ КОРДОНІВ І МЕЖ

Це інтерв'ю бралось до того, як минулого вівторка ім'я Василя Вовкуна з'явилося в якості кандидата на посаду міністра культури в новому українському уряді (див. стор. 22), але після того, як минулої неділі на Першому національному відбувся новий показ дійства на Співочому полі у його постановці. Виконання кантати Карла Орффа «Карміна Бурана» із залученням симфонічного оркестру, хору, трьох балетів, циркової трупи з Лондона, спецефектів із Парижа і півгодинного феєрверку у фіналі стало подією телевізійного сезону.

Автор: **Юрій Макаров**

Які відгуки на цю вашу роботу?

– Перший телефонний дзвінок я зробив Марині Черкашиній [професор, завідувач кафедри Національної музичної академії – прим. ред.] Ми знайомі лише по телефону, ніколи не бачились, я лише завжди читав її статті. І я подумав: ця людина найбільше за всіх в Україні бачила, як ставиться опера у світі, що вона мені скаже? Вона гарні слова говорила. Виявляється, вони з колегами два дні обговорювали цю постановку. Що було найважче у цьому проєкті? Поєднати органічно музику видатного композитора-класика ХХ століття з «Київстаром», з усіма розрекламованими спецефектами. І вона, власне, говорила про культуру, про естетику поєднання – вона не думала, що в Україні це можливо. Вона сказала: «У мене серце болить, мені здається, що існує у нас якийсь невідкритий потенціал, але йому не дають дороги, тому що немає передачі естафети знань, досвіду від покоління до покоління...»

У.Т.: Це ж світоглядні речі. Чому ми весь час себе прирікаємо на ►

вторинність, провінційність? Ну, добре, я розумію, були обставини. Сто п'ят-десять років тому були обставини, п'ятдесят років тому були обставини. Тепер шістнадцять років нас ніхто не штовхає у спину. Невже справді нам потрібно мінімум одне покоління, щоб усього цього позбутися?

— Ну, знаєте, покоління теж буде передавати і плюси, і мінуси. У мене теж така думка була, потім я дивлюсь на це молоде покоління, зовсім молодих людей біля деяких наших великих політиків, які теж починають використовувати ті само методи. Я, наприклад, не знаю, що таке хабар, що таке «відкат», і коли мені хтось це пропонує, я кажу: «ви собі зробили те найгірше, що могли зробити». Я жорстокий у професії. Кожна творча людина, яка хоче чогось досягти, жорстка, невидна для всіх, у цьому є професійні риси, але мені ніхто не скаже за всі роки моєї творчої біографії, що я собі щось натяг. За всі роки. Повертаючись до вашого запитання: українська культура ще довго не буде позбавлена політичного синдрому, тому що українська культура все бачила у політичному контексті, вона виборювала або захищала ту культуру. Зараз вона втрачає ці важелі, тому що політики набирають вже абсолютної іншої сили. Коли у 1994 році я конкретно поставив собі задачу: «я

Я КРУГОМ ЧУВ: «ЩО ТИ НА УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРИ ЗАРОБИШ, КУДИ ТИ НА УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРИ ПОЇДЕШ?»

вибираю український простір, українську культуру, я створюю комерційне підприємство — мистецьке агентство «Арт Велес», я кругом чув: «що ти на українській культурі заробиш, куди ти на українській культурі поїдеш?» Я усвідомляю, що в українській культурі немає імен нобелівських лауреатів, які цю культуру робили б креативною. Я знаю проблеми нашої літератури, але я знаю і здобутки нашої літератури, нашої філософії — і за, і проти. У мене є величезна потреба написати з якоюсь групою людей «Культурно-мистецьку енциклопедію для політиків і чиновни-

ків», щоб вони хоч трошки дізналися, з чим мають справу. Бо все йде від незнання, а українська радянська школа про Україну взагалі давала обмаль інформації — пам'ятаєте той тонесенький підручник історії, за яким викладали? То звідки ці люди мають знати Україну і любити її? Все це від незнання, і від того, що потужність імперської культури Росії — це незаперечний факт.

ІНДИВІДУАЛІСТІ ЗА МЕНТАЛЬНІСТЮ

УТ.: Очевидно, що вона вартісна й тому притягувала найкращі сили.

Так було у Великій Британії, так було скрізь, де існувала імперія, де був потужний центр тяжіння.

— Але я туди заглядаю тільки як позитивним імпульсом, який мені дуже потрібен, щоб переосмислювати сьогоднішній день, щоб із національного брати ті риси, які роблять мене абсолютно інакшим серед інших культур, і це мій секрет. Інше питання — професійність. Ми всі говоримо: ми — професіонали. Слово «професіонал» сьогодні абсолютно затерте. Щойно до мене приходила одна людина найматися на роботу. Я питаю, звідки він, а він мені: «можна,

ВАСИЛЬ ВОВКУН: «Моя партія — культура і мистецтво»

ФОТО: Ірина Біскуп / Фотограф

я не скажу?» А мені аж дивно, чому це. А потім він каже: «мені незручно, бо я закінчив «Кульок» — Інститут культури. Рівень освіти не відповідає сьогодні професійності, і професіоналів дуже мало, і тому всюди повно дилетантизму. Може, молодше покоління вже десь виховується на інших школах, інших стандартах, але потім приїздить назад і не знаходить себе. Я багато знаю молодих людей, які повертаються сюди з Лондона, з Нью-Йорка — вони можуть піти тільки до іноземних фірм, якщо там є місце. Отже, перше — професійність. Друге — індивідуальність. Індивіду-

альність — це також школа, а таке враження, що вона у нас відсутня повністю. Ну, в радянські часи всі під одну лінійку, всі однаково зачесані, в однакових галстучках. Хто схвалював у нас індивідуальні риси, навіть якщо у них не було прямого викладу? Викладаючи в Університеті імені Шевченка, я завжди кажу дітям: не соромтеся бути такими, якими ви є. Нехай це буде помилкове, але воно — ваше. Українці — взагалі індивідуалісти за ментальністю. Навіть такий факт: цього року я підготував виставку вишивки представників чотирьох поколінь ►

ДОВІДКА

Творчий доробок

Режисер близько 300 різноманітних акцій: державних свят, вітчизняних та міжнародних фестивалів, днів української культури і мистецтва у Словаччині, Польщі, Франції, Німеччині, молодіжних масових заходів, альтернативних концертів, оригінальних видовищ, зокрема:

- Всеукраїнського фестивалю сучасної пісні та популярної музики «Червона рута» (1989, 1991–1995);
- 1-го та 2-го Міжнародних конкурсів артистів балету імені С. Лифаря (1993, 1996);
- Міжнародного фестивалю українського фольклору «Берегиня» (Луцьк, 1994, 1998);
- модерн-симфонії «Сковорода» за П. Тичиною (1994, Національна опера України);
- фестивалю рок-музики «Рок-екзистенція» (Київ, 1996);
- опери-ораторії І. Стравінського «Цар Едіп» (Славутич, 1996; Київ, 1998);
- фестивалю традиційної народної творчості «Покуть» (Харків, 1996, 1998);
- шоу-містерії «Золоті ворота тисячоліть» (Київ, 1999);
- фестивалю української культури у Польщі (Сопот, 2000);
- мистецьких програм передвиборчої кампанії В. Ющенка (проект «Пісні свободи», 2004 — як координатор);
- інавгурації Президента Віктора Ющенка (2005);
- церемонії відкриття пісенного конкурсу «Євробачення-2005» (арт-шоу «Україна — серце Європи»);
- музично-архітектурної інсталяції «Жертвам Голодомору» (Михайлівська площа, Київ, 2005);
- акції «Помаранчева мить життя» (Український дім», Київ, 2006);
- опери К. Данькевича «Богдан Хмельницький» (Донецький театр опери та балету, 2006);
- кантати К. Орфа «Карміна Бурана» (Співоче поле, Київ, 2007);
- вечорів, присвячених М. Грушевському, Т. Шевченку, Іванові Котляревському, Лесі Українці, І. Багряному, М. Рильському, Миколі Хвильовому, І. Козловському, Олегу Ольжичу, В. Чорноволу;
- святкових концертів на честь Дня Незалежності України, Дня міліції України, Дня Збройних сил України, Дня Києва, Дня молоді, Міжнародного дня сім'ї та дитини, Великодніх та Різдва свят... і багатьох інших.

Заздрийть Вовкуна заводить. По-доброму

ФОТО: Євген Котенко

БУТИ НОСИЄМ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У КИЄВІ – ВІДЧУВАТИ ПЕВНУ ВНУТРІШНЮ ДІАСПОРНІСТЬ. А ЦЕЙ КОМПЛЕКС НЕПОВНОЦІННОСТІ ДУЖЕ НЕБЕЗПЕЧНИЙ

Варшава. Директор Варшавської опери, будучи у Львові, випадково потрапив на «Бал-маскарад». Віночолоє якусь громадську організацію оперних директорів у Європі та запросив цю виставу у Варшаву і, відповідно, покликав на неї директорів європейських театрів. Можливо будуть якісь пропозиції, але мені страшенно цікаво. І четверте, ще до того питання, що ви сказали. Для себе треба з'ясувати національну визначеність, її межі, її діапазон — що хочеш сказати. Я вже не приймаю просвітництва у вигляді Хвильового. Я в жодній партії не буду, моя партія — культура і мистецтво, які можуть робити більше, ніж усі політики. І, вочевидь, моя національна визначеність є сучасною. Я маю на увазі, що моя держава є багатонаціональна. От, наприклад, у Чехії на початку ХХ століття лише чотири відсотки громадян розмовляли чеською, всі інші — німецькою. Але ми вже не можемо йти

з одного села. Ви б подивилися, як відрізняються роботи: ви не побачите двох однакових. Техніка однакова, бо мода однакова, але щоб повторювалося — ніколи в житті. Питали тих людей, які вишивають, чому? Виявляється, завжди ховалися від усіх, ніхто нікому не показував, коли вишивав сорочку для себе. Про що це говорить? Я хочу виглядати, як ніхто інший. У цьому зовнішньому проявляється внутрішня індивідуальність. Індивідуалізм — це дуже необхідна річ у будь-якій професії, і не обов'язково у творчій. Але вона дуже мало акцентована в сьогоденній освіті. Третє — це сучасність. Якщо я не буду знати, що відбувається в Європі, у світі, які технології, які тен-

денції, який мелос сьогодні панує, я програю. Не для того, щоб бути вторинним, щоб запозичувати — навпаки, розуміючи ці тенденції, ви виробляєте свій продукт.

У.Т.: Чим більше ти знаєш, тим менше ти схильний до чужого впливу.

— Ну, скажімо, є така річ, суто професійна. Я готував постановку опери «Бал-маскарад» у Львівській опері. У мене є дві касети з Лучано Паваротті, царство йому небесне. У процесі постановки мені кортило туди заглянути, але я сів і почав дивитися тільки після своєї прем'єри. І я тішуся, що в жодному театрі не вирішена поява Ульріки так, як у мене. Мені зараз цікаво, як на це зреагує

БІОГРАФІЯ

- Василь Володимирович Вовкун**
Народився 16 червня 1957 р.
- 1977–1981 рр. — студент Київського інституту театрального мистецтва ім. І. Карпенка-Карого.
 - 1981–1989 рр. — актор Чернівецького музично-драматичного театру ім. О. Кобилянської.
 - 1989–1994 рр. — актор Київського театру-студії «Будьмо!».
 - 3 1994 р. — режисер Українського центру культурних ініціатив Міністерства культури України.
 - 3 1995 р. — художній керівник режисерської майстерні «Мистецьке агентство «Арт Велес».
 - Заслужений діяч мистецтв України з 1998 р., лауреат численних національних рейтингів як «найкращий режисер року».

цим шляхом, бо зараз вже XXI століття, треба віднайти якийсь інший шлях. Національна визначеність — це питання, навколо якого багато плутанини. Про мову піднімають питання перед виборами, а потім забувають. Я прийшов до такого висновку, що національна ідея — це національна культура.

БЕЗ ІДЕОЛОГІЇ

У.Т.: Залежно від того, що як розуміти.

— Я маю на увазі сучасну українську культуру. Якщо ми в культурному відношенні станемо толерантними, тоді сміливо зможемо подивитися назад, а зараз ми з істерикою дивимось і туди, і туди — і назад, і вперед. Тому ми не можемо знайти рівновагу в сьогоднішньому дні. Якщо ми не маємо ідеології, то ідеологію має замінити культура. Ви дивіться, всі проблеми у нашій державі від безкультур'я. Дитина виховується у певній традиції, у певній культурі — не вкради, не вбий, не обдури-

Те, що ми маємо зараз, — пряма протилежність.

У.Т.: Торік ви поставили в Донецьку оперу Данькевича «Богдан Хмельницький». Це був дещо ризикований експеримент...

— Коли Шевченківський комітет у повному складі приїхав у Донецьк, вони весь час мене допитували: «Хто організував таку реакцію зали?» Я кажу: «Ну, як ви це уявляєте, що хтось підходить до публіки й казав, що треба аплодувати, кричати «Бра-во»? Вони були вражені, як Донецьк реагує на цю оперу. І от така історія: такий собі Микола, красень, займався боксом, співав у хорі. Я його вичислив, і він заспівав, і тепер він у них на всіх головних партіях. Я йому кажу: «Звідки ти родом?» Він українською ні слова. Я кажу: «Ти запитай у мами, хто твій батько». Назавтра приходить, я бачу, він схвильований. Сідаємо, випили по чарці, він каже: «Знаєте, хто мой дед? Западний українець с УПА. Мама сказала: он удрал на шахты, чтобы его в Сибирь не заслали». У мене сльози, і в нього сльози. Я кажу: «Якби я не

приїхав у цей театр, ти б дізнався?» Ні, каже. «Мама не хотела мне рассказывать об этом, а теперь УПА уже не страшно». Я ось до чого веду: я завжди не дуже хотів акцентувати свою ідентифікацію. Бути носієм української мови у Києві — відчувати певну внутрішню діаспорність. А цей комплекс неповноцінності дуже небезпечний, ми за роки незалежності ще не створили того середовища, у якому це не було б комплексом. І моя місія полягає, мабуть, у тому, щоб мої українські проекти були професійні, сучасні, індивідуальні. Щоби сказали: «Ні, це не соромно». І мені тут цікаво, тут моє середовище, мені приємно приходити на роботу, тому що ми ж на роботі проводимо більше часу. А заздрість с, її так багато відчуваєш, що аж прикро. Але я думаю, що це нормально, це мене по-доброму заводить. Всі ці речі треба просто перетворювати на роботу, в абсолютно хорошому розумінні, на хороший нерв. А не в Україні, а деінде — хіба немає професійних заздрощів? Може, хіба не таких банальних... ■

РЕКЛАМА

ХТО ДИВИТЬСЯ ТВ-РЕКЛАМУ?

ВДОМА Ж НІКОГО НЕМАЄ!

ПрессКом® ADVERTISING

Всеукраїнський IndoorVideo оператор

www.presscom.ua

Змагання златоустів

**ВІКТОР ЧЕРНОМИРДІН І ЛЕОНІД
ЧЕРНОВЕЦЬКИЙ У ЧЕСНОМУ ДВОБОЇ
З'ЯСУВАЛИ, ЧІЙ МОВНІ ЛЯПИ КРАЩІ**

Недорікуватість притаманна кожній людині. Але якщо ця людина публічна, то її «перлини» стають надбанням суспільства. Колись шанувальники російського посла в Україні Віктора Черномирдіна, одного з видатних авторів мовних ляпів, бережно збирали їх та розміщували на спеціальному сайті «Черномірдізми.Ру». І всі, хто пам'ятає його знамените «Хотели как лучше, а вышло, как всегда», розуміють, що це справедливо.
Автор: **Антон Зікора**

Проте Україна також багата своїми талантами, один із яких — Леонід Черновецький. Київський голова — генератор випадкових фраз. 10 грудня цього року Черномирдін і Черновецький влаштували свято гурманам слова — вони у чесному двобої з'ясували, хто з них недорікуватіший. (Репліки з цієї розмови подаємо мовою цих двох оригіналів).

РОЗМИНКА

Формальним приводом для проведення посидки, що проходив у будинку Київської мерії, став день народження Леоніда Михайловича, з яким його й привітав російський посол. Черновецький подякував Черномирдіну, після чого якось несподівано заговорили про перенесення російського посольства. Столичний мер заявив, що питання вирішать швидко, нове посольство буде розташоване в хорошому місці. Ця частина бесіди обійшлася без особливих «перлів» з обох боків.

Потім слово знову взяв Черномирдін. Віктор Степанович ще раз привітав Леоніда Михайловича з днем народження. Він зазначив, що ми пам'ятаємо кращі сторінки історії наших держав: «Поэтому никакие там раскачивания вправо-влево...

или изменить некоторые пытаются историю, это пустое дело и неблагоприятное дело». Вже краще.

Важковаговика словесних ляпів розлили по бокалах шампанське, зробили кілька ковтків, обнялися.

— В рабочее время? Да это наша работа, — казав Черномирдін під сміх журналістів, та показав на бокали. — Мэра любят. Правильно, —

«И ЕЩЕ ГОГОЛЬ ПИСАЛ, ЧТО НЕ КАЖДАЯ ПТИЦА ДОЛЕТИТ ДО ДРУГОГО БЕРЕГА»

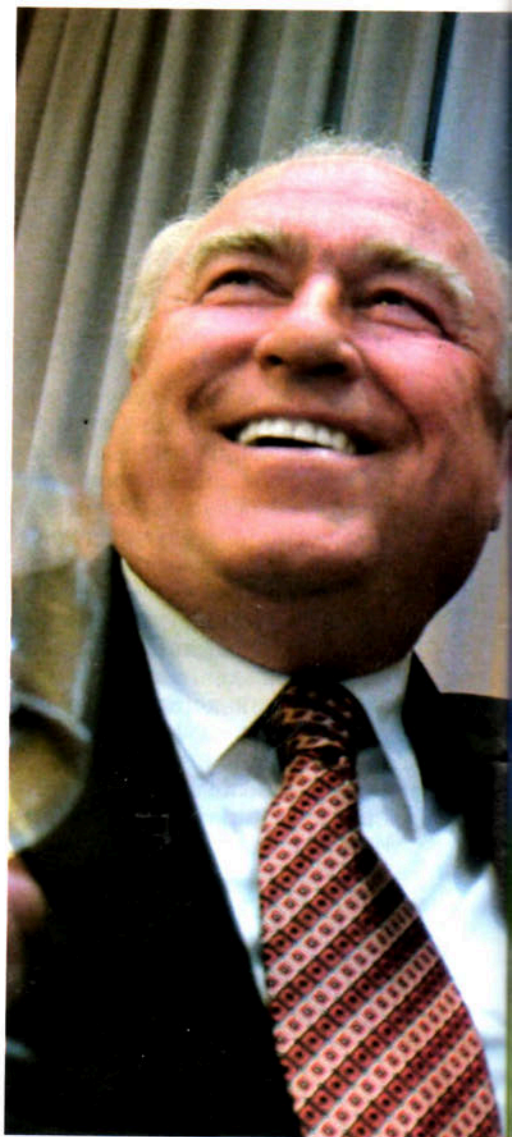
продовжував росіянин, напевно, бажаючи послабити пильність суперника.

— Вы производите на журналистов такое магическое впечатление, — не відставав українець.

ДВОБІЙ

Перейшли до головної частини посидки — почалися запитання журналістів. У російського посла спитали, як він ставиться до ініціативи БЮТУ, який виступає за відставку київського мера.

— А что, давно это? — з чиновницькою безпосередністю запитав Черномирдін.

— Слова политиков мало что значат, — відповів Черновецький.

Віктор Степанович взявся захищати Леоніда Михайловича, сказавши, що критика має бути конструктивною.

— Граждане Украины, и киевляне тем более, заинтересованы в том, чтобы столица процветала. Столица украшала. Столица — это главный город страны, — російський посол вкотре підтвердив, що не боїться банальностей.

У Черномирдіна спитали, які зміни він бачить у Києві.

— Вот я приехал сюда это... в... шесть лет назад сюда, с лишним, и

«Мы... э-э-э...мы...ну, рады... Вот!»

Киев сегодня это... очень большие изменения. — Тут сталося незвичне: російський посол, здається, і сам зрозумів, що сказав дурницю, адже Черновецький на посаді мера менше двох років, і найбільші зміни в місті відбулися ще до нього. — Конечно, они заложены были предшественниками, но в этом и суть. Должна быть преемственность во всем хорошем, — намагався він врятувати ситуацію.

Черномірдіна попросили порівняти темпи розвитку Кисва й Москви.

— Сравнить? В какой части? Кто больше и кто лучше одевается? Ну, конечно, Москва. Как же я, москвич, должен сказать? ... Развитие города не успевает за тем, что происходит, — зрештою сказав почесний студент Інституту філології Київського національного університету імені Шевченка Віктор Черномірдин. І ця фраза стала вер-

хом його недорікуватості за цей день.

ВИРІШАЛЬНИЙ УДАР

Черновецький слухав усе з застиглою усмішкою на вустах, після чого взявся розповідати про розвиток Кисва: «Я всегда обращаю внимание на то, что у нас увеличился бюджет при приходе моем в мэское место в три раза — и это событие», — сказав він, начебто виправдовуючись за те, що українська столиця відстає від російської.

Столичний голова заявив, що ми будемо міст, і це грандіозний міст, не те що в Москві: «В Киеве великая река. И еще Гоголь писал, что не каждая птица долетит до другого берега», — провів прямий удар в голову суперника Черновецький.

«Опыт Москвы показывает, да и опыт других стран — я общался с

мэрами... с мэром Москвы, с мэром других городов, он говорит о том, что вопросы раскачивания власти в городах являются очень вредными для населения».

«То, что я начинаю, подхватывается... очень... я, кстати, заметил, что большая очень конкуренция между городами — и в главных городах России».

«Я предложил, чтобы все мои заместители, и я в том числе, ездили на (!!!) общественном транспорте. Этот опыт тут же был перенят в Москве и в Санкт-Петербурге».

«Мне нравится, что преемственность власти в Москве решена давным-давно. И что никто не занимается оплевыванием мэра этого... ну, великого города», — продовжував Черновецький, але все це вже не мало значення. Птах, який не долетів до іншого берега, став вирішальним аргументом. Схоже, Віктор Степанович визнав, що втратив звання самого недорікуватого політика країн колишнього СРСР, і в оточенні охоронців скорботно залишив мерію. ■■

ЦИТАТНИК

Порівняйте

Черномірдінізми

«Мы помним, когда масло было вредно. Только сказали — масла не стало. Потом яйца нажали так, что их тоже не стало».

«Народ пожил — и будет!»

«Чем мы провинились перед Богом, Аллахом и другими?»

«Наша непосредственная задача сегодня — определиться, где мы сегодня вместе с вами находимся».

«Если я — еврей, чего я буду стесняться? Я, правда, не еврей».

«У меня к русскому языку вопросов нет».

«С сюрреализмом надо кончать, так чтоб дух захватывало!»

Черновецькізми

«Люди живут лучше — они больше мусорят».

«Я выиграл выборы только потому, что Центр демократических инициатив и другие центры вообще не принимали меня во внимание как будущего мэра Украины».

«Я живу в гармонии с самим собой, а время покажет, кто за кого, но это не факт».

«Будем с этим бороться. Все, что я пообещал — вы получите в 10 раз больше!»

«Пока я живой, зоопарк будет на месте».

Гвардія Тимошенко

**«Тиждень» ПРОАНАЛІЗУВАВ,
ХТО ЗДІЙСНЮВАТИМЕ «УКРАЇНСЬКИЙ ПРОРИВ»**

Цього тижня в Парламенті з'явився проект постанови Парламенту про формування складу Кабміну. Автор проекту – Юлія Тимошенко. Коли верстався номер, ще було незрозуміло, хто очолить Уряд, але все йшло до того, що прем'єром таки стане лідерка БЮТу. Хоча немає гарантії, що всі згадані в постанові політики стануть міністрами, але очевидно, що більшість із них потрапить до Уряду.

**Автори: Роман Кульчинський,
Сергій Лук'ячук, Андрій Лаврик**

Пропонований Юлією Володимирівною склад Уряду досить несподіваний. Ключові посади займають далеко не реформатори. Багато потенційних міністрів відомі лише обмеженому колу політичних журналістів. З першого Уряду Тимошенко в нинішньому списку опинилося тільки троє політиків: міністр фінансів Віктор Пинзеник, міністр МВС Юрій Луценко і міністр у справах молоді та спорту Юрій Павленко. Отже, ключові міністри:

1 ПЕРШИЙ ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄР ОЛЕКСАНДР ТУРЧИНОВ

Соратник Юлії Тимошенко ще з часів компанії «Єдині енергетичні системи». Після Помаранчевої революції очолював СБУ. В день відставки Турчинова з цієї посади було знищене дос'є на відомого кримінального авторитета Семена Могилевича, який може бути причетним до схем постачання середньоазійського газу в Україну. Сам Турчинов неодноразово заявляв, що має намір розірвати корупційні схеми, до яких міг би бути причетний Могилевич. Окрім політичної діяльності, Турчинов пише трилери і проповідує в одній із протестантських церков.

2 ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄР ІВАН ВАСЮНИК

Політичну кар'єру починав з партії «Реформи і Порядок», після Помаранчевої революції увійшов до «Нашої України» і став заступником голови Секретаріату Президента. Попри зміну очільників Секретаріату, Васюник завжди міцно тримав свої позиції. Подейкують, останній рік він конфліктував з керівником СП Віктором Балоогою. «Організована посередність», – так охарактеризував Васюника один із рядових працівників Секретаріату і це визначення прижилося у стінах СП.

3 ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄР ЙОСИП ВІНСЬКИЙ

Квота БЮТу. Кажуть, що він мав отримати цю посаду ще після виборів 2006 року і заради неї пожертвував у коаліційних торгах іншими посадами соціалістів. Після зради Мороза вийшов із Соцпартії. Основна освіта – Кам'янець-подільський сільськогосподарський технікум. За організаційними здібностями близький до Васюника. Перекоаний соціаліст. В інтерв'ю наголошує, що БЮТ – це сила, яка сповідує ліву ідеологію.

4 ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄР ГРИГОРІЙ НЕМИРЯ

Один з ідеологів БЮТу. Саме завдяки Немирі БЮТ напередодні дострокових виборів оголосив про намір приєднатися до консервативної Європейської народної партії, тоді, як ще виборами 2006 року, Тимошенко заявляла про намір вступити до Соціалістичної партії. Немиря організував успішні поїздки Тимошенко в США і Францію. До приходу в політику очолював Фонд Сороса в Україні.

5 МІНІСТР ФІНАНСІВ ВІКТОР ПИНЗЕНИК

Квота БЮТу. Один із небагатьох міністрів першого Уряду Тимошенко, який не втратив професійної та політичної репутації. Трудоголік, активний прихильник відміни різноманітних пільг для підприємств і скасування вільних економічних зон.

6 МІНІСТР ПАЛИВА ТА ЕНЕРГЕТИКИ ЮРІЙ ПРОДАН

Квота БЮТу. Наразі обіймає посаду заступника голови РНБО, перед цим був радником Президента. До 2006-го працював першим заступником міністра палива та енергетики. Брав участь у низці конфліктів навколо контролю за виробництвом та експортом електроенергії. У газових питаннях займає позицію обмеження діяльності «РосУкрЕнерго» та «УкрГазЕнерго» в Україні. Вважається «людиною Тимошенко», однак до близького кола її соратники не входить.

7 МІНІСТР ЕКОНОМІКИ БОГДАН ДАНИЛИШИН

Науковець-економіст, член-кореспондент НАН України. У владних структурах не працював, до політичних партій чи бізнес-угруповань не належить. Свого часу різко критикував будівництво судохідного каналу в гирлі Дунаю, яке лобіював тодішній міністр транспорту Кирпа.

8 МІНІСТР ВНУТРІШНІХ СПРАВ ЮРІЙ ЛУЦЕНКО

Квота НУ-НСу. Очолював МВС після Помаранчевої революції та до осені 2006 року. Попри гучні заяви, йому не вдалося стати українським «комісаром Катані». Своєї невдачі списує на недосконале законодавство і саботаж з боку Генпрокуратури. Після відставки Луценка звинувачували у дрібній корупції. Заперечення самого экс-міністра виглядали непереконливо. Та попри все, за часів Луценка на посту міністра побори даїшників із водіїв значно зменшилися.

9 МІНІСТР ОБОРОНИ ЮРІЙ ЄХАНУРОВ

Згідно з Конституцією призначається за поданням Президента. Найнесподіваніша пропозиція. Заявляв, що ніколи не піде працювати в уряд Тимошенко. Екс-прем'єр Єхануров відомий як професійний економіст. Всю свою політичну кар'єру займався виключно економікою на різних посадах в Уряді та Парламенті. Зробив лише одну заяву, яка стосується військової тематики: під час протистояння навколо острова Коса Тузла сказав, що Україна має відновити ядерний статус. Проте очевидно, що причини призначення інші. Останній рік він активно критикував Юлію Тимошенко за популізм.

10 МІНІСТР ЮСТИЦІЇ МИКОЛА ОНІЩУК

Квота НУ-НСу. Єдиний з очільників ПППУ Анатолія Кінаха,

який не перейшов слідом за лідером на бік Партії регіонів. Також Оніщук відомий як співавтор і послідовний лобіст президентського варіанту проекту Закону «Про Кабінет міністрів». Очолює юридичний департамент «Нашої України», має родинні зв'язки у судовій системі — його племінник працює суддею.

11 МІНІСТР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ МИКОЛА ОГРИЗКО

Згідно з Конституцією призначається за поданням Президента. У МЗС працює з 1978 року, остання посада — перший заступник міністра. Джерела з міністерства свідчать, що останній рік саме він організував усю роботу відомства. Після відставки Тарасюка Президент кілька разів вносив кандидатуру Огризка в Парламент, але тодішня більшість принципово голосувала проти нього.

12 МІНІСТР АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ЮРІЙ МЕЛЬНИК

Квота НУ-НСу. Працював в Уряді Януковича і Єханурова. В Уряд Януковича потрапив за квотою КПУ — при цьому на вибори до ВР в 2006 році йшов по списку Блока «Костенка-Плюща». В Уряді Єханурова займав посаду аграрного віце-прем'єр міністра. Подейкують, що свій «плавучість» він завдячує близькому до Юценка керівнику державного управління справами Ігорю Тарасюку, котрий має аграрний бізнес. Влітку цього року Президент критикував Мельника за неринкові методи регулювання ринку зерна.

13 МІНІСТР ТРАНСПОРТУ ТАРІЕЛ ВАСАДЗЕ

Один з найбагатших людей України, власник компанії УкрАвто котра

випускає автомобілі під брендами Daewoo, Chevrolet. До БЮТу пристав після помаранчевої революції, перед цим був у різноманітних «кучмістських» фракціях. Один з основних спонсорів партії.

14 МІНІСТР ОСВІТИ ВАСИЛЬ КРЕМІНЬ

Квота НУ-НСу. Починав кар'єру з апарату ЦК КПУ, був заступником директора Інституту соціально-політичних досліджень у Москві. Після повернення в Україну працював в Адміністрації Кучми, вступив до СДПУ(о). Був міністром в Уряді Юценка. Попри одіозну біографію, люди, які працювали з Кременем, розповідають, що він професійний управлінець і у міру можливостей намагався дерусифікувати і реформувати систему освіти. ■

Міцна конструкція

СИСТЕМА ДЛЯ ГОЛОСУВАННЯ «РАДА» НЕОДНОРАЗОВО ПРОХОДИЛА ПЕРЕВІРКИ І ВИТРИМУВАЛА АТАКИ ДЕПУТАТІВ

Одразу після невдалого голосування за кандидатуру на посаду прем'єра депутати від демократичної коаліції почали заявляти, що система «Рада-3» була запрограмована на 225 голосів. Наскільки це можливо?

— Навіть те, що два рази під час голосування виникла цифра 225 — це аж ніяк не доказ того, що в її роботі хтось втрутився. Насправді, таке втручання фактично неможливе. Новообраним депутатам потрібно слідкувати за тим, щоб на екрані автоматизованого робочого місця депутата (АРМ) та на великому табло з'явився значок, що голос зараховано. Після сигналу приблизно 4–5 секунд потрібно утримувати кнопку для того, щоб це сталося. Місце голосування депутата з'єднано з Центром управління системи, який здійснює, серед іншого, підрахунок голосів.

У. Т.: Наскільки швидко можна внести зміни в логіку системи? Чи можна програмувати Центр управління?

Професор Анатолій Морозов у свій час створював перші АСУ (автоматизовані системи управління). У 1970-ті роки він отримав державну премію за розробку ЦУПу (Центру управління польотами). Директор інституту проблем математичних машин і систем розказує про створену під його керівництвом «Раду-3», за допомогою якої голосує український Парламент.

Розмовляв **Анатолій Бондаренко**

— Програмувати його можна, але Центр управління діє таким чином: перед пленарним засіданням відбувається завантаження всієї системи, після завершення якого він блокує всі кнопки управління собою. Тобто після запуску навіть оператори не можуть втрутитися в його роботу. Щоб змінити щось в системі в день голосування, потрібно повністю зупинити всю систему.

У. Т.: Чи не могли в такому разі якісь зловмисники до сьогоднішнього засідання внести певні зміни у систему?

— Щоб зробити хоча б незначну зміну, потрібно дуже багато переробляти. По-перше, необхідно знати всі рівні системи, потрібно знати всю систему досконало, а таких фахівців може двоє або троє.

У. Т.: Чи можливо запрограмувати блок управління таким чином, щоб він на конкретне голосування видавав завчасно визначений результат?

— Ще раз кажу, що це практично неможливо. Тобто в теорії це ще можна уявити, але насправді потрібно переробити півсистеми. Крім того, частина програмного забезпечення жорстко прошифта в системі на апаратному рівні, а в її програмуванні використовуються головним чином машинні коди — асемблер, і це ще більше ускладнює таку задачу.

У. Т.: Наскільки довгим є цикл «вимкнути-ввімкнути», тобто скільки часу займає перезавантаження, і чи можуть помітити це присутні в залі? Є заяви від депутатів, що начебто 11 грудня систему могли на деякий час виключати.

— Щоб вимкнути і завантажити систему знову, необхідно близько 15–20 хвилин. При цьому в залі засідань погаснуть всі монітори, табло. Це неможливо не помітити.

У. Т.: Розкажіть детальніше про системи захисту, які не дозволяють у неї втручатися.

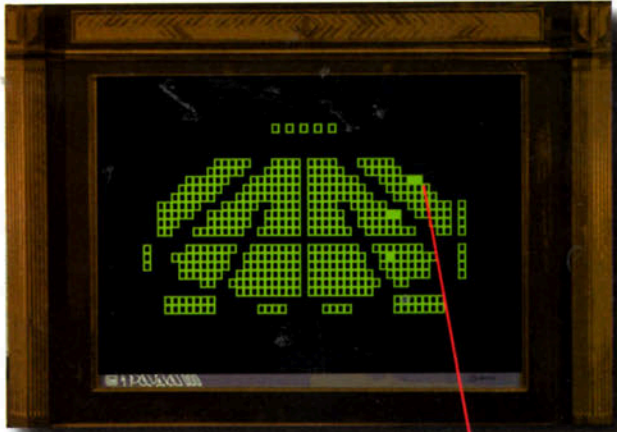
— Захист здійснюється на кількох рівнях, це багаторівнева, розподілена система. Серед іншого є там і кодування, і кілька систем перевірок, і вже згадані системи блокування.

У. Т.: Як щодо втручання в систему на шляху від робочого місця депутата до центру управління системи?

— «Рада-3» — локальна, дуже захищена система. Щоб втрутитися, потрібно розкривати труби у приміщеннях Верховної Ради. Система повністю відокремлена від зовнішніх мереж, тобто доступ до неї ззовні фізично неможливий — вона відділена від світу.

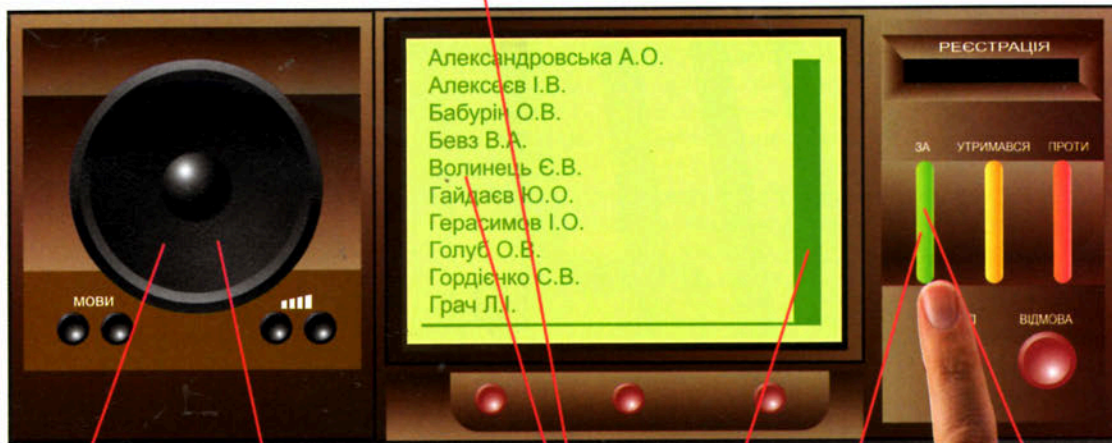
У. Т.: Чи існують інші точки входу або критичні місця, втручання в які може, умовно кажучи, змінити результат на табло?

— Не забувайте, що весь процес голосування протоколюється. Все збирається в системі: яке АРМ спрацювало, яке не спрацювало. Всі дії системи як депутатів, так і операторів протоколюються на закритий і опечатаний магнітний носій, відкрити який може лише наш фахівець. Інформація з цього системного журналу надається СБУ, для вивчення, чи не було втручання в роботу. До речі, таких перевірок вже було кілька десятків, і жодна не виявила втручання. ■

Головне інформаційне
табло в системі «Рада-3»

Автоматизоване
робоче місце
(АРМ) депутата
в системі «Рада-3»

Для того, щоб голос депутата було зараховано, необхідно:

1. Почути оголошення спікера про голосування і приготуватися до його початку.
2. Дочекатися закінчення голосового сигналу.
3. Дочекатися, коли зелений стовпчик на персональному дисплеї почне рухатися.
4. Натиснути кнопку «ЗА» і утримувати її не менше 4-х секунд (Увага! Кнопка має бути зеленого кольору).
5. Побачити, що на великому табло «Ради» і на персональному дисплеї ваш голос зараховано.
6. Прибрати палець із зеленої кнопки.

Інструкція для депутата

**ТИЖДЕНЬ ВЧИТЬ НОВООБРАНИХ ДЕПУТАТІВ,
ЯК КОРИСТУВАТИСЬ СИСТЕМОЮ «РАДА-3»**

АВТОКЛОУДАЙК

КОЖНЕ 15-ТЕ АВТО – КОНТРАБАНДНЕ?

В наслідок контрабанди авто державний бюджет цього року втратив близько 2,8 млрд грн митних надходжень і реєстраційних зборів. Експерти переконані: якщо процес не зупинити, то вже наступного року повз державну скарбницю пройде 4 млрд грн. Ці гроші потраплять до кишень корумпованих чиновників.

Автор: **Василь Васютин**

Наприкінці жовтня з Острозького районного суду Рівненщини викрали 13 томів справи щодо осіб, причетних до афер із контрабандними авто. Нападники виламали кілька замків у дверях ка-

бінетів та відкрили 2 сейфи. Таким чином грабіжники сподівалися врятувати кількох впливових людей області від лави підсудних.

Справу було порушено ще 1998 року. Про її цінність свідчить хоча б

те, що фігурантами є 18 осіб, які на території Рівненської, Волинської, Хмельницької та Тернопільської областей організовано і методично займалися незаконним розмитненням автомобілів. Серед підсудних – адвокат, суддя, чотири посадовці Хмельницького міського управління юстиції та один із заступників начальника Івано-Франківського МРЕВ.

Через руки спритників пройшла майже сотня іномарок – і це тільки те, що вдалося дізнатися правоохоронцям. З того часу справа блукала різними інстанціями і судами, але вироку по ній оголосити ніхто так і

ФОТО REUTERS

Голова Острозького районного суду Сергій Штогун переконаний, що нічні грабіжники були добре поінформовані про організацію роботи установи. Вони знали, де мають зберігатися матеріали справи, де знаходиться канцелярія, кабінет голови суду і сейфи з потрібними документами. «За усіма посадовими інструкціями я мав би усі томи зберігати в канцелярії», — розповідає Сергій Штогун. — Але знаючи історію цієї справи, я мав недобре передчуття. Тому свідомо пішов на порушення інструкцій і основні томи заховав у серверній, залишивши у себе в сейфі тільки матеріали пред'явлення обвинувачень, обвинувачувальні висновки та результати проведення експертиз. Це ті документи, які існують у кількох примірниках. Тому відновити вкрадене можна без зайвих проблем. Зрештою, я навіть справу не зупиняв».

Після інциденту з викраденням 9 обвинуваченим замінили підписку про невиїзд арештом. Їх взяли під варту в залі суду. За ґратами також опинився працівник спецпідрозділу «Грифон», який в ніч викрадення чергував у приміщенні суду. А судді, про всяк випадок, призначено особисту охорону. Хтозна, на що ще зважаться люди, котрі стоять за контрабандистами?

«ОБІЗНАНІ» НАТЯКАЮТЬ НА ВПЛИВОВИХ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ЦИМ ЗАЙМАЛИСЯ, А ПРО ТИХ, КОМУ ТІ АВТОМОБІЛІ ПРИЗНАЧАЛИСЯ, І ВЗАГАЛІ НЕ ХОЧУТЬ ЗГАДУВАТИ

не наважився. Вочевидь, занадто високі ставки були у 10-річній грі «автолюбителів» проти правосуддя. «Обізнані» натякають на впливових людей, які цим займалися, а про тих, кому ті автомобілі призначалися, і взагалі не хочуть згадувати. Кажуть тільки, іномарки «серйозні» — навіть Президентові і очільникам Уряду не було б соромно на них їздити.

ВОЛИНСЬКИЙ СЛІД

Майже 2 роки ця справа пролежала в Апеляційному суді Рівненської області, і тільки у березні цього року голова Верховного Суду України Василь Онопенко скерував її в Острог «з метою об'єктивнішого розгляду».

Зазначимо, що на тій само Рівненщині подібне траплялося уже двічі. Причому в одному з випадків матеріали справи вкрали разом з автомобілем слідчого, припаркованим біля суду.

Прокурор Рівненської області Олексій Баганець не вважає те, що сталося в Острозі, випадковістю, а пов'язує це зі скандалом навколо «волинського автоклондайку», який вибухнув у 2005 році, коли співрозмовник «ТИЖНЯ» очолював Волинську обласну прокуратуру. Тоді було виявлено 15 фактів зловживань посадовими особами ВДАІ УМВС області. Тільки у 8 з них збитки становлять понад 10 млн грн. Зокрема, у кримінальній справі, порушеній

щодо колишнього начальника Камінь-Каширського МРЕВ ВДАІ та інспектора цього ж підрозділу, котрі сприяли незаконній постановці на облік престижних іномарок, фігурує сума 2,78 млн грн. Саме стільки, на думку слідчих, не отримав бюджет у вигляді обов'язкових платежів. Таким же чином завдано збитків бюджету на суму понад 1 млн грн колишнім начальником Любомльського МРЕВ. 4 кримінальні справи відкрито щодо посадових осіб Луцького МРЕВ, які незаконно зареєстрували майже 110 автомобілів. Збитки у цьому випадку — 5,5 млн грн. Загалом же по «волинському автоклондайку» порушено 20 кримінальних справ.

2006 року оперативники СБУ встановили, що на митних пунктах Волині працюють люди, які раніше притягалися до кримінальної відповідальності. У 2005–2006 роках на кордоні було проведено 27 службових розслідувань, наслідками яких були ротації на Волинській і Яготинській митницях, а також у Львівському і Луцькому прикордонних загонах. Порушено 4 кримінальні справи щодо працівників митниці та прикордонників, складено 8 протоколів про корупцію. Вперше за 7 років правоохоронцям вдалося затримати на місці злочину кількох місцевих високопосадових митників-хабарників.

Розслідування цих справ супроводжувалося багатьма підозрілими подіями. Зокрема, загибеллю одного з фігурантів — начальника згаданого Камінь-Каширського МРЕВ. Правоохоронці кваліфікували смерть колеги як побутове вбивство за неповернений борг. Окрім того, виявилося, що «клондайк» суто волинським назвати важко — ниточки потягнулися до інших регіонів.

СУДДІ-КОНТРАБАНДИСТИ

Оборудки з легалізації контрабандних авто неможливі без прикриття судових органів. Власне, слуги Феміди є ледь не ключовою ланкою в цих схемах. Однак викривають суддів-контрабандистів нечасто. ▀

Зараз, як розповів «ТИЖНЮ» Олексій Баганець, прокуратура Рівненської області розслідує кримінальну справу проти судді одного з районних судів регіону.

400 тис. грн обов'язкових митних зборів і платежів. До речі, на Рівненщині — це вже друга подібна кримінальна справа. Прокуратура регіону зараз намагається при-

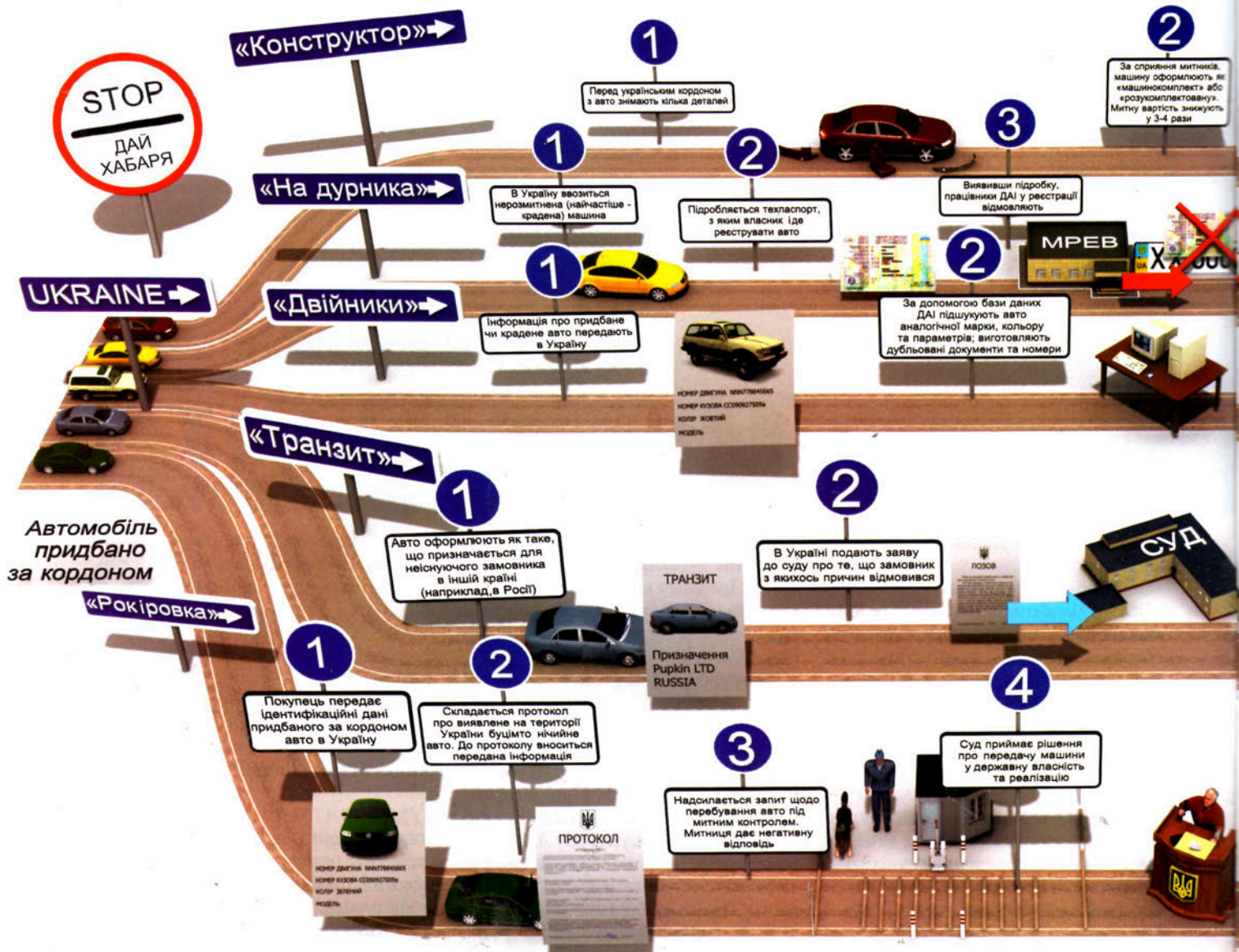
ників зареєструвати кілька автомобілів «Mercedes-Benz S500» і «Mercedes-Benz S320 CDI».

А от оперативники УСБУ в Закарпатській області звернули увагу на цікаву деталь: протягом кількох місяців в Україну в'їхали сотні новеньких легковиків престижних і дорогих марок (кожна машина коштує не менше 40 тис. дол.), зареєстрованих виключно на жителів Рівненської області. До Рівного надіслали відповідні запити і з'ясувалося, що всі ці люди стали власниками седанів і джипів за рішеннями суду. Коли ж оперативники спробували «знайти кінці», хто й де платив за розмитнення автомобілів, виявилось, що відповідних документів не існує в при-

ОБОРУДКИ З ЛЕГАЛІЗАЦІЇ КОНТРАБАНДНИХ АВТО НЕМОЖЛИВИ БЕЗ ПРИКРИТТЯ СУДОВИХ ОРГАНІВ. ВЛАСНЕ, СЛУГИ ФЕМІДИ Є ЛЕДЬ НЕ КЛЮЧОВОЮ ЛАНКОЮ В ЦИХ СХЕМАХ

Приводом для переслідування стала інформація про те, що охоронець законності фальсифікував судові рішення, на підставі якого органи ДАІ області зареєстрували автомобіль «Audi A8» без сплати

тягти до відповідальності колишнього голову одного з районних судів, котрий, за даними СБУ, виніс низку судових рішень, на підставі яких органи ДАІ були змушені без жодних оплат з боку влас-

Ще раніше, у грудні 1999 року, на КПП «Ужгород» працівники СБУ і Карпатської регіональної митниці затримали джип «Тойота» з рівненськими номерами, за кермом якого сидів житель Луцька. Він показав техпаспорт, довіреність на керування автомобілем і пояснив, що на прохання знайомого переганяє авто додому після ремонту машини у Словаччині. Документи були начебто в порядку, але надто вже новеньким на вигляд був той джип, щоб його ремонтувати. Коли правоохоронці оглянули салон, сумніви розвіялися: спідометр показував, що автомобіль пробіг лише... 14 км.. Саме на цій відстані від кордону знаходиться митний склад «АВТО-МОТОР ВН», на якому було ку-

НАВІТЬ У ПРЕСТИЖНИХ АВТОСАЛОНАХ МОЖУТЬ ПРОДАТИ КОНТРАБАНДНІ ІНОМАРКИ, ЯКІ ПЕРЕПРАВЛЯЛИСЯ ЧЕРЕЗ КОРДОН НАПІВЛЕГАЛЬНО

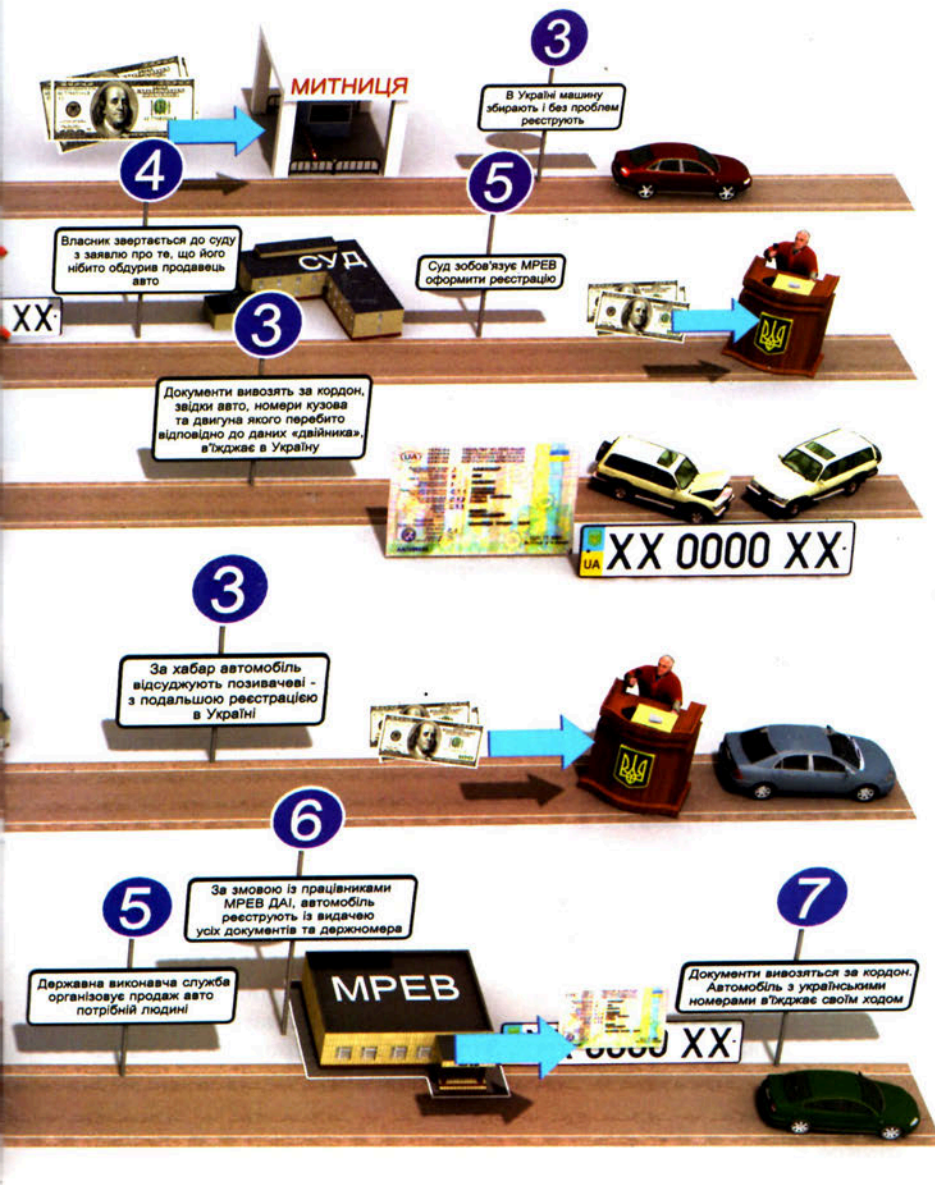
плено «Тойоту». Водія негайно затримали. Коли працівники СБУ поїхали на Рівненщину, з'ясувалося, що тамтешні аферисти поставили «машинний бізнес» на конвеєр. Дійшло до того, що вони самі друкували рішення суду. Виявилося, наприклад, що майже сотня новеньких іномарок була зареєстрована на 20-річного бомжа, якого співробітники спецслужби так і не змогли розшукати. Проаналізувавши документи, оперативники СБУ з'ясували, що протягом кіль-

кох років за цією схемою в Україну ввезено близько 2 тис. іномарок. Сума митних платежів, що не надійшли в бюджет, перевищила 15 млн дол. Коли матеріали кримінальних справ дійшли до Києва, рішення кількох райсудів Рівненської області, які розглядали фіктивні боргові угоди, скасував обласний суд. Конфісковано 16 іномарок, ввезених в країну незаконно. Власникам інших автомобілів, можна сказати, пощастило.

Минулого року Служба безпеки викрила в Івано-Франківській області суддю, причетного до організованого злочинного угруповання, що займався незаконним ввезенням з-за кордону престижних авто. Слуга Феміди (звісно, не безкорисно) виносив постанови на основі наперед підроблених адміністративних справ місцевій митниці про порушення громадянами митних правил. За цими постановами, автомобілі нібито конфісковували в дохід держави, а насправді передавали одному з членів угруповання. За сприяння судді було здійснено легалізацію 50 контрабандних іномарок.

Ще одну організовану злочинну групу викрили спецслужби на Закарпатті. Її члени за нетривалий час переправили до країни 13 викрадених у Європі престижних автомобілів. У цю групу входили, окрім закарпатців, громадяни Італії та Албанії.

В останні кілька місяців працівники СБУ та МВС «накрили» ще кілька каналів контрабанди. З'ясувалося, що навіть у престижних автосалонах можуть продати контрабандні іномарки, які переправлялися через кордон напівлегально. Особливо цим грішать Одеса. За даними СБУ та Генпрокуратури, нині в Одеському морторгпорту скупчилися сотні автомобілів, які намагаються провести у вигляді машинокомплектів. Між іншим, і на території контрабандисти забезпечили вельми прибутковим бізнесом автомаєстерні: по той бік машини розбирають, по цей — збирають. Конвеєр працює. ■

Планета «7-й кілометр»

ОДЕСЬКИЙ «ПРОМИСЛОВИЙ РИНОК», БІЛЬШ ВІДОМИЙ ЯК «7-Й КІЛОМЕТР», – ЦЕ ОКРЕМИЙ СВІТ ЗІ СВОЇМИ ЗАКОНАМИ І ПРАВИЛАМИ

Конкуренція між підприємцями зробила «7-й кілометр» найдешевшим і найпривабливішим місцем для гуртової торгівлі імпортом. У деякі дні тижня сюди взагалі приїждять лише гуртовики. Офіційно днями роздрібною торгівлі залишилися субота і неділя.

Розмовляв **Сергій Гузь**

На перший погляд «7-й кілометр» нагадує величезну транзитну базу. Глухої ночі сюди підтягуються вантажівки, легковики з причепами, автобуси з підприємцями. Під дверима оптових крамниць зростають гори ящиків та пакунків з товарами. Майже ніде не

видно цінників – хіба що на розвішених зразках одягу, виставленого на продаж. Часто зустрічаються таблички «тільки опт».

Ще до 4-ї ранку починається жвава торгівля. Пакунки та ящики перекочують до нутроців вантажівок, автобусів, причепів і салонів

легковиків, що аж просідають до землі. За кілька годин на площі залишається тільки сміття від упаковок та пом'яті стаканчики з-під чаю, кави та міцніших напоїв. Частина гуртових крамниць зачиняються – тепер настав час роздрібною торгівлі. На ринок поспішають одесити та гості з інших міст України.

Товарів вітчизняного виробництва на «7-му кілометрі» небагато. З української продукції помітні лише миючі засоби. Одяг, взуття, іграшки, побутова техніка – все імпортне. Причина цього стає зрозумілою, якщо звернути увагу на

ФОТО: Валентин Діряв

ної плати може розпалити його знову.

«Вперше «китайські бунти» почалися у 2001–2002 роках, — згадує Анатолій Берладін, заступник директора ТОВ «Промтоварний ринок». — Тоді Угорщина, де на той час було багато «китайських» ринків, готувалася вступити до Євросоюзу, і, як розповідали самі китайці, почала наводити порядок в еміграційній системі. Усі китайці кинулися в Україну як найближчу країну, де у них не запитували: «А чого ти сюди приїхав». Ми навіть писали листа Президенту про вживання антидемпінгових заходів до підприємців китайського походження. Там уряд надає пільги своїм підприємцям, які дозволяють продавати товари тут дешевше, ніж вони продаються для нас у Китаї. Потім до цього звикли, навіть закуповують у них товар.

ЕКОНОМІЧНИЙ АЙСБЕРГ. ВИДИМА ЧАСТИНА.

Головне питання, що турбує сьогодні керівництво ринку — прямий конфлікт з мерією Одеси. У кожної сторони своя правда. Втім, причина конфлікту видається очевидною — відбувається спроба перерозподілу грошових потоків ринку. Суми тут «крутяться» колосальні. Однак справжні обсяги оборудок ніхто не назве. Анатолій Берладін говорить, що адміністрація заробляє виключно на послугах, наданих підприємцям: «Ви знаєте, нас ніколи не цікавило, скільки заробляють торговці. Ринок є самостійним суб'єктом підприємництва. Ми укладаємо

ціни. Наприклад, пуховики гуртом коштують від 85 грн, джинси — 50 грн вроздріб. За таких цін наші виробники можуть торгувати тільки у збиток.

Проте більшість продавців — громадяни України, навіть на точках, що контролюють китайські, в'єтнамські, сирійські та інші «етнічні торгові угруповання», які багато в чому задають тон на базарі. Однак «ринковий інтернаціонал» створює свої проблеми. Одеські підприємці розповідають про міжетнічні конфлікти. Іноземці запропонували власникам контейнерів набагато більшу плату за оренду. Ті, у свою чергу, поставили місцевим українцям ультиматум: або платіть більше, або ми здамо їх китайцям. Люди почали втрачати роботу, ціни на оренду підвищилися. Зараз цей конфлікт вдалося загасити — однак, судячи з усього, лише тимчасово. Чергове підвищення оренд-

угоди з підприємцями на 10 років із правом продовження ще на 10. Надаємо послуги і отримуємо за це оплату. А на ринку торгують 20 000 підприємців. Кожен є самостійним суб'єктом, і ми не маємо права втручатися у їхню діяльність і підраховувати, скільки вони заробляють».

Формально усе так. Кожен підприємець платить за торгові місця,

ДОСЬЄ

Ринок «7-й кілометр»

Економіка: неофіційний товарний обіг ринку перевищує 1 млрд грн на місяць.

Прибуток за 2006 рік — 162 млн грн. **Податки підприємців** — близько 60 млн грн на рік. На ринку працюють 20 000 приватних підприємців. **Загальна кількість торговців** — 60 000 осіб.

Територія: — 69 га., на якій розташовані 3 контейнерні площадки, 15 000 торговельних об'єктів, 5 автостоянок на 8 000 місць.

Адміністрація: ТОВ «Промтоварний ринок». Є відділення міліції, пожежна та медична служби.

прибирання, охорону та інші послуги 1200–1300 грн щомісяця. Це без урахування плати за оренду контейнерів. А тепер помножте цю суму на мінімум 16 000 торгових місць, а потім — на 12 місяців. У 2006 році валовий дохід ринку становив 162 млн грн. Цього року очікується майже на 30% більше.

З коштів, сплачених підприємцями, утримується інфраструктура ринку, фінансується платня 1250 працівників, з якої у минулому році ринок заплатив 75 млн грн податків. Близько 60 млн грн, в основному до бюджету Одеси, сплачені у вигляді єдиного або фіксованого податку самими підприємцями.

Це та частина «грошового айсберга», що видніється над бурхливим морем вітчизняної ринкової економіки. Варто було б додати чи-

ІНОЗЕМЦІ ЗАПРОПОНУВАЛИ ВЛАСНИКАМ КОНТЕЙНЕРІВ НАБАГАТО БІЛЬШУ ПЛАТУ ЗА ОРЕНДУ. ТІ ПОСТАВИЛИ МІСЦЕВИМ УКРАЇНЦЯМ УЛЬТИМАТУМ: АБО ПЛАТІТЬ БІЛЬШЕ, АБО МИ ЗДАМО ЇХ КИТАЙЦЯМ

малі суми, які мають сплачуватися підприємцями за митне оформлення товарів. Але з підрахунком останніх цифр арифметика складніша. Продавці «не для преси» розповідають, що мито за ввіз одягу сплачується «за куб» товару. Тому найвинахідливіші намагаються пресувати одяг так, щоб замість 40 пуховиків «у куб» влізло 80. При цьому іноді трохи псується «блискавки», ▶

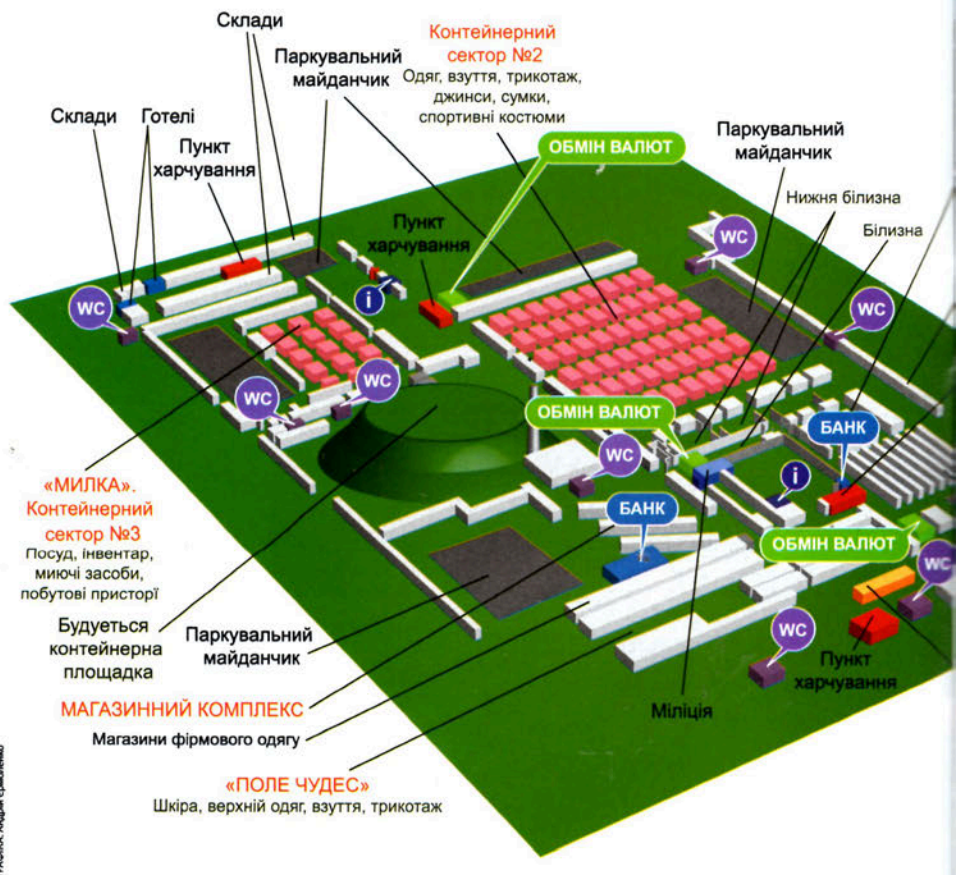
проте митних нарахувань значно менше. Порівняйте: згідно із законодавством мито на ввіз тих само пуховиків — від 12 до 40% їхньої митної вартості. За «штуку», а не «за куб». Правда, побутову техніку чи посуд не спресуєш — однак там діють інші схеми. Послуги з «вигідного» розмитнення товарів із Китаю пропонують на ринку безліч фірм.

ЕКОНОМІЧНИЙ АЙСБЕРГ. НЕВИДИМА ЧАСТИНА

Аналогія з айсбергом повна — адже «підводна частина» економіки ринку значно потужніша за «видиму». Одеський «7-й кілометр»

ЗА МІНІМАЛЬНОЇ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ У 10% ОБОРОТИ РИНКУ МАЮТЬ БУТИ НЕ МЕНШЕ МІЛЬЯРДА ГРИВЕНЬ ЩОМІСЯЦЯ

давно має неофіційний статус «контрабандних воріт» півдня України. Тому не дивно, що після чергових перевірок регіональної митниці постачання товару на ринок фактично зупиняється. Цього

ГЛАСИМ-Андрій Євменов

разу, поки столична влада з'ясовує, хто там корупціонер, а хто — ні, від перевірок потерпають підприємці. Сезонний товар, який мав бути проданий до новорічних свят, так і не надійшов.

Тепер його доведеться продавати у збиток, вважає Анатолій Берладін. «Через цю митницю проходить близько 90% товарів. Зачинення цих воріт нам загрожує обвалом. Це дуже серйозне питання. Якщо

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА

Все починалося з фарцовки

МАЙДАНЧИК ПОРЯД ЗІ СМІТТЄЗВАЛИЩЕМ СТАВ ОДНИМ ІЗ НАЙБІЛЬШИХ РИНКІВ ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ

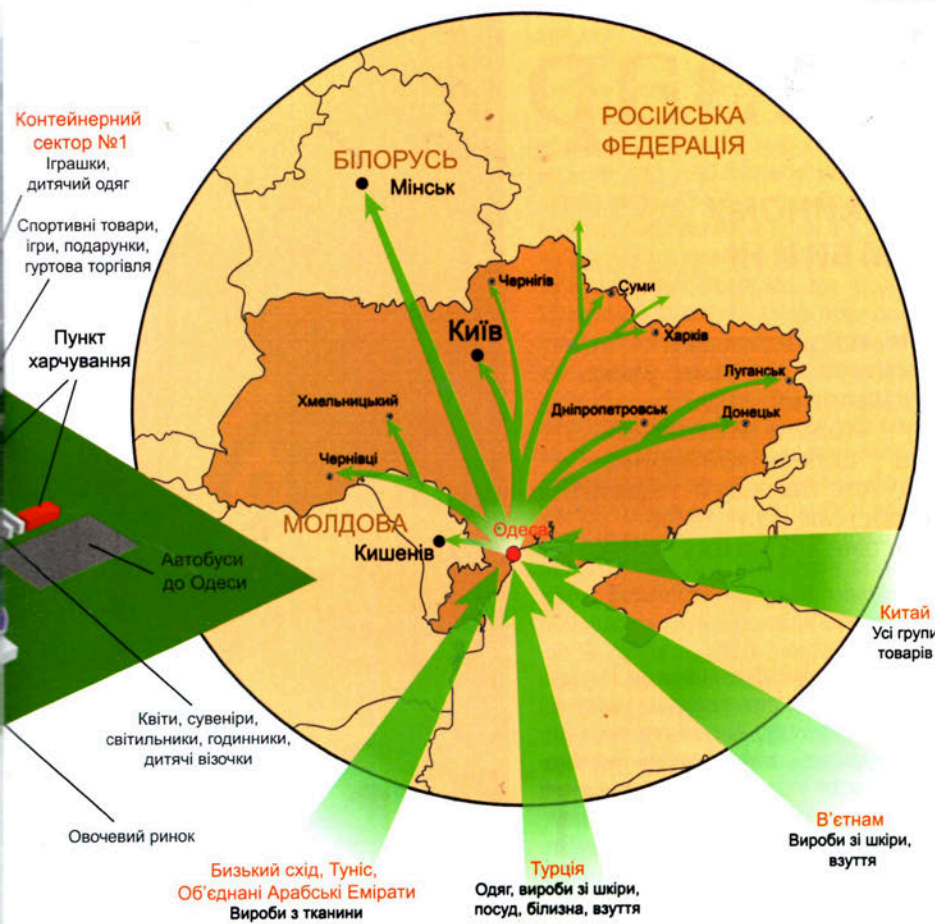
Історія «7-го кілометра» тісно пов'язана з життям радянських моряків, їхніх родин, а також численних фарцовщиків і спекулянтів. До 1988 року усі вони перепродували імпортований дефіцит на ринках та вулицях Одеси, якщо не хотіли здавати його до комісійних магазинів. Однак наприкінці 1980-х років торговців стало так багато, що міська влада вирішила від гріха подалі «виселити» їх на пустир за містом.

Автор: **Сергій Гузь**

Місце підібрали не найкраще — колишнє сміттєзвалище, про яке і досі нагадує

курган, що височіє над ринком. Майданчик виявився незручним для продавців, однак влада наполя-

гала на «депортації спекулянтів» з міста. Тому тисячі людей ставали поряд з курганом на полях місцевого радгоспу «Авангард», стелили газети і торгували. Ось так у колишньому Сталінському, а потім Одеському приміському сільському районі, з'явився культовий на всю країну і ближнє зарубіжжя ринок. Тепер це місце називають «Поле чудес». На ньому й досі переважає роздрібна торгівля речами, тоді як навколо розрослися майданчики гур-

це взагалі не наїзд на ринок, щоб перекрити вантажопотік, то перевіряти потрібно так, щоб не страждала економіка країни. Бо більшість товарів надходять в Україну морським шляхом. Усе практично

тової торгівлі різноманітними товарами легкої промисловості.

Вже у 1988 році одеська влада затвердила план побудови на цих землях стаціонарного ринку з усією інфраструктурою. Однак офіційно він з'явився лише за 5 років. За цей час змінилося кілька організацій, що прагнули контролювати ринок, не рахуючи різного штибу неофіційних контролерів. У 1993 році вся повнота влади та відповідальності за роботу ринку перейшла до ТОВ «Промтоварний ринок».

За майже два десятиліття сутність ринку так і не змінилася. Він залишається найбільшим майданчиком, на якому торгують імпортом. Колишні фарцовщики та спекулянти виросли до підприємців. Замість натовпу продавців, що тісними рядами пропонують свій то-

вар, з'явилися не менш щільні ряди контейнерів, з яких ведеться торгівля. Ринок нагадує містечко, цілком підпорядковане законам купівлі-продажу, вулиці якого патрулює власна міліція та служба безпеки.

Можливо, одеський ринок ніколи не став би транзитною гуртовою базою, якби не збіг кількох обставин. Після розвалу СРСР поліці універмагів були спустошеними, та й самі фабрики з пошиття одягу зупинилися. Попит на імпорту досяг максимуму, а поряд — величезний порт, та ще й не один. Масовий імпорту з Туреччини почався приблизно у 1995 році і часом досягав 90% від усіх товарів, що тут продавалися. Це був найкоротший і найдешевший шлях іноземних виробників до українських споживачів. Вже звідси товари дріб-

даємо не тільки ми, а й інші ринки, вся Україна. Ті люди, які затіяли цю операцію, мали так її проробити, щоб це було неболяче для людей», — говорить він.

Є й інші приховані частини «ринкового айсберга». Наприклад, продавці, які орендують контейнери, розповідають, що власнику потрібно заплатити від 5000 до 15 000 грн на місяць. Разом з офіційною платою ринкового збору ці кошти формуються з доходу, так само, як податки та заробітна плата реалізаторів. Тобто, навіть за мінімальної платні у 1000 грн ті 60 000 осіб, які працюють на ринку, отримують близько 60 млн грн на місяць. Насправді ж заробіток відчутно більший. А за мінімальної рентабельності у 10%, та з урахуванням податків та інших офіційних платежів, мінімального мита у 10%, обороти ринку мають бути не менші мільярда гривень щомісяця. За рік 20 000 підприємців можуть легально «пропустити через себе» товарів та послуг мінімум на 10 млрд грн, не порушуючи податкового законодавства.

Втім, справжня бухгалтерія ринку невідома: за нинішніх правил торгівлі її просто неможливо встановити. І поки вітчизняна легка промисловість не почне реально конкурувати з імпортом, а населення і надалі віддаватиме перевагу дешевшим, а не якіснішим товарам, життя на планеті «7-й кілометр» не перестане існувати. ■

ним оптом перепродавали на інші ринки країни.

Пізніше стартувала експансія товарів з Китаю, Арабських Еміратів, Тунісу та інших країн Близького Сходу. Спочатку їх завозили наші ж підприємці. Та з часом сюди перебиралися вихідці з Турції, Китаю, В'єтнаму та Сирії. Їм було простіше організувати постачання товарів зі своїх країн. Вигравав той, хто пропонував нижчі ціни. Демпінг загострив міжетнічні стосунки.

Офіційно на ринку зареєстровано 20 000 підприємців, а загалом на 16 000 торгових місць працює близько 60 000 осіб. За роки існування «7-го кілометра» його площа збільшилася до 68 га. Зараз тут є два готелі, складські приміщення, пункти медичної допомоги тощо. Від міста до ринку ходить кілька регулярних автобусних маршрутів. ■

Haute базар

РЕЧІ HAUTE COUTURE НА ЗВИЧАЙНОМУ «НАРОДНОМУ» РИНКУ? А ЧОМ БИ Й НІ

Парадоксально, але репліку «Фе, одягається як с базара» у свою адресу може почути людина, увесь гардероб якої придбаний за чималенькі гроші у пафосних бутіках. І навпаки – можна втомитися від вислуховання компліментів у адресу «базарних речей», які, втім, ніхто і не подумає вважати такими. Адже стильний, елегантний і якісний одяг іноді і простіше, і вигідніше купити саме на ринку. Головне – знати як.

Автор: **Юлія Мельникова**

– «Луї Вюїттон»? – запитують мене.

– Ні, – здивовано відповідаю я.

Місце дії – приймальня однієї з найбільших українських компаній. Мій співрозмовник, «олігарх середньої руки», підходить до столу, бере сумочку, що його зацікавила, і з виглядом знавця починає оглядати. За півхвилини стверджувально киває, і фраза повторюється:

– «Луї Вюїттон». Скільки, п'ять?

Оразу видно, що людина обізнана в цій політиці бренда – сумочки за 5000 грн його не дивують.

– Та ні, – сміюся у відповідь, – десять. Доларів.

Чоловік сміється – мабуть, «жарт» здався йому вдалим. Я також задоволена – адже дебютний «вихід у світ» моєї нової сумки виявився ще вдалим.

РІЧ, ПРИДБАНА НА РИНКУ, НЕ ЗАВЖДИ СПРИЙМАЄТЬСЯ ЯК «БАЗАРНА»

Сумочку «під Луї Вюїттон» я придбала абсолютно випадково – на одному з київських базарів, на лотку просто неба. За 60 грн. Чудово розуміючи турецько-китайське походження цього товару, хоча продавець старанно перекопував мене, що сумочка зроблена в Італії. Втім, її зовнішній вигляд і якість мене цілком влаштували.

До чого ця розповідь? Річ у тім, що на прийом до керівництва компанії, де я працювала, щодня приходили вельми багаті та впливові люди, зна-

йомі з відомими брендами не з чуток. І багато хто з них звертав увагу на згадану сумочку. Але ніхто не помітив «підміни», хоча я чесно перекопувала всіх у зворотному. Але мені не вірили, мабуть, вважаючи мої відповіді таким собі кокетуванням. Виникає питання: «Так навіщо платити більше?»

КОЛИ БАЗАР КРАЩИЙ ЗА БУТІК

Річ, придбана на ринку, не завжди сприймається як «базарна». Природно, для цього необхідно витратити набагато більше часу, але бувають і «подарунки долі», коли «ексклюзив» вдається купити і швидко, і дешево.

І навпаки: здійснюючи шоп-тур магазинами на зразок «Глобуса», «Метрограда» або інших торговельних закладів, розміщених на центральних вулицях Києва, часто ди-

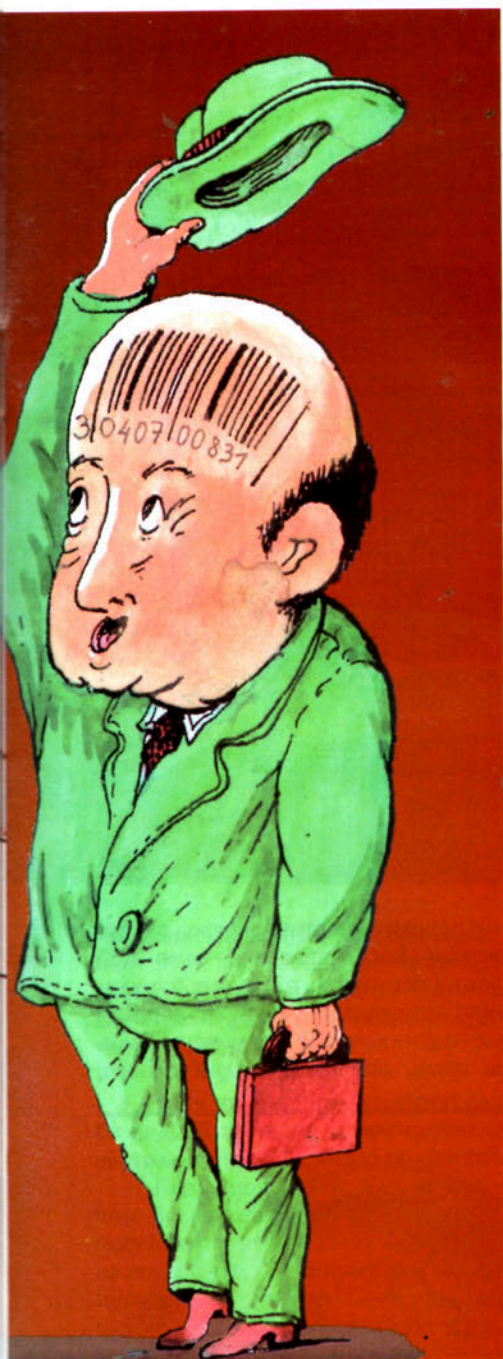
вуєшся асортименту та якості речей. Тканина, строчки, шви, аксесуари – іноді низький рівень якості настільки помітний, що стає соромно за продавців. Проте ціни навіть дуже «якісні». Але і не в цьому річ: скільки разів траплялося, що я намагалася що-небудь придбати, так би мовити, для душі, незважаючи на ціну. Іноді навіть грошей не жалкувала, коли бачила річ – і, ах, – вже не могла її забути. Та зараз це буває настільки рідко, що останнього разу вже і не пригадати.

МАЛЮНОК: Володимир Казанський

При цьому я зовсім не прихильниця базарів і дешевих речей. Просто не люблю, коли мене обманюють. А коли потрапляєш у київські магазини, часто створюється саме таке враження.

Моя слабкість – красиве, добротне та якісне взуття. Колись доводилося витратити немало часу і сил, щоб придбати недорогі, але при цьому оригінальні туфлі або чобітки. Зараз я можу дозволити собі дороге взуття від відомих виробників. Але часто в цьому просто немає сенсу: адже не так вже

складно придбати речі якісніші і дешевші.

Приблизно місяць тому мені потрібні були черевики — лак, «рептилія», високий підбір. Прийшовши в магазин у центрі Києва, дійсно побачила те, що хотіла. Кошт ували вони приблизно 3000 грн. Вже готова була придбати, але відклала покупку до завтра. За старою звичкою вирішила заїхати для порівняння на базар. І була вражена — побачила навіть кращий варіант. Фабричні черевики (це одразу видно за якістю), за ціною лише 750 грн. Ношу, всі

звертають увагу, говорять компліменти.

Приклад №2: побачена по телевізору реклама обіцяла вигідний розпродаж шкіряних виробів. Разом з мамою вирушили в «бутік». У будь-якому випадку я була налаштована на покупку, потрапляла вона під знижку чи ні. Хочу і край! — багатьом дівчатам напевно знайоме це відчуття. Природно, з собою була прихоплена пристойна сума грошей. Привітний, але надто надокучливий хлопець-консультант зустрів біля входу, і ми пересувалися по магазину утрюх. На жаль, не дивлячись на наполегливі бажання продати нам буквально все, що зустрічалося шляхом, я насилу могла уявити, на кого було розраховано подібну «вигідну рекламну пропозицію». Більшість моделей явно застарілі, шкіра груба, поганої обробки, та ще й огидна якість пошиття — нерівна строчка, навіть гудзики пришиті «невпевнено». Судячи з усього, під виглядом «гламурного розпродажу» клієнтам намагалися «всунути» неліквідний товар.

Не хотілося повертатися додому засмученою — і ми поїхали на базар. Обійшовши кілька рядів, відчули різницю — варіантів більше, а вартість менша. На одному з манекенів була помічена куртка, що повністю співпадала з моделлю в одному зі свіжих модних журналів. Помацала, приміряла і несподівано перетворилася на «живу рекламу»: кілька покупців спо-

нижча, а вибір може бути набагато більшим.

Де шукати? Шукати доведеться скрізь. Немає особливої закономірності, адже це ринок. А щоб не попастися на гачок, тому що на базарі також уміють «обробляти» покупців, необхідно спершу ознайомитися з модними новинками і свіжими колекціями. Телепередачі, Інтернет, журнали — ці джерела інформації допоможуть визначитися з фасоном і переконатися, що майбутня річ відповідатиме новим віянням моди. Зрозуміло, що варто врахувати особливості вашої фігури. Озброївшись знаннями, можна рухатися далі.

Прийшовши на базар, не варто кидатися на все і одразу. Ви ж налаштовані на покупку на ринку, тому і повинні мати у своєму розпорядженні більший проміжок часу, ніж для магазину. Не варто миттєво купувати те, що сподобалося. По-перше, таких виробів може виявитися на ринку дуже багато, і оновка на вас вже не виглядатиме «ексклюзивно», а по-друге, в наступному ряду вона може бути дешевшою. Найчастіше так і буває: чим далі від центрального входу, тим нижчі ціни. Особисто я, купивши щось «одразу», практично завжди потім усвідомлювала, що гроші витрачені марно, і до чого цю річ носити — незрозуміло.

Якщо ж річ дорога (взуття, верхній одяг), то, є сенс об'їхати кілька базарів для порівняння як асортименту,

НЕЩОДАВНО ПО ТЕЛЕВІЗОРУ НА ОДНІЙ ІЗ ЗІРОК ШОУ-БІЗНЕСУ ПОБАЧИЛА ТАКУ Ж КУРТКУ, ЯКУ Я КУПИЛА НА БАЗАРІ

стерігали за приміркою, намагаючись подумки оцінити річ на собі. Купила, а нещодавно по телевізору на одній із зірок шоу-бізнесу я побачила таку саму. Не думаю, що зірка зглянулася б до покупки на базарі. Приємно...

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Отже, що можна порадити тим, хто хоче придбати стильну цікаву річ на звичайному ринку? Зрозуміло, що ринок від ринку відрізняється. Ціна залежить як від територіального розміщення, так і від покупців. На ринку, розташованому в центрі міста, ціни суттєво вищі за ціни ринків, ближчих до спальних районів. І чим далі базар від центру, тим вигідніше можна зробити покупку: ціна

так і ціни. Не дивлячись на згаяний час, про це ви не пошкодуєте, якщо дійсно хочете виглядати модно.

Визначившись із фасоном, необхідно особливу увагу звернути на якість виробу. Тканина — головний козир одягу, якщо, звичайно, вона добротна. Дорога тканина вигідно підкреслить модель і гідно прикрасить її власника. Не менш важливе пошиття одягу — маєтєся на увазі, чи рівна строчка, чи співпадають малюнки на обох сторонах, як пришиті гудзики і які вони. Але все-таки найголовніше: тільки одягнувши виріб, ви можете відчутти, «ваше» воно чи ні.

Втім, є речі, які на ринку я не стану купувати, — наприклад, білизну, косметику та ювелірні вироби. ■

Ампутація Косова

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ КОСОВО МОЖЕ ПЕРЕКРОЇТИ ВСЮ ПОЛІТИЧНУ КАРТУ БАЛКАН

Кількатисячні демонстрації з вимогою незалежності Косова відбулися у Приштині 10 грудня. У цей день так звана трійка (США, РФ, ЄС) мала надати ООН свій звіт і поставити крапку в тривалих перемовинах щодо статусу цього краю. В іншому випадку новообраний уряд регіону погрожував проголосити незалежність Косова в односторонньому порядку. Раду Безпеки ООН доповідь «трійки» не задовільнила й вона призначила додаткові консультації на 19 грудня. Що відбувається зараз в регіоні та як може вплинути незалежність Косова на цілісність Сербії, розповів **Тижню** головний редактор белградської незалежної газети DANAS Михайло Рамач.

Автор: **Віктор Каспрук**

Косовари прагнуть незалежності. Чи серби готові відпустити їх?

— Незважаючи на дипломатичні пропозиції (широка автономія, менша незалежності, але більша авто-

номії і т. д.), Сербія фактично неспроможна повернути Косово до складу держави. Внаслідок політики Мілошевича албанці не хочуть чути про сербську владу, адміністрацію, армію або поліцію. На мою думку,

міжнародне співтовариство, за винятком Росії, враховує саме цей факт. І повторюю: після всіх бурхливих і кривавих подій ХХ ст. серби й албанці не хочуть жити разом. Люди, на жаль, ненавидять один одного,

ХРОНІКА КОНФЛІКТУ

Втрачена колиска

Серби вважають Косово колискою своєї держави. В цьому краї розташовані історичні та релігійні пам'ятки сербів. Проте 1389 року Сербія втратила Косово внаслідок поразки царя Лазаря від турків. До складу Сербії край повернувся тільки 1912 року, коли основною частиною його населення були вже мусульмани. У 1981 році Косово отримав статус автономії. 1989 року її було скасовано. Косовари не змирилися з цим і створили Армію звільнення Косова, яка у 1996 році розпочала військові дії проти Сербії. 1998-го, коли армія Косова контролювала 40% території краю, сюди ввели сербські війська, а НАТО почав бомбардування Сербії. У 1999 році Косово потрапив під управління миротворців ООН, і відтоді триває «війна резолюцій» щодо статусу краю. Сербські ЗМІ наголошують, що керівництво Косова тісно пов'язане з албанською мафією, яка активно діє у Європі.

Поки що демонстрації мирні, але косовари знову готові взятись до зброї в боротьбі за незалежність

мову, звичаї, релігію тощо. Якщо понад 90% населення вимагає незалежності, то міжнародне співтовариство може лише визнати фактичну ситуацію.

У. Т.: Чи не кращим варіантом був би поділ Косова, як це пропонували свого часу деякі сербські політики?

— Поділ можливий. Але це означало б, «відрізати» від Косова Косовську Митровицю та ще кілька округів на півночі краю. У такому разі виникнуть нові проблеми. По-перше, що буде із сербами в анклавих на заході чи півдні краю? По-друге, албанці на півдні Сербії одразу вимагатимуть приєднання до Косова. Основна проблема полягає в тому, що серби й албанці, як у Косові, так і на півдні Сербії, більше не хочуть жити разом. Міжнародні чиновники заявляють про необхідність розбудови багатоетнічного суспільства. Однак на практиці це наразі неможливо.

У. Т.: Чи повною мірою всі сторони, котрі беруть у ній участь, усвідомлюють, що майбутнє рішення щодо Косова неминуче увійде до світової історії як «косовський прецедент»?

— До складу Сербії в 1918 році увійшла Воєводина, в якій більшість населення становили угорці та німці. Сербія тоді була на боці переможців та отримала, так би мовити, нагороду. Нині вона переможена, а переможені не ставлять умов. І в Угорщині є такі, хто мріє про велику Угорщину, тобто про кордони, в яких країна перебувала до кінця Першої світової війни. З Косовом Сербія побила глечики не вчора. Що б не робили, а з розбитого нове не вийде.

У. Т.: Чи спричинить проголошення незалежності Косова відділення Республіки Сербської від Боснії та Герцеговини?

— Краще не обговорювати негативний сценарій. Адже албанці становлять третину населення Македонії. У сербському краю Санджак більшість населення — ісламізовані слов'яни. У Воєводині, поряд з іншими, добре організована угорська меншина. Згадані меншини Сербію визнають своєю державою. Та й серед них є екстремісти. У разі масових заворушень вони могли б вимагати приєднання частин Сербії до сусідніх країн — до Боснії і Герцего-

ДОСЬЄ

Михайло Рамач — українець за походженням. За фахом — історик. Живе і працює в Сербії. Є членом Національної спілки письменників України. Автор збірок поезій для дітей та перекладів русинською мовою творів Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, М. Рильського, О. Гончара, В. Сосюри, П. Тичини. Нагороджений у 2006 році з нагоди 15-ї річниці незалежності України орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня. 2004 року Михайло Рамач став лауреатом сербської премії за публіцистику імені Светозара Милетича. Премію призначено за збірку політичних есе сербською мовою «По той бік мрій», в якій описується останній рік влади Слободана Мілошевича та початок розвитку демократичного суспільства після краху його режиму.

вини, Угорщини... а серби з Республіки Сербської — до Сербії. Отож, справа складна, й тому краще не робити зайвих прогнозів.

У. Т.: Один знайомий серб якось сказав, що нинішня Сербія дуже схожа на телефони Nokia: щороку випускається нова модель, і щороку вона стає дедалі меншою. Якою, на вашу думку, є оптимальна модель для Сербії?

— Порівняння слушне. А щодо моделі — нинішня демократична влада виступає за централізацію, так само як і режим Мілошевича. На мою думку, ефективнішою була б регіоналізація та надання ширших повноважень органам місцевого самоврядування.

У. Т.: Як ставиться до ситуації щодо Косова українська громада в Сербії?

— Українців в Сербії всього 5–6 тисяч. На політичний стан вони не вплинуть. Але наші люди бояться війни, бо в балканських війнах, як правило, першою жертвою стають національні меншини. Так було в Хорватії, в Боснії та Герцеговині...

■

Звичайна провокація

СПРАВЖНІ ПРИЧИНИ СКАНДАЛУ НАВКОЛО ПЕЧЕРСЬКОЇ МІЖНАРОДНОЇ ШКОЛИ

Скандал щодо «пропаганди нацизму» у Печерській міжнародній школі показав, що українські державні структури і ЗМІ дуже легко піддаються на звичайнісінькі провокації, які не мають жодного відношення до боротьби з нацизмом, бо їхні причини набагато прозаїчніші.

Автор: **Кирило Галушко, Центр ім. В. Липинського**

вони йдуть до «готів», «толкієністів», «ролевиків», «стрітрейсерів», «хіпі» чи «панків», інша — коли йдуть до скінхедів або інших строкатих неонацистів. Як встановити запобіжник молодій людині, яка прагне знайти свій принципово незалежний шлях у цьому житті? Це та сама єдина «кнопка», яку знайшли в Електроніка з відомого дитячого фільму. Досвід свідчить, що у вільному суспільстві нічого не можна нав'язати силою, можна лише дати можливість зрозуміти, пропустити через себе і зробити найголовніше, на що здатна справжня особистість, — власні висновки.

А тепер повернемося до Печерської міжнародної школи. Вона не користується тими обов'язковими правилами, які існують для вітчизняних середніх навчальних закладів: типовими програмами, правилами та іншим, що створює наше Міністер-

ру, здійснюють власні дослідження, формують дослідницькі групи, займаються «мозковими штурмами», формують протилежні «партії», які відстоюють полярні позиції у цьому питанні. Потім вони це «долають», доходячи у суперечці до власних висновків. І так науки засвоюються краще. У нас таку дійсно ефективну методику використовують у Гуманітарному ліцеї при Університеті Шевченка. Мені якось довелося там бути запрошеним «дорослим експертом» при «штурмі» певної теми, і, щиро зізнаюся, мені важко це далось. Але ліцею пощастило, тому що він не брав за таку тему «нацизм», і у ліцеї не вчилися президентські діти. А то б усі вітчизняні ЗМІ ляли не Печерську міжнародну школу, а київський університетський ліцеї.

І ще трошки про методику школи, спираючись на інформацію інтерв'ю учнів, наведених в інтернет-видан-

У ВІЛЬНОМУ СУСПІЛЬСТВІ НІЧОГО НЕ МОЖНА НАВ'ЯЗАТИ СИЛОЮ, МОЖНА ЛИШЕ ДАТИ МОЖЛИВІСТЬ ЗРОЗУМІТИ, ПРОПУСТИТИ ЧЕРЕЗ СЕБЕ

Коли я викладав в Університеті ім. Т. Шевченка курс «Основи демократії», я звертав увагу своїх студентів на те, що зрозуміти сутність таких понять, як «свобода», «права людини» і «людська гідність» неможливо, не усвідомивши того, чому і як люди від цих речей відмовляються. Вибір на користь того, щоб стати вільною людиною, потребує певного імунітету, зокрема від тих «душевних хвороб» суспільства, які спричинили світові війни, нацизм, голокост, сталінізм і голодомор. Це ж усе здійснювали звичайні живі люди, а не кіношні монстри. Коли суспільство хоче, аби його молода генерація не повторювала давніх чужих помилок, потрібно свідомо робити щеплення. Здоров'я фізичне і здоров'я суспільне потребують однакових методів профілактики.

Як викладач я добре знаю, що у наших підлітків і молоді є властиве цій віковій категорії тяжіння до чорнобілих радикальних оцінок та утворення групових тусовок, симпатія до зовнішньої несхожості на інших, а також до яскравих і виразних емансипацій, проявів незалежності всупереч старшим. І одна справа, коли

ство освіти і науки, а тому видає не український атестат, а міжнародний, який приймають (і це викликає щире співчуття) лише 600 університетів світу. Наш офіційний атестат не може, на жаль, похвалитися такою конвертованістю.

Викладання новітньої історії у західних країнах, на стандарти яких свідомо орієнтується ця дійсно міжнародна школа, містить таку поширену методику: з наскрізних проблем певного курсу обирається одна, яку учні «розробляють». Вони у проблему «занурюються», тобто читають додаткову спеціальну літерату-

нях. Вступаючи у таку «рольову гру», учень може отримати «роль», якщо потрібно, й організувати нацистську пропаганду. Усі стереотипно знають, що нацисти були «погані». Але немає кращого шляху це второпати, аніж виступити у ролі людини, яка, використовуючи погану соціальну та економічну ситуації в країні, розгортає пропагандистську кампанію, аби схилити суспільство на користь певного лідера чи політичної сили. Як зазначають учні Печерської школи, голокост вони також активно вивчають. Тому, мушу сказати, їм дають непогане щеплення від нацизму, особливо за умов,

коли там вчаться представники 43 національностей. Тому і виглядає дещо дивним, що згадана школа стала за останні два тижні справжнім цапом-відбувайлом нашого медіа-простору, а вчитель історії, ірландець Кіран Шинкінс, опинився на межі депортації з України.

Звісно, що по відношенню до нацизму така методика не підійшла б до освітньої системи двох країн світу — Німеччини та Ізраїлю. У першій в межах середньої освіти просто намагаються уникнути тем, вкрай неприємних для людей з вразливою підлітковою психологією: як дідусі (чи їхні ровесники) катували і знищували євреїв, слов'ян, циган і усякий живий люд. Щодо Ізраїлю — це також зрозуміло.

Чому ж у нас таке трапилося? Гнівні газетні передовиці, політичні заяви, масовий «злив» конфлікту в Інтернет і ЗМІ, журналістська та вітренківська облога школи, чому? А все просто. Один мій колега, якого я спитав про його враження, відповів: «Цей містер Шинкінс — може, й хороший учитель, але невдало вибрав країну для викладання».

І схема скандалу виглядає простою багатоходовкою, що показує, як легко, не замислившись ні на секунду, реагують на «звичайну провокацію», а зовсім не на «звичайний фашизм» усі, проти кого вона була спрямована. Привід для конфлікту був — банальніше не вигадати — конфлікт учениці школи Лізи Корогодської з учителем історії. Учениця перестала відвідувати його заняття (в Інтернеті є і її інтерв'ю). Лізин батько — поважний київський підприємець. Замість розібратися у школі щодо того, з чого ж проблема виринула, він висуває публічні претензії до школи, зачепившись за цю вигадану «пропаганду нацизму». Тут мало дістатися на горіхи як мінімум вчителю і репутації навчального закладу. Але ж можна було досягти набагато більшого! Оскільки у школі вчать діти Президента Ющенка, ситуація подається у ЗМІ, якщо це не одразу так було задумано, як те, що президентські діти вивчатимуть фактично нацизм. Згадавши «нашизм» 2004 року, прес-служба Катерини Ющенко нашвидкуруч протестує проти дій школи. А можна ж було сказати: тут немає викладання і пропаганди нацизму, давайте розберемося з ситуацією, що тут не так, може

Нерозбірливі українські медійники опинилися на місці героя картини Ф. Решетнікова «Знову двійка»

це — банальний політичний «наїзд»... Ми б ніколи не віддали своїх дітей у погану школу... Але ні — усі ресурси, орієнтовані на владу, мит-

зивають словом «Nazies» — нацисти. Втішно?

І кому тут «двійку» ставити — Лізі Корогодській (її поставлять і так) чи

ЇМ ДАЮТЬ НЕПОГАНЕ ЩЕПЛЕННЯ ВІД НАЦИЗМУ, ОСОБЛИВО ЗА УМОВ, КОЛИ ТАМ ВЧАТЬСЯ ПРЕДСТАВНИКИ 43 НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ

тево ревно кинулися у бій: Міністерство прагне депортувати вчителя і закрити школу, СБУ перевіряє, чи не займається школа підривною діяльністю. Притому решта менших віком учнів-іноземців, котрі навіть не знають у силу свого віку, що ж таке «нацизм», вже у курсі, що їх, школярів, усіх гуртом в Україні об-

її батькові, газеті «Сьогодні», яка підняла бучу (а чия вона?), тим, хто проплатив масований «злив» у ЗМІ, першій леді чи її прес-службі, Міністерству освіти, СБУ? Кому? Якщо такою некомпетентною є реакція державних структур на дрібну провокацію, то що буде з більшими проблемами і більшими провокаціями? ■

Тиждень намагається отримати відповідь на низку питань, важливих не лише для Криму, але і для всієї країни. Що робити Україні у відповідь на імперські претензії сильнішого сусіда? Як упорядкувати земельні відносини й уникнути конфліктів? Чи можна примирити кілька соціальних груп, що відрізняються за релігійними та етнічними ознаками? Яким буде Крим через 10 років – українським, російським чи, можливо, кримськотатарським? Досі Автономна Республіка для української влади була і є постійним іспитом, який вона, неначе поганенький студент, ніяк не може скласти.

ЗМІСТ:

КУРІНЬ ДЛЯ РАЮ

Кримським татарам, які живуть на самозахопленій території відступати нікуди. Позаду – Чорне море.
| СТОР. 42

КОНФЛІКТНИЙ ПРОСТІР

У Криму сперечаються як люди, так і символи. Про розбите дзеркало, у якому споглядають себе жителі Автономії, пише Олександр Богомолов.
| СТОР. 45

ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ КРИМУ

Результати міні-опитування **Тижня**. На питання нашого кореспондента відповідають комуніст, російський націоналіст, кримськотатарський ватажок та інші помітні люди півострова.
| СТОР. 46

ЗАЛІЗНОЮ РУКОЮ

В інтерв'ю **Тижню** спікер Парламенту Криму Анатолій Гриценко заявив, що офіційна кримська влада планує силою зігнати людей із захоплених ділянок.
| СТОР. 48

ПРОБЛЕМА-2017

Чорноморський флот РФ ще не раз спробує показати нам «кузькіну матю»
| СТОР. 49

Земля спотикання

Курінь для раю

**КРИМСЬКІ ТАТАРИ НА ЗАХОПЛЕНІЙ ЗЕМЛІ БУДУТЬ
СТОЯТИ ДО ОСТАНЬОГО**

Самовільне захоплення земель – кримська традиція початку 1990-х. Іншої можливості для облаштування на півострові у репатріантів просто не було. Нині видавання великих масивів землі невідомим структурам на півострові спонукало людей повернутися до таких дій.

Автор: Рустем Хан

«Зкоханим рай і в курені,» – згадує улюблене прислів'я Зарема Емір-Усеїнова, колихаючи візочок із 3-місячною донькою. Зарема заміжня вже 7 років. Свій курінь на пустці вони з коханим будують вже 2 роки. Таких, як Емір-Усеїнови, кримська влада називає «самозайманці».

Доки добираєшся до їхнього недобудованого дому, черевки стають на два кілограми важчими. Дороги тут ще немає. Лише тимчасові будівлі, кілька дерев і будиночок Емір-Усеїнових. Втім, головне, що тут є – вільна земля. Сьогодні в Криму наряд чи знайдеш щось цінніше.

ПОМІЖ ДВОХ ВОГНІВ

Ми розмовляємо на кухні, збитий поспіхом поряд із будинком. Бочка із водою, плита із газовим балоном, широкий стіл – іноді допомогти в будівництві приїжджають родичі, і навіть за таким столом не залишається вільного місця. Стіни із фанери не тримають тепла. Особливо холодно тут вранці, коли Зарема прибігає зігріти воду для молодшої доньки або приготувати сніданок чоловікові.

Воду Емір-Усеїнови набирають із водосховища. Дім опалюють дровами, але все одно старша донька постійно застуджена. Електрика до ділянки не проведена, вечори родина проводить при світлі ліхтаря на акумуляторі.

Зарема рада і тому, що є. Коли починали будувати дім, її родина тулилася у вагончику, до цього подруж-

жя знімало квартиру. «Люди на вулицях живуть, у нас є хоч дах над головою. Нехай і умов немає, – говорить Зарема і додає, – але це все на волоску висить».

Невелика пустка, самовільно зайнята 2 роки тому, знаходиться на міській околиці Сімферополя, «в районі вулиці генерала Васильєва». Інших координат тут ще немає. Емір-Усеїнови так і говорять рідним: «в районі Васильєва, поряд із нафтобазою». Зараз на цьому місці близько 100 маленьких – три на чотири – споруд із ракушняку. Товщина стін деяких у камінь, та частіше – у половину. У більшості немає фундаменту. Деякі ще недобудовані. Зведена споруда означає – ця ділянка закріплена за окремою родиною. Якщо пощастить – дадуть акти на землю або господарі зберуть достатньо грошей – почнеться будівництво. Доки родини, що зайняли землю, по черзі охороняють ділянки: щоб не вкрали будматеріали або не знесли будови.

Так складається ситуація практично на всіх землях, самовільно зайнятих останнім часом під будівництво індивідуального житла.

Головний страх «самозайманців» не карна відповідальність, що набула чинності минулого року, а знесення їхніх будівель. Тому і родини на зразок Емір-Усеїнових – рідкість. Якщо 600 дол., необхідними для зведення тимчасової будівлі своїми силами, люди ще готові ризикнути, то почати споруджувати дім на неоформленій землі наважуються одиниці.

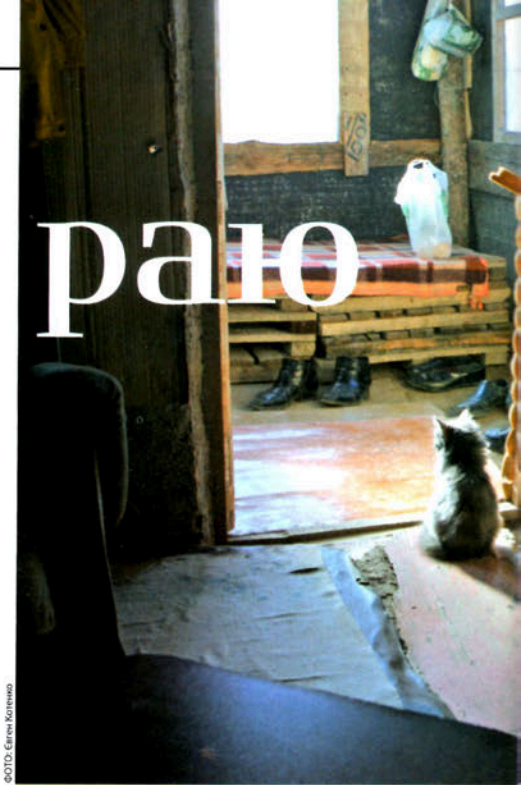
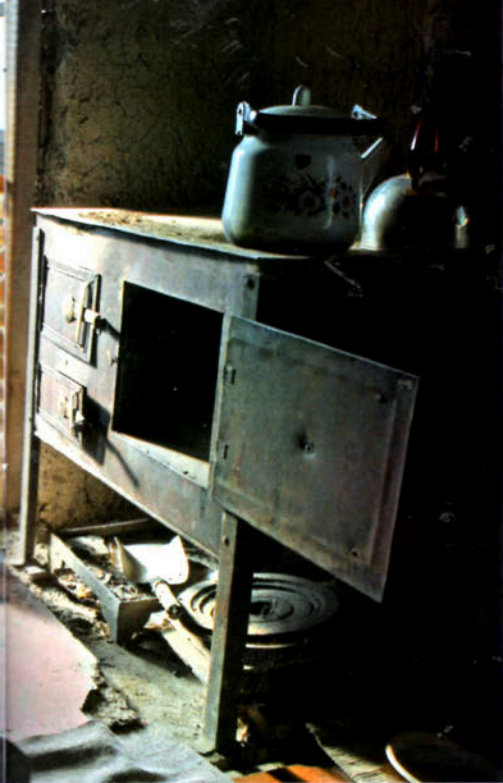

ФОТО: Євген Коліченко

Будівництво триватиме найближчі 50 років...

ТЕМА ТИЖНЯ

Глава сімейства Мухтерем Емір-Усеїнов розуміє всю хиткість свого становища. «Коли я подавав заяву, мені було далеко за 20, зараз — далеко за 30. Скільки можна чекати?» — пояснює він своє рішення будувати дім на захопленій ділянці. Вже 13 років він стоїть у черзі на отримання землі в районі великої Ялти — звідти були вислані до Середньої Азії бабуся і батько Мухтерема. Дім пращурів і досі цілий. Мухтерем розповідає, як

шитися у вагончику і підробляти у кримській столиці будівельником. Життя у вагончику не завдає йому клопоту — свого часу на Півночі Сергій жив у цистерні із прорубаними в ній дверима.

— Лише б не було такого, як на Балаклавській, — зітхає Сергій, не відриваючись від пиляння дров для буржуйки.

Тінь протистояння, що відбулося 1-го листопада на одному із само-

РОДИНИ, ЩО ЗАЙНЯЛИ ЗЕМЛЮ, ПО ЧЕРЗІ ОХОРОНЯЮТЬ ДІЛЯНКИ: ЩОБ НЕ ВКРАЛИ БУДМАТЕРІАЛИ АБО НЕ ЗНЕСЛИ БУДОВИ

батько повів поглянути на будинок, але далі хвіртки нинішні господарі не пустили.

Зайняти землю і побудувати на ній дім Мухтерем вирішив після народження першої доньки. Будував швидко, навіть вечорами за світла лампи. Наразі для житла готова одна кімната в будинку, спальня. Невелика за розмірами — щоб легше було опалювати.

— Коли плануєте завершити будівництво? — питаю я.

— Батьки Зареми вже 20 років будують дім і ніяк не добудують, — сміється Мухтерем.

— Значить, і у вас у найближчі 20 років будівництво не закінчиться?

— У найближчі 50, — уточнює Мухтерем, дивлячись на ляльку, залишену старшою дочкою на кухні. — У мене ще дві дочки.

Зайняті землі знаходяться у промисловій зоні. З двору Емір-Усеїнових видно цистерни із нафтою і будівля колишнього лампового заводу. Стає зрозумілим, чому десятиріччями ці землі порожніли.

— Ви не боїтеся будувати житло в такому місці? — цікавлюся я.

— Безвихідь, — розводить руками Мухтерем і додає. — Для мене небезпечніше залишитися посеред двох доріг, ніж поміж двох вогнів.

ПИТАННЯ ЖИТТЯ І СМЕРТІ

Сергій підробляє будівництвом. Він живе у вагончику, поряд із двором Емір-Усеїнових. Приїхав із міста Саки будувати дім на зайнятій землі для рідної тітки. Доки у тітки були гроші на матеріали, будівництво йшло, потім його довелося заморозити. Але Сергій вирішив зали-

вільно зайнятих масивів по вулиці Балаклавській у Сімферополі, сьогодні нависла над людьми, які захопили землю для будівництва житла. Того дня представники фірми, що претендувала на зайняту самовільними спорудами ділянку, найняли близько 500 хлопців, щоб силою звільнити землю. Спроба виявилася невдалою. Пролилася кров.

Незважаючи на те, що відбулося, люди і сьогодні готові захищати свої будови.

— Стояти буду до останнього, — говорить Мухтерем Емір-Усеїнов, і щоб не виникало сумніву в інтерпретації слова «останнього», додає. — Це питання життя і смерті.

Голова кримського Парламенту Анатолій Гриценко стверджує, що у Сімферопольському районі в резерві є 1600 га землі. Місцеві ради, зі слів спікера, готові виділяти землю охочим після розробки детального планування населених пунктів.

У радах до загарбників висувують низку вимог, найголовнішу з яких у кримській дійсності важко виконати — самостійне звільнення резервних земель від споруд.

— Як звільняти? Ми тут такий лад навели! Звільнимо, а землю віддадуть кому-небудь іншому, — пояснює Енвер, один із учасників поляни протесту при виїзді з Сімферополя.

Люди, які осіли на пустці, вивезли з неї 120 т сміття. Сплатили роботу геодезистів. Розбили територію на 304 ділянки. Самого Енвера **Тиждень** застав за встановленням стовпа для лінії електропередач. Воду завозять на машинах, але навесні Енвер збирається викопати у дворі колодязь. Щоб звільнити зайняту ▶

землю, йому знадобилося б розібрати міцний будинок, який Енвер з синами розпочали будувати в червні минулого року.

Урядовці, виступаючи проти самозахоплення, називають головною

списку, а цього Енвер обіцяє особисто не допустити.

Але хто зможе перешкодити перепродажу, якщо держакти будуть одержані? Тоді перешкод не буде — це визнає сам Енвер. «Потрібен за-

без побоювання за можливе знесення споруди владою, допомогло його родині свого часу встати на ноги.

Самовільне захоплення земель — це кримська традиція початку 1990-х. Іншої можливості для облаштування на півострові у репатріантів, які масово поверталися до Криму, просто не було. Землю видавали одиницям. Основний механізм отримання ділянок був такий: зайняття землі, будівництво на ній будинку, а вже потім — узаконення ділянки із житлом.

«Схоже, що поки буде покінчено з корупцією в земельному питанні, вільної землі не залишиться зовсім», — пояснює народний депутат України Мустафа Джемільов основну причину самозахоплення. Видача великих масивів землі на півострові невідомим досі структурам спонукала людей, котрі роками стоять у чергах на отримання ділянки, повернутися до традиції самовільного зайняття земель. Але незрозуміло, хто переможе в цьому протистоянні: народ чи влада. ■

ПОКИ БУДЕ ПОКІНЧЕНО З КОРУПЦІЄЮ В ЗЕМЕЛЬНОМУ ПИТАННІ, ВІЛЬНОЇ ЗЕМЛІ НЕ ЗАЛИШИТЬСЯ ЗОВСІМ

метою самовільного зайняття ділянок подальший перепродаж землі. «Основна група самозахоплення має суто економічний, тобто бізнесовий характер», — стверджує глава Рескомзему Криму Микола Голубєв.

Енвер запевняє, що поки держакти на землю не видані, перепродати її не зможе жоден з його сусідів — цьому опиратиметься вся громада. Прізвища всіх претендентів на ці 304 ділянки занесені в єдиний список. Щоб перепродати неформлену ділянку, претенденту потрібно буде замінити своє ім'я в

кон: якщо ти одержав ділянку, то протягом 15 років не маєш права її продавати,» — робить він висновок.

ЩАСЛИВЧИК

Рустем Ташев — щасливчик. Він один із небагатьох репатріантів, хто в 1990-х зміг спочатку оформити акт власності на ділянку землі, а потім почав будівництво. З водопостачанням у будинку і дотепер проблеми: кава, якою він пригощає, зварена з колодязної води, хоча це тільки надає їй смаку. Всім іншим Ташев задоволений. Він упевнений, що зведення будинку на узаконеній землі,

Не всі татари мають можливість молитися в мечетях

ФОТО: Олексій Павлішак

Кримсько-татарський «сабак-барабак» на захисті самозахоплення

ФОТО: Євген Котенко

ПОГЛЯД

Конфліктний простір

ОЛЕКСАНДР БОГОМОЛОВ
Центр близькосхідних досліджень

Якщо подивитися на найбільші останні конфлікти у Криму, усі вони мають виразний просторовий вимір. Йдеться про обидва простори, важливі для людини – приватний та публічний. Достатньо подивитися, як виглядають вулиці, площі, будинки якоїсь країни, і можна зрозуміти, для чого і чим живе той чи інший народ. Публічний простір Криму також може сказати чимало. Насамперед те, що найбільше місце в тамтешньому житті займає конфлікт. Усі нові пам'ятки сперечаються одна з одною, доводять щось людям, які йдуть повз них. А ті, у свою чергу, теж ведуть діалог із кам'яними гостями, використовуючи фарби.

Публічний простір має ще і часовий вимір. «Де ми знаходимося на історичній вісі, – мовчазно запитують нас радянські пам'ятки, – чи ще там, у минулому?» Але нові комуністичні монументи вже дисонують зі старими. Ленін у центрі Сімферополя і досі дивиться вперед. А ось безформна сіра гліба на Советській площі, яка ледве нагадує жінку та хлопчика, на оптимізм вже не надихає. Але пам'ятник лише маскується під траур, насправді його ідея інша. Це – скам'янілий закид на адресу політичних опонентів, про що говорить напис на монументі «Постріл у спину» й автограф організації, яка взяла на себе відповідальність за цей акт монументальної помсти – «комуністів України».

«Постріл у спину» не самотній, він відкриває цілу ідеологічну 100-метровку – від комунізму до російського націоналізму та ностальгії за імперією – жертвам радянського народу, жертвам російського народу, Катерині II. Перебиває цей еволюційний ряд пам'ятник правозахиснику та «другу кримськотатарського народу» Петрові Григоренкові.

Стисність! Компактний простір для чужих

Нова конфігурація публічного простору починає формуватися в Криму з кінця

1980-х, коли кримськотатарська репатріація стикається зі спротивом місцевої влади. Як наслідок небажання впустити репатріантів у місто, виникають самозахоплення на узбіччі, які після їхньої легалізації створюють паралельний світ так званих мікрорайонів компактного проживання. Єдиний колись громадянський простір розламується і виникають два: великий простір для своїх та малий, компактний, для чужинців. У цьому великому просторі є зони, котрі група, яка домінує, оберігає особливо ретельно. Чому майбутнє місце розташування соборної мечеті кожного разу все з інших причин пересувається все далі від центру міста? Складається враження, що хтось навмисно скеровує ці розрізнені події, наче якась зла сила. Ця зла сила, насправді, не окрема людина, чи якийсь закулісний таємний штаб. Цю силу можна назвати консенсусом етнічної спільноти, або, точніше, певного ядра цієї спільноти, її політичного класу. Консенсус цей ґрунтується на страху і формулюється приблизно так: «не можна пускати чужинців усередину». Ця ідея належить до переконань, які діють автоматично, не потребуючи зайвих роздумів і, головне, не пов'язуючи з відповідальністю.

Посунься! Релігія в публічному просторі

Нещодавно релігія розглядалася як компонент культурної спадщини і не відігравала якоїсь особливої ролі в політиці. Зараз вона, вочевидь, виходить на передній план в публічному просторі. Храми заповнюють спустілі площі та парки колишніх радянських міст. Навіть ті пам'ятники, які за своїм змістом наче не пов'язані з релігією, дедалі більше набувають релігійного забарвлення.

Чому, скажімо, пам'ятник жертвам Чорнобиля прикрашений православним хрестом, та ще і дзвоном? Навіть коли це не усвідомлюється чи не обговорюється фундато-

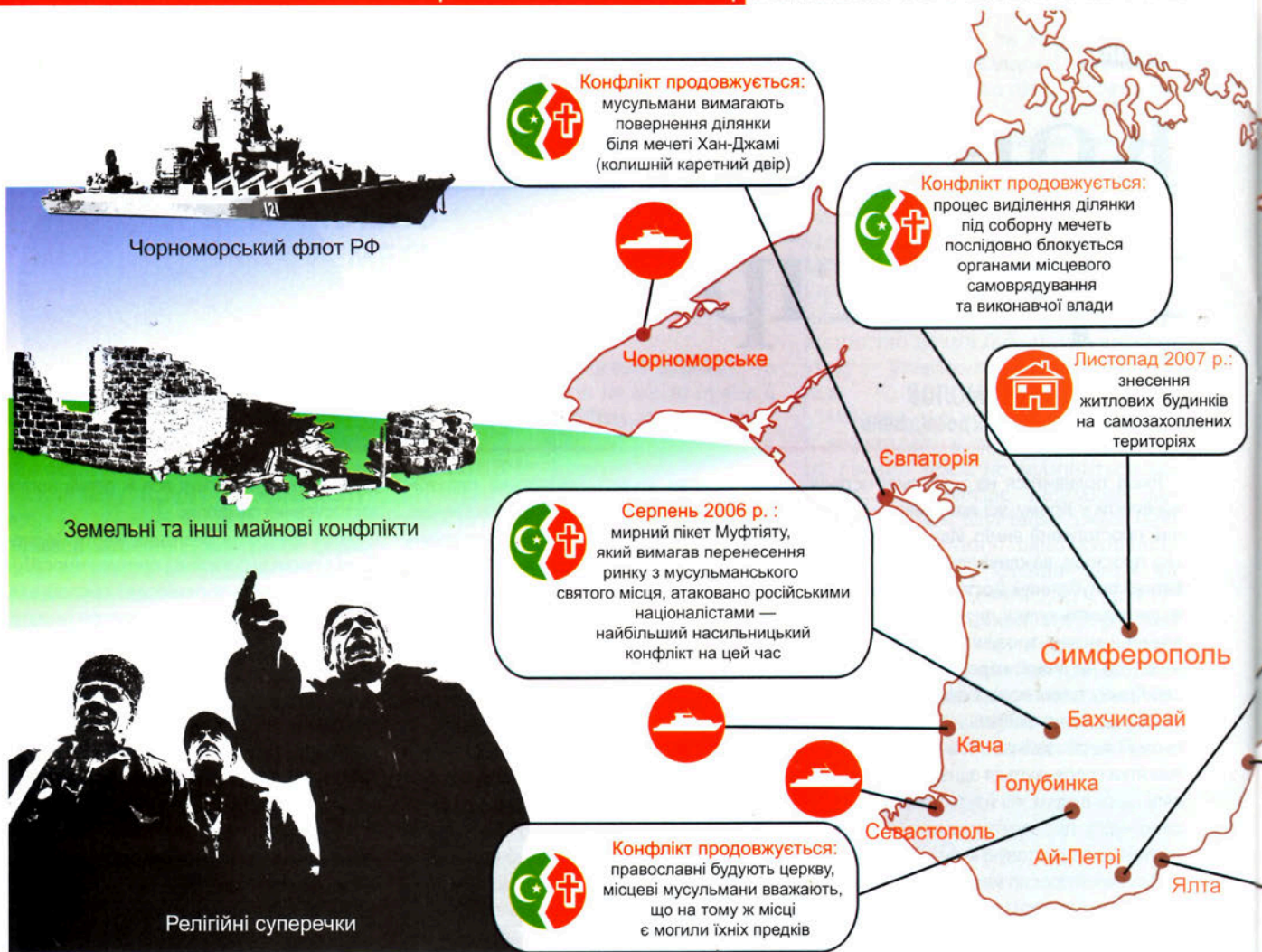
рами монумента, існує все ж певна логіка застосування символів.

Яким був склад реальних жертв Чорнобиля з погляду релігійної приналежності?

Як прочитуються пам'ятник представниками різних груп? Чи хотіли автори сказати, що вони шанують жертв Чорнобиля, але тільки певної конфесії? Швидше за все автори не задали собі жодного з цих питань. Для більшості православ'я просто спрацює як релігія за замовчуванням – натиснули кнопку «релігія» – вистрибує православ'я, а інших опцій просто немає, вони десь там, в компактному просторі для чужих.

Той факт, що релігії стає дедалі більше в публічній сфері, пов'язаний з багатьма різними чинниками – тут і пошуки втраченої ідентичності, і намагання витіснити, перетравити тоталітарне минуле. Але вплив релігійних символів загалом свідчить не про те, що раптом усі вирішили подбати про душу. Причина радше полягає в тому, що дискредитовані ключові елементи світської системи – люди не вірять в її здатність забезпечити справедливість. Тому так важливо для політиків, щоб їхні імена як спонсорів, і навіть патронів, були прописані на всіх соборах. Хоча, якби вони були насправді релігійними, то знали б, що патроном собору є святий, а не той, хто дає гроші на будівництво.

Магічною силою символів новоутворені святині виштовхують інших на узбіччя. За визначенням біля пам'ятника жертвам УПА немає місця для українського патріота, як неможливо собі уявити комуніста біля пам'ятника Петрові Григоренкові, або мусульман, які крокують до своїх святинь, проходячи під православними хрестами воріт, що їх хоче побудувати на вході в бахчисарайський заповідник місцевий архимандрит. Перенасичений ідеологемами кримський простір, наче розбите дзеркало, в якому кожний бачить тільки себе.

НАЗВІТЬ ТРИ ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ КРИМУ

ІЛЬМІ УМЕРОВ
член президії
Меджлісу кримсько-
татарського народу:

Іржаві символи сепаратизму

Першою я б назвав кримськотатарську проблему – вона дуже багатогранна і швидше не регіональна, а центральна. Тільки виділенням коштів і вирішенням деяких соціально-економічних проблем це питання не вирішиться.

Друга проблема – ЧФ Росії, присутність якого небезпечна для України не стільки у військовому сенсі, скільки в політичному. Це і постійний шантаж, і претензії на територію.

Сам факт наявності цих іржавих посудин суперечить Конституції України і пов'язаний з наступною проблемою – проросійським сепаратизмом. Не секрет, що саме через ЧФ Росії у Криму постійно підігруються сепаратистські ідеї.

ОЛЕГ РОДИВІЛОВ
очільник
Кримської
організації партії
«Русській блок»:

Регулярний протяг

Перша – сезонність роботи кримського рекреаційного комплексу. Годувати родини 12 місяців практично неможливо за рахунок 2–4 місяців сезону. Це запрограмоване сезонне безробіття створює умови для зростання цін у Криму і не дає змоги розвиватися.

Друга проблема – нестійкий розвиток, пов'язаний із самозахопленнями. Ця «смугастість» перешкоджає проведенню низки проектів з будівництва доріг навколо Сімферополя, інвестиційних, соціальних проектів.

І третя – регулярний протяг у взаєминах «Київ – Сімферополь». Сьогодні нестабільність у верхніх ешелонах України породжує нестабільність у нашому регіоні.

СЕРГІЙ ВЕЛИЖАНСЬКИЙ
народний депутат,
один із керівників
Кримської
організації БЮТ:

Кадри вирішують усе

Перша проблема для Криму – кадрова. Абсолютно випадкові люди, які не мають достатнього досвіду, знань опинилися при владі всіх рівнів. Це суттєво знижує ефективність її роботи.

Друга проблема дещо глибша: ніхто сьогодні не займається концепцією розвитку Криму. Серйозної концептуальної роботи, яка б містила тенденції розвитку автономії та пов'язані з ними повноваження, немає.

Якщо говорити про третю проблему, то вона стосується формування міжнародних відносин, вирішенням проблем депортованих. Це земля і багато іншого, що нині спричинює в Криму значну напруженість.

Зони земельних конфліктів

Зони релігійних та міжетнічних конфліктів

Бази Чорноморського флоту Російської Федерації

Літо 2007 2007 р.:
знесення
житлових будинків
на самозахоплених
територіях

Листопад 2007 р.:
знесення
житлових будинків
на самозахоплених
територіях

Конфлікт продовжується:
мусульмани вимагають відновлення
мечеті Селіма, православні –
на тому ж місці вимагають
відновити церкву

Конфлікт продовжується:
мусульмани вимагають повернення
території мечеті Аша-Джамі,
місцева влада відмовляє

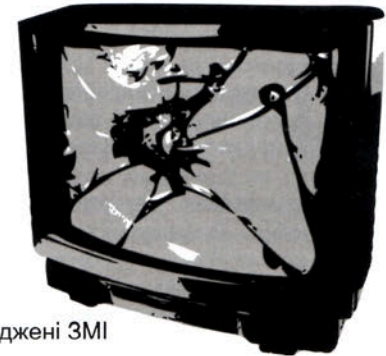
Конфлікт продовжується:
мусульмани вимагають
повернення ділянки
біля старого медресе

Гуманітарна сфера

Низька якість державного адміністрування та правосуддя

Упереджені ЗМІ

ГЛАСКА-Андрій Смирненко

ОЛЕГ РУСЕЦЬКИЙ
голова комісії ВР
Криму з аграрних і
земельних питань

Без генплану

По-перше, відсутність земельного кадастру і генерального плану розвитку територій Криму з визначенням меж прибережних міст і селищ та відсутність оцінки землі. Все це роздирає і знищує Крим як цілісний курортний регіон.

По-друге, проблема самозахоплень і безвідповідальності тих, хто їх здійснює, перед законом і перед населенням Криму. Самозахоплення породжують правовий нігілізм.

І, по-третє, проблеми, пов'язані з міжнаціональними відносинами, бажанням реалізувати свої права, порушені раніше. У багатонаціональному Криму ми повинні жити як єдина родина і не протиставляти одну національність іншій.

СЕРГЕЙ ШУВАЙНИКОВ
глава Національ-
ного фронту
«Севастополь –
Крим – Росія»:

Безправ'я усіх

Основна проблема в тому, що зараз влада не має національної політики щодо українців, росіян і кримських татар, вона не зважає на їхні права та інтереси. Тому кожна етнічна група вимушена захищати себе самостійно, і найбільші успіхи в цьому роблять кримські татари. Друга – земельна. На тлі несправедливого розподілу виникає решта всіх проблем: вимоги простих людей забезпечити їх землю. А влада не хоче вирішувати цю проблему справедливо. Нарешті, третя – проблема кримської влади, що нині не здатна захистити інтереси Криму, розширити повноваження автономії, а більше займається своєю кишенею і вирішенням проблем олігархів.

ЛЕОНІД ГРАЧ
народний депутат
України, глава
Кримського
рескому Компартії
України:

Русофоб Ющенко

Першою назву проблему кримських татар, що зачіпає міжетнічну і міжконфесійну сфери, пов'язані з радикалізмом, геополітичним турецьким впливом, проблемами землі.

Друга проблема Криму – Президент Ющенко, а це – русофобія, руйнівність, антиконституційність, неповага до прав автономії.

І третьою проблемою я б назвав теперішню соціальну кризу.

Розмовляв:
Петро Волченко

Залізною рукою

КРИМСЬКА ВЛАДА ВВАЖАЄ, ЩО «САМОЗАХОПЛЕНЦІ» МАЮТЬ ДОБРОВОЛЬНО ЗВІЛЬНИТИ ЗЕМЛЮ

АНАТОЛІЙ ГРИЦЕНКО

голова Верховної Ради Автономної Республіки Крим

Про те, чи є альтернатива застосуванню сили під час вирішення проблеми самозахоплення, і про те, що робить влада для впорядкування земельних відносин, розповідає Анатолій Гриценко.

Розмовляв **Петро Волченко**

Що необхідно зробити для впровадження відкритого земельного кадастру в Криму?

— Найголовніше — забезпечити в повному обсязі фінансування для того, щоб можна було розробити систему загалом. Ми просунулися трішки вперед порівняно з іншими регіонами. Початок є: нині у нас в реєстр занесено близько 400 тисяч зареєстрованих земельних ділянок, а на створення державного реєстру ми витратили 6,9 млн грн, це дуже мало. Тому повторю, найголовніше — забезпечення фінансового ресурсу. Ми вже звернулися до Президента і до Кабінету Міністрів України з пропозицією включити до бюджету наступного року необхідну суму для створення системи земельного кадастру. На цьому потрібно поставити крапку, щоб не виникало ні у кого жодних думок про те, що кримська влада якимось чином намагається затягнути цей процес.

У. Т.: Як ви оцінюєте взаємодію офіційної кримської влади з Меджлісом кримськотатарського народу?

— Кримська влада постійно веде діалог як із Меджлісом і його керівником Мустафой Джемільовим, так і з іншими керівниками різних етнічних груп. Ми і надалі вестимемо його, бо Республіці необхідні стабільність і спокій. І багато питань, які люди, виходячи на площі, ставлять перед органами влади Криму, мають вирішуватися,

безумовно, з керівниками тих етнічних груп, які ініціюють проведення таких масових акцій. І нам це вдається. Можу сказати, що протягом 1,5 року за ініціативи Меджлісу в принципі не було проведено жодної серйозної акції. Ті локальні акції, такі як, наприклад, «Койдешлера» або Даніяла Аметова (лідера радикалів) і його прихильників, проводяться без узгодження з Меджлісом. Я думаю, що це деструктивні акції, які, перш за все, збільшують кількість роздратованих жителів Криму. Таким чином самі кримські татари, на мій погляд, формують по відношенню до себе серйозний негатив. Цими проблемами не варто займатися активістам окремих національних груп, оскільки

ДЕСТРУКТИВНІ АКЦІЇ ЗБІЛЬШУЮТЬ РОЗДРАТУВАННЯ ЖИТЕЛІВ КРИМУ

кримська влада — Верховна Рада і Рада міністрів Криму, органи місцевого самоврядування — цього року зробили багато для того, щоб реально підійти до вирішення земельних проблем у Криму, і не тільки проблем депортованих, але і всіх жителів Автономії. Необхідно набратися терпіння, тому що багато питань вимагають правового регулювання і дозволу. Для цього потрібно пройти процедуру, і така процедура нині відбувається в Сімферопольському районі, в Ізобільненській сільраді під Алуштою.

Є проблема і в місті Сімферополі, але вона також розглядається.

У. Т.: Останнім часом проблеми звільнення самовільно захоплених земельних ділянок вирішувалися, в основному, силовими методами. Чи є цьому альтернатива?

— Альтернатива є, але, в першу чергу, не потрібно захоплювати, якої б національності ви не були, — це перше і найголовніше. По-друге, влада вже погодилася, що в місцях, де «самозахопники» хотіли б отримати земельні ділянки, варто частину землі включити в межі сільських і селищних рад. Сьогодні йде формування території місцевих рад з розробкою плану детального планування і корегування плану генеральної забудови.

Якщо вже так відбулося, що є самовільно захоплені ділянки, то потрібно відмовитися добровільно і покинути ті місця, щодо яких вже є рішення судів і державні акти. Якщо цього не відбудеться, то, безумовно,

державна виконавча служба згідно з рішеннями судів виконуватиме судові рішення, а органи правопорядку забезпечуватимуть громадський порядок здійснення цих заходів. І щоб потім ніхто не ображався ні на органи влади, ні на силові структури за те, що внаслідок проведених заходів комусь були нанесені каліцтва, і хтось постраждав. Необхідно всім дотримуватися закону. Ось коли всі дотримуватимуться його, тоді не потрібен буде силовий варіант вирішення цієї проблеми. ■

ФОТО: Олександр Павлишак

Проблема-2017

ДОКИ ЧОРНОМОРСЬКИЙ ФЛОТ РФ БАЗУВАТИМЕТЬСЯ В КРИМУ, СПОДІВАТИСЯ НА СТАБІЛЬНІСТЬ В АВТОНОМІЇ НЕ МОЖНА

Міф про відновлення Російської імперії під «чітким керівництвом» Путіна існує, насамперед, для внутрішнього російського вжитку, а її перемоги відбуваються, переважно, на телевізійному екрані.

Автор: **Євген Марченко**

Чорноморський флот — це військове угруповання, а отже, необхідність його присутності найкраще виправдовувати захистом миру. При цьому можна обійтися і без зовнішнього ворога: створити жевріючий конфлікт, в якому підрозділи ЧФ РФ виконуватимуть ми-

ротворчі функції. Проінформовані джерела з українських спецслужб стверджують, що подібний сценарій пропрацьовується в головах деяких російських посадовців, котрі займаються Кримом. Логічно припустити, що напругу в Криму найлегше створити на міжетнічно-міжрелігійному

грунті. Аби в цьому переконатися, варто час від часу дивитися офіційні російські телеканали ОРТ і РТР та послухати розповіді про майбутнє «кримське Косово» або «кримську Чечню». І чим ближче 2017 рік, тим потужнішими стануть зусилля провокаторів, «підпалювачів війни», як написала б газета «Правда» в середині минулого сторіччя.

ШПИГУНСЬКІ ПРИСТРАСТІ

Здається, ні для кого не секрет, що Чорноморський флот давно вже набагато слабша військова одиниця, ніж Шостий (Середземноморський) флот ВМС США, і навіть військовий флот Туреччини. Жодної військової цінності він не має. Але для Росії головне не військове значення, хоча ЧФ таки забезпечує силову присутність Росії у Криму і взагалі в Україні, а політичне: присутність російських військ в Україні.

Будете в Севастополі, зверніть увагу на чисельні меморіальні дошки, бюстики й інші знаки на честь російських генералів і адміралів — їх безліч. Перед вами свідчення активної роботи меморіальної групи при штабі ЧФ Росії, що займається створенням російських символів у Криму.

Як свідчать проінформовані джерела з РНБО, розвідувальне управління ЧФ та інші підрозділи спецпризначення — чи не найбільший російський шпигунський центр в нашій державі, який може впливати на суспільно-політичну ситуацію на півострові.

І останнє: будь-яка, навіть символічна, присутність ЧФ у Севастополі демонструє всім охочим — імперія тут, вона нікуди не зникала і сподівається залишитися назавжди. ■

РЕКОМЕНДАЦІЯ

Забезпечити Москві картинку

Головне для української влади не панікувати. Потім на найвищому державному рівні виробити програму дій щодо виведення Чорноморського флоту РФ з території України і цілеспрямовано та наполегливо її виконувати. Вже сьогодні варто розпочати з росіянами обговорення питання виводу, передачі об'єктів, відстежувати активність побудови їхньої військово-морської бази в Новоросійську, активно залучати для тиску можливості США та ЄС.

Від чіткості, непохитності та прозорості і зрозумілості української позиції залежатиме надто багато. Тим більше, що всі правові аргументи на боці України. Конче

важливо забезпечити буквально виконання підписаних угод з умов базування флоту і врегулювати наявні невизначені проблеми.

Наполягаючи на головному, слід поступатися у менш важливих питаннях. Не можна розмінюватися на дрібниці та усіякати докори, які лише дратують опонента. Не можна забувати і про красиву телевізійну картинку, яку потрібно забезпечити Москві.

Саме під цим кутом необхідно дивитися, наприклад, на проблему орендних ставок — ті гроші, які сплачує Росія, очевидно замалі, проте це питання не є

принциповим порівняно з проблемами виводу.

Важливим напрямом має стати інформаційно-пропагандистська кампанія для донесення української позиції як населенню Криму і державі в цілому, так і світовій спільноті. Потрібно забезпечити реалізацію президентських рішень щодо Криму 2006 року, що визначили чіткі межі та пріоритети державної політики. Загалом, що саме робити зрозуміло, сильні та слабкі місця опонента відомі, необхідні лише наполегливість і сильна політична воля. Власне, останнє і відрізняє державних діячів від політиканів.

МИ ДОВЕДЕМО ДЕРЖАВІ, ЩО МИ ЇЙ ПОТРІБНІ

Фінкельштейн — це ураган. Боронь Боже сперечатися з ним — ви нічого не доведете і витратите нерви. Але вже за 5 хвилин «ураган» усміхатиметься вам, і ви зрозумієте, що ні на вас не ображаються, ні вам не варто.

Автор: **Юрій
Майдачевський**

Що робили вчителі після 91-го? Варіантів було небагато. По-перше, залишалися вчителями і продовжували їсти свій гіркий хліб бюджетників. До речі, не пам'ятаю скільки-небудь гучної акції протесту з боку освітян щодо затримки платні, низьких ставок, залишкового фінансування шкіл. Верства, на якій тримається прогрес будь-якої держави, у нас виявилася не надто соціально активною. По-друге, залишали професію. Шляхів, у свою чергу, було кілька: базаркравчучка, човникові рейди, еміграція, чиновницька кар'єра. Більш-менш успішних бізнесменів, які мали б у трудовій книжці попередній запис «учитель», практично немає. Не та стартова позиція, не ті навички. Хтось, правда, відкрив приватні ліцеї. Фінкельштейн пішов третім шляхом. Він заснував бізнес, але при цьому не покинув школу. Раз на тиждень він кидає всі свої поточні справи і їде на роботу: викладати математику у 8-му, 9-му та 10-му класах. Навантаження невелике: якихось 20 годин на місяць.

Бізнес Леоніда Фінкельштейна має назву «Факт». Це видавництво, що спеціалізується на сучасній українській літературі. Тут потрібне ще

Українець

ФОТО: Валентин Дирман

Фінкельштейн

TOP-7

7 СВІЖИХ КНИЖОК ВИДАВНИЦТВА «ФАКТ» – РЕЙТИНГ «УКРАЇНСЬКОГО ТИЖНЯ»

Оксана Забужко. Notre Dame d'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій. 2007
Перший наклад книжки Notre Dame... був 3000 примірників, другий – 10000 і вже теж закінчився

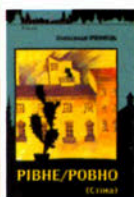
Леонід Плющ. Його таємниця, або «Прекрасна ложа» Хвильового. 2007
Про філософсько-мистецько-літературний контекст українського «розстріляного відродження». Літературознавство

Василь Стус. Палімпсест. Вибране. 2006
Кращі вірші класика сучасної української літератури, який закінчив своє життя в совіцькому концтаборі. Поезія

Віра Агеєва. Поетика парадокса. Інтелектуальна проза Віктора Петрова-Домонтовича. 2006
Одного з найцікавіших і найзагадковіших українських письменників ХХ ст. називали Сфінксом і Мефістофелем нашої літератури. Літературознавство

Олександр Ірванець. Рівне/Ровно (Стіна). 2006
Культовий роман-антиутопія про Україну, штучно розділену на Захід і Схід по живому тілу рідного міста автора. Сучасна проза

Світлана Пиркало. «Кухня егоїста» 2007
У цій книжці під виглядом страв відшукаємо пісні протесту проти голоду і несправедливості, присолені сльозами соціальної проблематики

Богдан Жолдак. Гальманах. 2007
Прозова збірка переважно про те, як дві сексуальні самотності, нарешті, зустрілися, або навпаки. Сучасна проза

одне уточнення. Видавнича справа в Україні не надто прибуткова. Для того, щоби бодай вижити, треба вміти йти на компроміси. Найменший компроміс – це асортимент. Наприклад, випускати кулінарні книги. Збірки рецептів консервації. Довідники домашнього лікаря. Підручники з ремонту. Золоте дно – шкільні підручники, але для цього потрібно мати надійні зв'язки у міністерстві. Ще один варіант – підісти на державні замовлення, а це теж вимагає неабиякої гнучкості. Щоправда, посібники «Факт» видає. Це авторські підручники з математики, власне, з них усе й починалося.

10 років тому він написав кілька посібників – і сам, і у співавторстві зі своїм учителем Ісааком Кушніром. Це ще був якоюсь мірою сподіваний поворот. Зрештою, математична школа у нас багатюща, традиція безперервна, попит на щось, що виходить за межі шкільної програми, завжди є. А от далі стався поворот дійсно найнесподіваніший. «Факт» почав видавати гуманітаристику. І прозу сучасних молодих українських авторів, можливо, як додаткову реалізацію учительського інстинкту: молоді слід допомагати. І поезію, тому що ніхто цього не робить. І класику, тому що потрібно дбати про вічне, інакше через покоління в Україні не залишиться з ким поговорити. Усі спроби отримати від Фінкельштейна раціональне пояснення, навіщо він цим займається, стикаються з цілковитим нерозумінням. Як це так – навіщо?

Зрозуміло, що шалених статків на цьому видавець не нажив. Натомість «Факт» перетворився на одного із монстрів вітчизняної книжкової справи. Це 10 років тому авторам було проблематично надрукуватися. Тепер, навпаки, видавництва полюють на письменників. І резерв репутації, стосунків, імені забезпечує постійне коло авторів. Герасим'юк, Жолдак, Ірванець, Дністровий, Неборак, Слапчук, Кожелянко – таке враження, що у «Факті» зібралася філія чи то спілки, чи то асоціації українських письменників.

Останній найуспішніший проект – Оксана Забужко. Навесні її книгу «Notre Dame d'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій» випустили спершу дуже сміливим, навіть нахабним, як для літературознавчої

ФОТО: Євген Котенко

«цеглини», накладом: 10 000 примірників. Усе розійшлося впродовж місяця. До Львівського форуму видавців надрукували ще один наклад. Виявляється, його вже теж нема. Нема! Звісно, є передусім якість книги, є розкручене ім'я Забужко, але є і третій чинник: читач нарешті почав сприймати українську книжку не-як екзотику і не як громадський обов'язок, а як цікаву й необхідну частину повсякденного інтелектуального ландшафту. І в тому, що це ставлення, ця звичка склалася (чи то складається буквально в нас на очах), є значна заслуга видавництва «Факт» у цілому та Леоніда Фінкельштейна зокрема.

| Учитель математики з підвищеним соціальним темпераментом

Фінкельштейн справді має вигляд учителя: сиве волосся, гучний голос (спробуй перекричати цих монст-

це виходить погано. Непереконливо. Звісно, кінці з кінцями видавництво зводить, інакше б уже давно

наприклад, один посадовець сказав так: «Де ви бачили, щоб держава допомагала бізнесу?» Я коли це почув, то зрозумів, що його скоро проженуть. І це сталося. Можу навести приклад французьких виноробів. Одного разу держава допомогла їм, і тепер французькі вина найкращі у світі. Так само має бути з книжками».

Коли Фінкельштейна згадують поза очі інтелектуали письменники, поганого слова про нього не почувеш, а це, погодьтеся, нечасто трапляється. Ну хіба що трохи кепкують з його підвищеного соціального темпераменту. Зокрема, він був одним із перших, хто разом із ►

РАЗ НА ТИЖДЕНЬ БІЗНЕСМЕН КИДАЄ ВСІ СВОЇ ПОТОЧНІ СПРАВИ І ЇДЕ НА РОБОТУ: ВИКЛАДАТИ МАТЕМАТИКУ У ВОСЬМОМУ, ДЕВ'ЯТОМУ ТА ДЕСЯТОМУ КЛАСАХ

рів-старшокласників!) і намагання будь-що переконати співрозмовника, особливо враховуючи природний єврейський темперамент. Він дуже любить удавати з себе такого собі прагматика, ділову людину, яка дбає передусім про зиск. У нього

сконало, але якби дійсно гроші були б головним пунктом у списку його пріоритетів, очевидно, він радше б зайнявся банківською справою. Все ж таки до математики ближче.

Він продовжує наполягати: «Видавнича справа — це бізнес. Мені,

У доробку видавництва вже можна заплутатися

ФОТО: Валентин Діряк

ЛЕОНІД ФІНКЕЛЬШТЕЙН: «МИ ТУТ ДОТИ, ДОКИ ПОТРІБНІ КРАЇНІ. МОЖЕ, НАША КРАЇНА І НЕ ЗНАЄ, ЩО МИ ЇЙ ПОТРІБНІ... ТАКЕ Я ТАКОЖ ПРИПУСКАЮ... НІЧОГО, МИ ЇЙ ДОВЕДЕМО»

братами Капрановими прийшов на Печерськ під будівлю Кабміну смажити шашлики на вогні з невиданих рукописів. Це була така демонстративна акція на знак протесту проти політики тодішнього віцепрем'єра, який своєю владою скасував податкові пільги для української книжки.

Ще з більшим темпераментом видавець доводить необхідність втручання держави в розбудову потужної, розгалуженої мережі книгарень. «Безперечно, це ж феодальне господарство! — обурюється він біля свого стенду на Львівському форумі. — Це страшно, коли на виставці мрієш тільки про ефективний про-

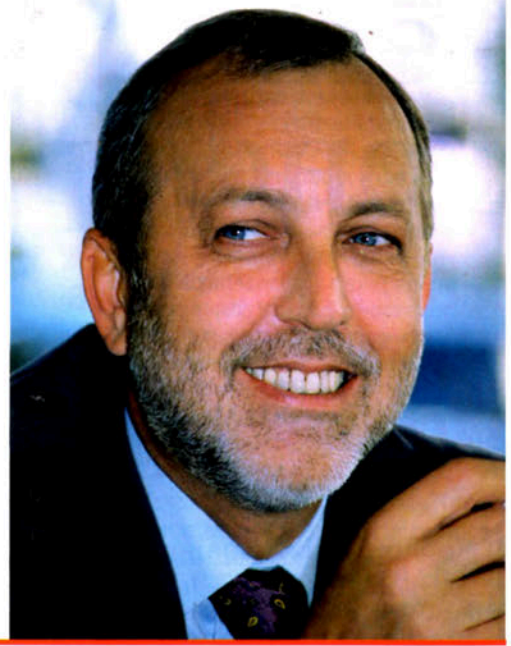
даж. Не про нові контракти, не про нових авторів, не про нові ринки збуту, а про те, щоб саме на виставці заробити хоч трішечки грошей. А все від жебрацтва, тому що в Україні нема книгарень. В усій Україні книгарень менше, ніж у Варшаві. Перепрошую, але я не маю де продавати книжки... Весь час наводжу такі цифри: в Україні 670 районних центрів і тільки 50 книгарень, які працюють з українською книжкою!»

Рано чи пізно виникає питання, звідки такий полум'яний український патріотизм у людини з не надто слов'янським прізвищем. Фінкельштейн на цьому питанні не зосереджується, навіть витратить час, коли все й так ясно. Патріот — значить патріот. Краще пропонує зосередитися на нагальних проблемах: «Треба перестати працювати на «тусовку», а працювати на громаду. Від того, що в кожному місті є невеличкий український осередок, який борсається і щось там намагається робити, нічого не вийде. Треба витягати їх із підвалів, з невеличких приміщень, треба допомагати їм об'єднувати країну. Всі розмови про те, що, наприклад, Донецьк не українське місто, що Одеса не українське місто, — лише балаканина. Я перепрошую, яким чином Донецьк, який утворювали розкуркулені українці, став неукраїнським? А яке ж це місто? Чому Одеса, у якій працював Довженко, всіх діячів української культури й перелічити важко, неукраїнське місто? А яке ж воно? Чому це російськомовне місто? Тому що тут переважно спілкуються російською мовою? То й на здоров'я! І нарешті — потрібно розуміти різницю між спілкуванням українською мовою і читанням українською мовою. Гасло нашого видавництва дуже просте: російськомовний — україночитачий. Я готовий це без кінця повторювати. Тобто дати людям можливість читати українською. Це вміють усі, на мого глибоке переконання».

Яким чином зберегти оптимізм за умов, коли існуєш від ярмарку до ярмарку, від кредиту до кредиту, зрозуміти важко. Можна було б уже й утомитися. Але Фінкельштейн не сумує: «Ми тут доти, доки потрібні країні. Може, наша країна і не знає, що ми їй потрібні... Таке я також припускаю... Нічого, ми їй доведемо». І йде на уроки до своїх десятикласників. ■

ПОГЛЯД

Подвійний рахунок

ЮРІЙ МАКАРОВ
головний редактор

Ну от, знову дочекалися. Україну вже вкотре прив'язали до фашизму. Конфлікт у привілейованому навчальному закладі, де вчитель-іноземець нібито пропагував на уроках нацистські ідеї, став однією з топ-новин минулого тижня. Відзначилися не лише вітчизняні ЗМІ, жваво відгукнулися російські. Воно й не дивно: і в нас, і за найближчим кордоном чимало технологів, які вже кілька років поспіль саме таким чином намагаються компрометувати Україну – або принаймні частину України. Це почалося з антиющенківських білбордів у Донецьку восени 2004-го і триває з різною інтенсивністю. Інформаційні приводи з'являються залежно від потреби.

Цього разу колеги нібито можна зрозуміти: гарячі новини не щодня потрапляють у руки, а тут разом усе, що вимагається від смаженого факту: Гітлер, свастика, учитель-іноземець, дорога елітна школа, де – і це, мабуть, головна перчинка – навчаються діти Президента. Щодо конкретних обставин справи я відсилаю читача до матеріалу Кирила Галушка на стор. 38 цього числа «ТИЖНЯ». Дозволю собі лишень кілька коментарів.

Мене, власне, цікавлять не стільки події у Печерській школі, скільки резонанс навколо них. Відомо, що скандальне – іншого слова годі шукати – завдання розробити передвиборчу кампанію НСДАП зразка 1932 року учні отримали в межах програми з новітньої історії. Зокрема, йшлося про методи пропаганди як такі. Варто зазначити, що саме слово «пропаганда» має відчутний негативний

відтінок (десь поруч зі словами «маніпуляція» та «зловживання») для будь-якого сучасного західного інтелектуала, а винуватець скандалу, вчитель Pechersk School International – ірландець, і це окремо підкреслювалося в усіх повідомленнях. Інакше кажучи, те, що для ірландця – лайка, для багатьох із нас – ностальгія за «не расстануться с комсомолом». Можна сперечатися, наскільки вдалою була в цьому випадку методика щеплення імунітету проти будь-якої пропаганди. Як на мене, то в ній вбачаються як мінімум легковажність і несмак. Не годиться так ризиковано оперувати символами, які, можливо, для ірландця існують десь у глибині століть, поруч із св. Патріком. Для нас, українців, свастика – це значно болючіше, ніж гра, і значно ближче, ніж історія.

Інакше кажучи, спробу слід визнати невдалою. Але хоча б спроба була! У зв'язку з чим у мене є чотири запитання.

По-перше, чому відповідні способи реанімації комуністичної ідеології, пропаганди, естетики не зустрічають такого організованого опору ані з боку суспільства, ані з боку медій? Чому я досі можу будь-де, без жодних обмежень придбати майку з портретом Леніна, кашкета з червоною зіркою чи запальничку із серпом і молотом? Невже ці символи менш страшні для мого народу?

По-друге, чому так само без жодного спротиву існують в Україні численні осередки праворадикальних рухів – від нацистів до скінхедів? Чи може хтось назвати бодай одну узгоджену акцію медій, схожу за

масштабом із реакцією на «печерський скандал»? Чи є достатніми зусилля окремих громадських організацій, які виключно на одному ентузіазмі фіксують дедалі частіші факти побиття та вбивств іноземців, скажімо так, «неслов'янської» зовнішності? Чи отримала гідну відповідь витівка «нациків», які очолили мітинг з приводу ювілею УПА на Софіївському майдані, фактично спотворивши цю шляхетну акцію?

По-третє, чи є адекватним висвітлення навчально-просвітницької діяльності одного із найбільших вищих навчальних закладів країни (звісно, маю на увазі славнозвісну МАУП), де 57 тисячам студентів у межах навчальної програми з року в рік проповідують ідею, що в усіх бідах України, зокрема, в Голодоморі, винна всевітня жидо-масонська змова?

Нарешті, по-четверте, чи не є прихованою, чи то, навпаки, неприхованою, ксенофобією непоодинокі факти агресії щодо української мови та культури? Чи не варто вважати нацизмом навпаки регулярні публікації хамських статей, що свідомо припинюють гідність українців, у тій самій газеті, яка першою розкрила «печерський скандал»?

Може, не так вже воно в нас болить, як ми намагаємося удавати? Демонстрація благородного гніву, імітація стурбованості моральним здоров'ям суспільства – така сама підступна легковажність, тільки в масштабах не одного закритого ліцею, а цілої країни. Учитель-британець врешті-решт повернеться додому. Ми залишимося разом зі своїми проблемами. І своїм лицемірством.

Геній конформізму

МІСЬКИЙ ГОЛОВА ДОРЕВОЛЮЦІЙНОГО ХАРКОВА ІСТОРИК ДМИТРО БАГАЛІЙ УМІВ ПРОЙТИСЯ «МІЖ КРАПЛИНОК», АЛЕ ЗАВЖДИ ЗАЛИШАВСЯ «МАЗЕПИНЦЕМ»

Кордони між Україною та Росією розмежовували 1918 року за активної участі Дмитра Івановича. Він наполягав, щоб адміністративний кордон співпадав із межами етнічного розселення двох народів. Якби не Багалій, хтозна, чи були б сьогодні Харків та Донецьк у складі України.

Автор: **Олександр Зінченко**

У середині липня 1918 року Гетьман Павло Скоропадський вирішив змінити уряд і мати такого прем'єра, який би примирив самостійників, федералістів, українофілів, москвофілів [див. *словничок*], єврейські національні організації та партії. Найпривабливішою здавалася кандидатура харківського професора Дмитра Багалія. Історик відхилив пропозицію гетьмана, не долучившись до когорти науковців, котрих запам'ятали як політиків-невдах.

СВІЙ СЕРЕД ЧУЖИХ

60-річний Багалій був у зеніті своєї наукової слави, мав досвід адміністративної роботи. На той момент його вже двічі обирали ректором Харківського університету, сенатором Державної Думи, лише рік тому він склав повноваження харківського міського голови. Багалій був «своїм» для москвофілів: дійсний статський радник, дворянин, кавалер орденів Св. Станіслава, Св. Володимира та Св. Анни з генеральським титулом «єго превосходітельство». Він був «своїм» для українського національного руху: борець за поширення у освіті української мови, ініціатор відкриття у Харкові української гімназії — за його ректорування звання «почесний доктор наук» Харківського університету отримали Іван Франко, Олександра Єфименко,

Михайло Грушевський. Чорносо-тенці називали Багалія «жидівським батьком», бо той вважав безглуздими будь-які обмеження вступу до університету представників національних меншин.

Як писав сучасник Багалія, відомий історик Дмитро Дорошенко: «Чужий виключному націоналізму, людина широких поглядів, а в той же час безперечний українець, авторитетний український вчений, — він міг погодити собою різні кола».

Коли Багалій дізнався, чому його викликали до Києва, він рішуче відмовився від посади. Старий вчений послався на вік та бажання надалі займатися наукою. Повернувшись додому, він відкрив близьким справжню причину своєї відмови. Із бісиками в очах Дмитро Іванович казав: «Трапляється, що відмовитися почесніше, ніж прийняти пропозицію». «Ось побачимо», — додавав історик. Він не вірив у міцність влади, що утримувалася багнетами. До зречення Скоропадського лишилося менше аніж півроку.

ПРИРОДЖЕНИЙ ПОЛІТИК

«Багалія раз у раз обвинувачували в зайвій дипломатії, в тому, що він ходив поміж дощ, щоб не замочитися», — писав один із засновників Товариства українських поступовців Євген Чикаленко. Ця риса Бага-

лія у різний час викликала у різних людей увесь спектр можливих почуттів. «Невимовно чарівлива особистість», — із захопленням писав геніальний художник і знайомий нашого героя Ілля Рєпін. «Кутузовим від науки» називав Багалія одеський історик Михайло Слабченко. «Багалій, як завжди, хитрує, — записав Володимир Вернадський у щоденнику в 1918 році, — але чоловік він розумний та знаючий, [...] із ним добре можна буде працювати, але варто бути пильним». «Зараз діяльність Дмитра Івановича за цинізмом перевершила всі межі. Я навіть не розумію, для чого він це робить», — це знову Вернадський, але вже 9 років потому, в одному з листів до колеги 1927 року. Тоді — у ювілейний для Багалія рік — дехто вважав його виступи та заяви проявами «психології одвічного українського рабства». Академік Сергій Єфремов у своєму щоденнику висловився ще гостріше: «Мабуть-таки, краще за-

гинути, ніж здобувати ласки шляхами Багалієвими».

ЛЮДИНА, ЯКА ЗРОБИЛА СЕБЕ САМА

Майбутній академік народився у родині киево-подільського лимаря, з роду старожилих дніпровських рибалок-цеховиків. Дмитро рано осиротів. І на примірку своєї днини він дивувався — як йому поталанило здобути таку непритаманну для своєї верстви освіту. Він був з тих, кого англійці зуть *self made man* — людиною, яка зробила себе сама.

У серпні 1876 року Багалій став студентом історико-філологічного відділу Київського університету. Саме на першому курсі із Дмитром трапилося історія, яка, здається, вплинула на все його життя. Вимоги викладача латинської мови професора Цветаєва викликали «студентську демонстрацію». Цю історію пов'язували із іншими студентськими протестами, що тісно переплелися із подіями того

року — виїздом за кордон Михайла Драгоманова, указом про заборону української мови. Цікаво, що сам Багалій не брав участі у «демонстрації», але співчував їй, про що чесно сказав на університетському суді, і за що був

РАЗОМ ІЗ ВОЛОДИМИРОМ ВЕРНАДСЬКИМ, АГАТАНГЕЛОМ КРИМСЬКИМ, ВОЛОДИМИРОМ ЛИПСЬКИМ БАГАЛІЙ УКЛАВ СТАТУТ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК ТА СТАВ ЇЇ ФУНДАТОРОМ

з університету виключений. Цей урок він запам'ятав назавжди. Відвертість не належала до чеснот, які виховувало царське суспільство.

Попри все Багалій закінчив Університет св. Володимира одним із найкращих студентів. У березні 1883 року його обрали штатним доцентом кафедри російської історії Харківського університету. «Київська метрополія

СЛОВНИЧОК

Самостійники, федералісти, українофіли, москвофіли

Політичні та суспільні течії в Україні початку ХХ ст., що представляли різні погляди на майбутнє України після розвалу Російської імперії. Самостійники виступали за повну незалежність (коло Миколи Міхновського), федералісти — за автономію у складі оновленої Росії (коло Михайла Грушевського), українофіли визнавали українців окремим народом, натомість москвофіли бачили українців частиною «общерусского народа».

відраджає Багалія єпископом у Харків для організації тамтешньої церкви», — жартували в колах київської українофільської інтелігенції. «...Це можна вважати важливою подією. Багалій може вдихнути дух життя у діяльність харківських народолюбців доволі сонних, малодієвих...», — згадував один із його сучасників. Вісті про громадянську позицію Багалія швидко долетіли до столиць: за характеристикою голови наукового комітету міністерства народної освіти А.І. Георгієвського, «по частным сведениям, Багалей в значительной мере отличается хохломанством».

ТВОРЕЦЬ ХАРКІВСЬКОГО МІФУ

Вже у 30 років Багалій став одним із наймолодших в імперії докторів російської історії. Назву його дисертації «Нариси з історії колонізації та побуту степової окраїни Московської держави» критикували як аж надто вірогідданську. Утім, така назва була не тільки і не стільки наслідком свідомо виказаної лояльності. Адже саме

такою була географія слов'янської Реконксти, наступу на суцільно незаселений простір Дикого поля — від Воронежщини до Середньої Наддніпрянщини. Багалій створив першу справді наукову регіональну історію. То була ідея ще його університетського вчителя Володимира Антоновича. Саме Антонович «роздавав» своїм учням українські землі для

БІОГРАФІЧНА НОТА

ДМИТРО БАГАЛІЙ

Народився 7 листопада 1857 року в Києві.

1880 – закінчив історико-філологічний факультет Київського і Харківського університетів.

1883 – завідує Харківським історичним архівом, створює у ньому 3 нові відділи.

1887 – обіймає посаду професора кафедри російської історії Харківського університету.

1906–1910 – ректор Харківського університету.

1914–1917 – Голова Харківської міської думи.

1917 – очолює харківську «Прогресивну», відкриває першу українську гімназію.

1918 – член комітету з організації Всеукраїнської академії наук, голова її історико-філологічного відділу.

1918 – написав «Історію Слобідської України».

1919 – обраний віце-президентом Академії наук УСРР.

1920 – спільно із академіком Сумцовим створює Музей Слобідської України.

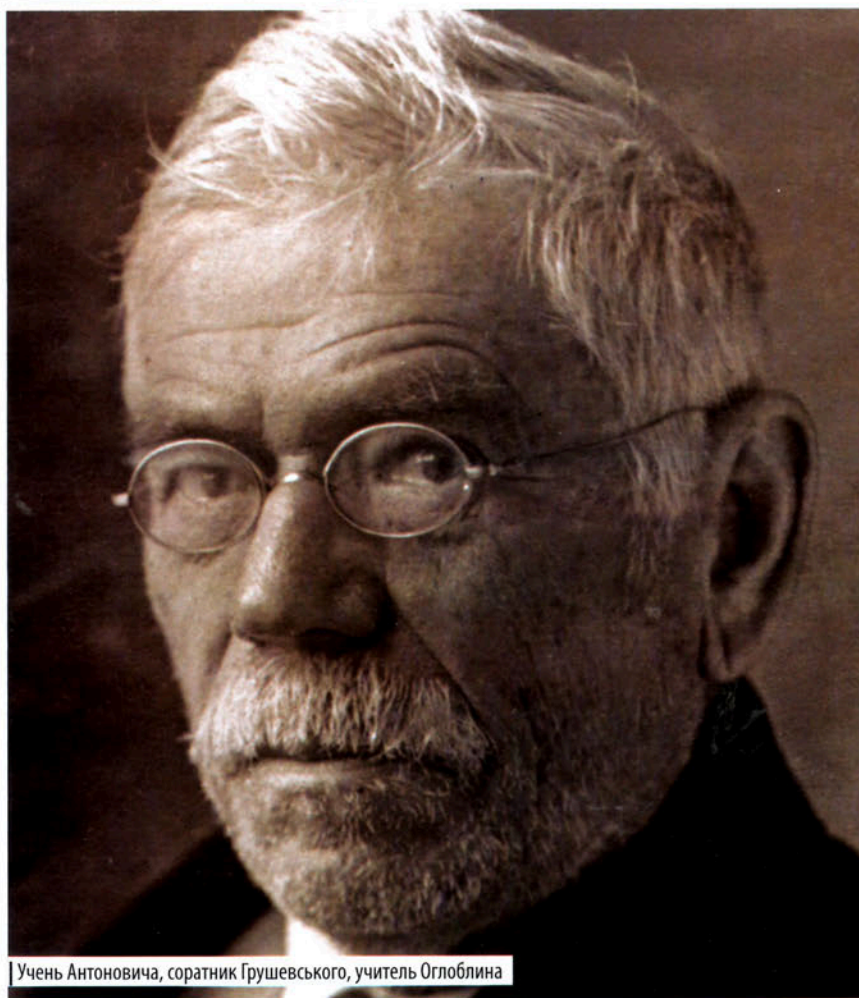
1920 – очолив науково-дослідну кафедру української культури у Харкові.

1927 – арештовано аспірантку Багалія Надію Суровцеву.

1930 – Багалія звільнено від обов'язків голови відділу ВУАН.

1930 – арештовано соратника Багалія Михайла Слабченка.

Помер 9 лютого 1932 року в Харкові.

Учень Антоновича, соратник Грушевського, учитель Оглоблина

впорядкування їхньої історії. Пізніше, так само як Багалія на Схід, Антонович відправить на Захід, до Львова, іншого свого видатного учня – Михайла Грушевського. Багалій чітко слідував антоновичевому науковому заповітові, заглиблюючись у історію Слобідського краю, його міст, установ і людей. Коли писав фундаментальну «Історію Харкова за 250 років його існування», він не просто досліджував, а творив харківський міський історичний міф.

Чи не всі харківські культурні та освітні заклади зрощені багалієвими руками: історичний архів, бібліотека

університету, археологічний і етнографічний відділи художньо-промислового музею, поповнення його художньої колекції. Публічна бібліотека за його 12-річного головування у її правлінні збільшила свої фонди вдвічі, сягнувши більше 100 тисяч томів. За часів його ректоратування побудовано нові корпуси університету – юридичного та історико-філологічного факультетів, окремі будівлі для хімічних та фізичних лабораторій, закладено великий хімічний корпус. Запам'ятався харків'янам Багалій не лише як перший літописець Слобідської України, очільник університету, а також тим,

З родиною на дачі

ФОТО надано родиною Багалія. Друкується вперше

**ДМИТРО БАГАЛІЙ ЗАПАМ'ЯТАВСЯ
ХАРКІВ'ЯНАМ НЕ ЛИШЕ ЯК ПЕРШИЙ
ЛІТОПИСЕЦЬ СЛОБІДСЬКОЇ УКРАЇНИ
І КІЛЬКАРІЧНИЙ ОЧІЛЬНИК УНІВЕРСИТЕТУ,
А Й ТИМ, ЩО УВІЙШОВ У РАДЯНСЬКУ ДОБУ
ЯК МІСЬКИЙ ГОЛОВА ХАРКОВА**

що увійшов у радянську добу як міський голова Харкова. У лютому 1917 року Дмитро Іванович, відкинувши усю притаманну йому обережність, вітав революцію — і у військових казармах, і з балкона міського будинку, і з автомобіля на майдані серед тисяч співгромадян.

«Подарунком» Багалію на 60-річний ювілей 8 листопада 1917 року стали вісті з палаючого у більшовицькому перевороті Петрограда. Світ змінився. Його будинок був націоналізований, збереження знецінилися, цінні папери заборонені, велика ректорська пенсія скасована. Навесні 1918 року, за 3 місяці до спокусливої пропозиції Скоропадського, Дмитро Іванович садив картоплю у міському парку. «Ось були проти царського уряду, то й саджайте тепер картоплю», — зловтішався якийсь перехожий, побачивши «єго превосходітельство» дійсного статського радника із кошиком та лопатою.

МАЗЕПІНСЬКА СТРАТЕГІЯ

Та Багалій не переймався незручностями — його захопила ідея створення Всеукраїнської академії наук. Разом із Володимиром Вернадським, Агатангелом Кримським, Володимиром Липським він уклав Статут ВУАН, став її фундатором, одним із перших українських академіків. Іще за часів роботи у Державній Раді Дмитро Іванович наполягав, щоб до українських губерній була приєднана Холмщина, та його прагнення об'єднати всі українські землі у єдину адміністративну цілісність не реалізувалися.

З часом Багалій почав безпосередньо співпрацювати із більшовицьким урядом, ба, більше — публічно його підтримувати. Із поверненням в Україну Михайла Грушевського у академічному середовищі загострились застарілі суперечки. У Академії наук одразу утворилися два табори: його противників та його прихильників. Багалій був «жилеткою» для всіх ображених. «Знаючи до того, що од Вас мої слова не підуть далі, та й кажу, що відколи приїхав Грушевський, Академія всенька дихає інтригами, які попросту отруюють повітря, — писав Багалію незмінний секретар академії Агатангел Кримський, — я силуюся нічого не бачити і не чути, але такі вразливі на всяку погань люди, як Єфремов, не перестають плюватися та плюватися». Це сьогодні вже відомо, що застарілі суперечки між світилами української науки роздмуху-

валися агентами ГПУ, аби авторитетні постаті українського національного руху не об'єдналися.

Багалій був більшим «мазепинцем», як називали патріотично налаштованих українців у царській Росії, аніж Грушевський, чи хтось інший з того покоління. Він краще за всіх усвідомив мазепинську стратегію відносин із вищою владою, підказану іще Макиавеллі: «Варто дотримуватися однієї з двох крайнощів, тобто, або зблизитися з государем, або віддалитися від нього... але якщо для відкритої боротьби сил бракує, потрібно всіляко намагатися здобути ласку государя. Хто чинить інакше, той має жити в постійному страху, хоча б він і відзначався великими чеснотами». Конформізм в умовах бездержавності дійсно стає прагматичною необхідністю і запорукою особистого успіху. Так було із Мазепою. Так було із Багалієм. Просто у Багалія не було своєї Полтави.

В останній день життя професору повідомили, що винесено вирок співробітничковій кафедрі — наразі улюбленому учневі — Миколі Горбаню. Потім зателефонував Микола Скрипник: «Все, Дмитре Івановичу, українізації — кінець!» ■

СПОГАД

Рибальська мудрість

ОЛЕКСАНДР
ОГЛОБЛИН

Мені здається, що є тут і віковична спадщина його батьків і предків, отих дніпровських та деснянських рибалок, що з діда-прадіда, з роду в рід витворили в себе цей комплекс професійної і життєвої мудрої терплячості: рибалка нібито холодний і байдужий закидає гачка. Але раптом надходить хвилиномент. Тільки досвідчений рибалка відчуває його, і певним, рішучим, невблаганним рухом «підсікає» рибу, яка вже б'ється на гачку. Тактика дніпровських рибалок Багаліїв стала вдачею вченого, академіка Дмитра Івановича Багалія — обережна витримка і смертельна сила удару.

Дім Багаліїв у Харкові

**ПІВНІЧНИЙ
КАВКАЗ – ЦЕ ЕКСТРИМ.
НЕДОРОГО**

Кавказ відвідують чимало українців. На відміну від Закавказзя, досяжного лише повітряним шляхом, північна частина регіону вабить територіальною близькістю, дешевизною послуг і, головне, фантастичною красою гірських масивів. А ще для поїздки на Північний Кавказ не потрібно жодної візи.

Автор:
Андрій Шевельов

На Північний Кавказ їдуть люди, котрі цінують час, гроші і не бояться пригод. Ті, хто на питання «Хахлы?!», вимовлене місцевими держимордами у радянській міліцейській формі, реагують спокійно.

Автор подався на Північний Кавказ разом із групою затятих лижників та кількох сноубордистів, за часом придбавши квитки на міждержавний Київ – Кисловодськ. Потяг ходить через день, і взимку зазвичай повний екстремально-спортивного люду. Ми постали перед вибором: містечко Домбай в Карачаєво-Черкесії чи Терскол у Кабардино-Балкарії. Трохи західніший Домбай знаний особливим

Сяючі ВИСОТИ Приельбрусся

ФОТО: МАРСІЯ КРАСНІЦЬКА

Стрімкі схили Кавказу – рай для екстремалів

ФОТО: Максим Горленок

...Вони дочекалися своєї черги

ФОТО: Максим Горленок

м'яким мікрокліматом, лісами і гірськими вершинами, що оточують місцевість із трьох боків. Вже уявлявся ганок дерев'яного будиночка, горнятко гарячої кави, що парує, дражнячись із ранковим морозом... Але перемогло крило «яструбів», які вже були в Терсколі, і переконали більшість у неперевершеності тамтешніх екстремальних трас.

НА ДНІ УЩЕЛИНИ

Виявилось, що довжелезні схили Ельбрусу підходять навіть для «чайників», а більшість «професіоналів» гасають на протилежному боці ущелини у місцині, що зветься Чегет, тобто Північна. Терскол – такий собі раптовий шматок пострадянської цивілізації наприкінці предвгої (не менше 100 км) Баксанської ущелини. Дорогою нам траплялися декілька settlements: архаїчні споруди закинутого виробництва корисних копалин та експерименти рівнинних архітекторів. Ці будівлі

СЛОВНИЧОК

Баксан – річка, що тече однойменною ущелиною.

ЇДЬ!

Залізницею

Від Києва кисловодським потягом №26, який ходить по парних числах, до Мінеральних Вод або П'ятигорська. Вартість купе – 480 грн, плацкарту – 273 грн, перебування в дорозі – 27 год. Далі на таксі до Терсколу (2–2,5 год., від 50 дол.). Ми скооперувалися з киянами, які також їхали нашим поїздом, і винайняли мікроавтобус «Газель» за 80 дол. Транспорту чимало, бо кількість привокзальних дядьків, котрі вигукують «Паєхалі недорага, давезьом бистра!», мало чим поступалася Криму або Києву. До речі, російський потяг «Москва – Кисловодськ» перетинає кордон України. Квиток з Харкова до Кисловодська коштує 413 грн (лише купе, плацкартних вагонів немає).

Літаком із Москви

Літаком до Мінеральних Вод. Усього 800 грн в обидва кінці, але... з Москви.

Автотранспортом

Це альтернатива насамперед для жителів східних областей і Криму. В Росії бензин дешевший, ніж у нас. Але надійно поставити авто в Терсколі – справа нелегка.

Кавказ – це клас!

ФОТО: Максим Горечих

очікували наступного селю, а дороги іноді сповзали усе ближче до виру Баксану [див. словничок].

Порівняно із сусідніми Тирнаузом та Нейтріно (дивна назва, як для кавказького гірського селища?), у вигрешному становищі знаходиться однойменне з річкою селище Терскол, останнє в ущелині і ближче до вершин головного Кавказького хребта. Адже туристи воліють селитися максимально близько до гір.

Жити можна в готелі – є кілька старих радянських багатоповерхівок і новітні котеджі – або у швидкобуді на кшталт нашого, зведеного абияк, незрозуміло з чого, але з чіткою метою злупити протягом сезону якнайбільше. Самого Ельбрусу звідси ще не видно, до його підніжжя зо три кілометри...

ДО НАЙВИЩОЇ ГОРИ ЄВРОПИ

Дорога врешті-решт скінчилася неподалік станції канатної дороги на схилі Ельбрусу. Зветься це місце чомусь галявиною Азау. І

вабить не тільки туристів, але й численних торговців одягом і швидкою їжею. Вдосталь тут і вагончиків з гордою назвою КАФЕ, у яких знаходяться заклади громадського харчування. Серед виробів місцевих майстрів домінують плетені шкарпетки. Такої різнобарвної галереї шкарпеток, які

цього межі гір, що височіють до вкола. Ти, немов на дні величезного казана, крутиш головою, аби знайти вихід.

За тиждень канатка набридла, як вагон метрополітену, але вона підіймає туди, де стаєш врівень з горами, де грає кров у передчутті багатогодинного драйву від спуску в

ТАКОЇ РІЗНОБАРВНОЇ ГАЛЕРЕЇ ШКАРПЕТОК, ЩО ТРІПОЧУТЬ НА ТЛІ ЗАСНІЖЕНИХ ГІР, МЕНІ ЩЕ НЕ ДОВОДИЛОСЯ БАЧИТИ

тріпочуть на тлі засніжених гір, мені ще не доводилося бачити. Щоправда, з розмірами не вгадують: їхній 45-й заледве наліз на мій 42-43-й. З трьох придбаних пар до кінця поїздки не витримала жодна. Чимось Азау нагадує нашу кримську Ай-Петрі: ті самі чорняві торговці, вагончики-кав'ярні та відчуття недоречності всього

ущелину, що згори видається такою далекою і чужою!!! І кожного разу, коли злітаєш донизу, хочеться підійматися ще і ще...

Дошкульно остуджували черги. В прямому і переносному значенні. Одного разу у вогкій хмарі на Старому Кругозорі (3000 м) ледь не дав дуба – так пробирало до кісток. Після того вирішив не підійматися другою

Більшість закладів харчування носять горду назву КАФЕ

ПРИЕЛЬБРУССЯ

Гірськолижний Терскол у Кабардино-Балкарії

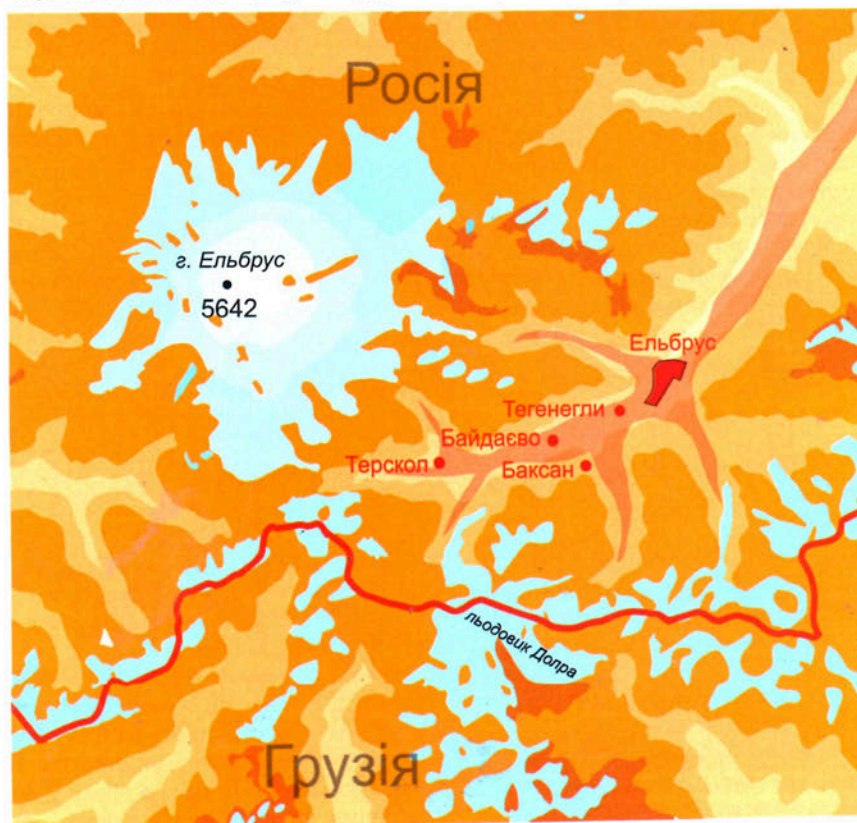

ФОТО: Максим Горюнов

ГРАФІКА: Андрій Єрмаков

ГЕОГРАФІЯ

Найвища гора Європи

Висота Ельбрусу – 5642 м над рівнем моря, що майже на 850 м вище за найбільшу альпійську вершину Монблан. Власне Ельбрус, колишній вулкан, має дві вершини. Східний кратер всього на 21 м нижчий за свого західного брата. Назва походить від іранського Альброс – «Висока гора». Кабардинці називають його Ошхамахо, або «Гора щастя», сусіди карачаївці – Менгітау, тобто «Крижана гора». Найвірогідніше, Ельбрус і є тією горою, до якої розгнівані боги прикували Прометея, як згадував Тарас Шевченко в поемі «Кавказ».

чергою (3000–3500 м). Та й нижче траса виявилася крутіша і укатаніша – якраз те, що потрібно, бо цілинний сніг не зовсім мені до шмиги. Плюс після 3000 м ставало важче дихати, і кілька разів з'являлася якась слабкість – певно, організм реагував на незвичну висоту.

У передостанній день, теліпаючи в холодному кріслі лижами, таки піднявся на висоту 3780 м. Далі канатки просто немає. Виблискуючи чорними цятками скель, Ельбрус відкрився у всій красі, не такой вже і далекий. Здавалося, що можна збігати туди і назад, але щось там під шапкою кляцнуло... І, подивившись ще раз на двоголову вершину, розвернувся і рушив донизу, зупиняючись кілька разів, аби роздивитися чіткі лінії схожого на цифру «7» гігантського льодовика, що падає в долину з вершини Донгузоруна (дослівно – «місця, під яким пасуться свині»).

ВОДА БОГАТИРІВ, ІЖА ТУРИСТІВ

Одного хмарного дня подалися кілометри за три нижче ущелиною на Галявину Нарзанів. Знаходиться вона у лісі неподалік траси і вабить людей джерелами мінеральної води, званої по всьому Північному Кавказі нарзан («вода богатирів»). Галявина користується шаленою популярністю серед місцевого населення і туристів. Мінералки в тих краях чимало, але так, щоб різні нарзани на одній місцині зібралися... Алім, господар нашого помешкання, розповідав про галявину, немов про Баден-Баден... У лівому куточку галявини вода

Раптовий шматок цивілізації наприкінці Баксанської ущелини

ФОТО: Максим Горюнок

від хвороб суглобів, у правому — лікує виразку, у дальньому...

У дальньому кутку ми побачили кагал місцевих чоловіків, котрі лікувалися від невідомої хвороби енергійним вживанням місцевого алкоголю, запиваючи його... нарзаном! От і маєш віскі з содовою. Ідуть на галявину з усіх околиць, бува, навіть зі столичного Нальчика, бажаючи підлікуватися високоградусним нарзаном.

НОТАТКИ ТУРИСТА

Рублі варто придбати ще в Україні. Долари приймають, але це протизаконно. Нам переказували історію, коли одна зі сторін такого обміну (звісна річ, місцева), прийнявши долари, зателефонувала знайомому міліціонерові із пропозицією на законних підставах «пощипати» доллародавця. Траси Ельбрусу дуже сонячні, тому необхідно взяти з собою крем від засмаги і заживляючий крем. Коштовні речі та прикраси краще залишити вдома.

ПОРІВНЯНО ІЗ ТИРНАУЗОМ ТА НЕЙТРИНО (ДИВНА НАЗВА, ЯК ДЛЯ КАВКАЗЬКОГО ГІРСЬКОГО СЕЛИЩА?), МИЛІШИЙ ДЛЯ ТУРИСТІВ І БЛИЖЧІЙ ДО ВЕРШИН ТЕРСКОЛ

Але, як на мене, місцевий алкоголь пити просто неможливо. Тому в межах програми зігрівання і культурного обміну раджу прихопити з дому нашої оковитої. Місцевий хіт — жахливий шумудяк «Терек», вартий хіба використання у машинобудівній промисловості, а справжніх грузинських вин тут немає взагалі. Всі ті яскраві бляшанки містять продукт невідомого походження, з якого виходить ну зовсім не глінтвейн, а червонясте гаряче питво, придатне до вживання лише з подвійною порцією цукру.

Можливо, ми не там ходили і не там каталися... Але, на моє переконання, місцева споживча концепція до болю нагадує рідний Крим: «Що не дамо — все поїдять». До речі, в магазинах повно українських товарів: від шоколаду до ніжинських огірків і обухівського туалетного паперу.

Взагалі місцева їжа не вражає розмаїттям і новизною. Хто хоч раз бував на кримському узбережжі, не зустрине нічого нового, хіба хічини — аналог чебурека, тільки з картоплею або сиром. Насамкінець виявилось, що хічини теж бувають із м'ясом, що геть нас заплутало.

Стандартний набір: плов, лагман, манти, шашлик, інколи риба (форель?!) плюс інтернаціональна картопля та густо приправлені майонезом салати.

Чим би нас не годували і як би не боліло тіло після тижня незвичних навантажень, від'їздили ми, маючи яскраві та позитивні враження про місцеві гори, велетенські та фантастичні, не зіпсуті цивілізацією. Можливо, високогір'я Кавказу — єдине в Європі місце, де можна відчутися як у часи льодовиків і мамонтів, адже природа лишилася тут такою, як і десятки тисяч років тому. ■

Мрія КДБ

У НЕДАЛЕКОМУ МАЙБУТНЬОМУ ЗАГУБЛЕНІ РЕЧІ МОЖНА БУДЕ ШУКАТИ ЗА ДОПОМОГОЮ МОБІЛЬНИКА, ПІДКЛЮЧЕНОГО ДО ІНТЕРНЕТУ

Новий мобільник, розроблений інженерами інтернет-пошуковика Google, відкриває нову сторінку в розвитку мас-медіа. Саме так, не мобільників як таких, а загалом мас-медіа. При цьому Google отримає такий масив інформації про користувачів своїх телефонів, про який не мріяв навіть КДБ.

Автор: **Анатолій Бондаренко**

Завдяки тому, що телефон буде «знати» географічні координати, історію переміщень у просторі та часі свого власника, головною його можливістю стане контекстна реклама [див. словничок], яка буде найбільш адресною з усіх можливих. Додаткова інформація у вигляді рядка запиту, яку користувач введе для пошуку в І-неті, дозволить Google пропонувати контекстну рекламу небаченої досі точності та ефективності. Наприклад пошук за ключовими словами «піцца» з такого телефону, серед перших результатів покаже піцерію,

що знаходиться поруч, і шлях до неї на карті. Серед тисяч піцерій спочатку вам буде запропоновано найближчу. Передбачається також, що пошуковик використовуватиме історію не лише ваших пошуків, а й успішні запити інших користувачів.

Отже, Google знатиме ваш щоденний маршрут, споживчі уподобання та хобі. З одного боку, це безцінна інформація для рекламодавців, а з іншого — про таку інформованість не могло мріяти навіть КДБ. І цілком можна припустити, що заради зручності в користуванні власники нових

СЛОВНИЧОК

WiFi – технологія бездротового передавання даних.

Спайм (spime від англ. «space + time» – «простір + час»). Найважливішою характеристикою спайму є наявність точних часових і просторових координат. Спайми також накопичують дані про те, що з ними відбувалося в певний час і у певному місці. Наприклад, спайм-футболка зберігає показники температури тіла людини, яка в ній ходила (такі футболки вже розробляються).

Отже, об'єднані мережею об'єкти-спайми, та ще й такі, що мають свої координати, можна буде шукати в інформаційно-пошукових системах на кшталт Google.

Linux – операційна система з відкритим програмним кодом, який

можна вільно змінювати та використовувати для своїх проєктів.

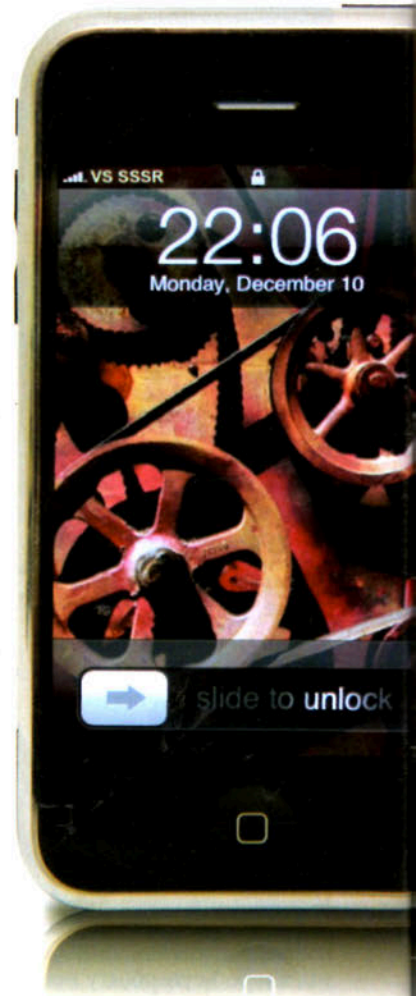
Платформа – набір базових програм для забезпечення роботи мобільного пристрою.

Контекстна реклама – реклама, прив'язана до теми, часу та місця вашого пошуку.

«Інтернет речей» [Internet of the Things] – система, в якій повсякденні об'єкти найближчого майбутнього, а потім і спайми будуть об'єднані в бездротову мережу.

GPS – супутникова система визначення точних географічних координат.

YouTube.com – популярний інтернет-сайт для розміщення, пошуку та перегляду відео.

Григорук Анатолій Смирнов

мобілок цілком добровільно жертвуватимуть конфіденційністю свого життя.

АНДРОЇДИ АТАКУЮТЬ

Донедавна аналітики намагалися прогнозувати зовнішній вигляд і характеристики iPhone, але дійсність перевершила сподівання — швидше за все телефону від самої компанії, як такого, не буде. Google власне не збирається виробляти телефонні пристрої. Компанія навіть не закриватиме програмну платформу [див. словничок] мобільників, як це зробив Apple з телефоном iPhone. Натомість вона створила Відкритий альянс мобільних телефонів, до якого увійшло 34 міжнародні компанії. Саме альянс, серед іншого, займатиметься виготовленням «заліза», тобто мобільників.

Одразу по тому Google надала відкритий доступ для всіх бажаючих розробляти для iPhone програмне забезпечення та оголосила конкурс на кращі програми із призами на за-

|Остання модель iPhone

гальну суму 10 млн дол. Головна ідея в тому, що такі програми будуть призначені не для якоїсь окремої моделі телефону, а для будь-якого пристрою будь-якого виробника, який захоче встановити у себе на телефоні платформу «Андроїд». Саме так названо головну частину мобільного проекту компанії Google. Причому «Андроїд» складається з Linux-ядра [див. словничок] та оболонки з десятків необхідних програм.

МАЙБУТНЄ ВЖЕ НАСТАЛО

Західні експерти з мас-медіа називають сучасні мобільні телефони сьомим поколінням ЗМІ. Шість попередніх — це друковані видання, звукозапис, радіо, кіно, телебачення, Інтернет. Але мобільний телефон — це ЗМІ наступного покоління, який технічно може працювати, як і його попередники. Дійсно, завдяки телефону можна читати газети, слухати музику та аудіопрोगрами у форматі MP3, переглядати фільми і ТБ-передачі, працювати в Інтернеті. Однак західні до-

слідники зазначають, що мобільні телефони мають принаймні 5 характеристик, які відрізняють їх від мас-медіа попередніх поколінь:

1) вони є першими по-справжньому персональними ЗМІ, тобто, рекламодавець може безпосередньо звертатися до кожного користувача;

СУЧАСНІ МОБІЛЬНІ ТЕЛЕФОНИ Є НОВИМ ПОКОЛІННЯМ ЗМІ

2) вони завжди ввімкнені, і це дає змогу передавати інформацію у безперервному режимі;

3) за допомогою мобільного телефону, підключеного до Інтернету, користувач може отримати доступ до більшості архівів всіх інших ЗМІ;

4) мобільний телефон — перший ЗМІ з вбудованим способом платежу (вже зараз є торгові системи, в яких можна розраховуватися за допомогою мобільника);

5) і, нарешті: мобільні телефони — це єдине ЗМІ, в якому спо-

ПАРАМЕТРИ

Яким буде gPhone:

- зручність для роботи в Інтернеті, в першу чергу з веб-послугами від самого Google: роботою з документами у вебі, поштою, картами та контекстним пошуком нового покоління, який буде прив'язаний до точної координати;
- швидкість процесора — від 200 МГц;
- камера;
- WiFi [див. словничок];
- підтримка 3G стандарту мобільного зв'язку;
- вбудована система GPS [див. словничок];
- орієнтовна ціна — до 400 дол.

живач інформації може швидко створювати візуальні інформаційні продукти: фотографії, відеозаписи і моментально знайомити з ними загал.

До появи iPhone все сказане було лише красивою теорією і неймовірним прогнозом, тепер вони наповнюються реальним змістом. Фахівці з Apple продемонстрували, наскільки зручно через телефон користуватися іншими ЗМІ, в першу чергу Інтернетом, і самим виступати в ролі медійників завдяки інтегруванню iPhone з сайтом YouTube.com [див. словничок]. З іншого боку, телефон від Google, а точніше їхня відкрита платформа «Андроїд», може піти ще далі. Власне, це будуть не мобільники в сучасному розумінні цього слова, а прототипи «спаймів» [див. словничок], про які поки що пишуть лише футурологи. У недалекому майбутньому вони стануть ланкою, що поєднуватиме реальний і віртуальний світи. Саме зі спаймів буде ство-

рено майбутній «Інтернет речей» [див. словничок], який передбачає, що, скажімо, пару взуття у великому будинку можна буде знайти не повзаючи під ліжком, а надіславши до пошукової інтернет-системи рядок запиту «червоні осінні чобітки придбала минулого року».

Завдяки своїй відкритості та універсальності платформа має всі шанси утвердитися у світі мобільних телефонів. А Google отримає ще один рекламний ринок, не менший за нинішній. ■

Без голови

6 ГРУДНЯ ЗАКІНЧИВСЯ КОНТРАКТ ОЛЕГА БЛОХІНА З ФЕДЕРАЦІЄЮ ФУТБОЛУ УКРАЇНИ. РОЗЛУЧЕННЯ ВІДБУЛОСЯ В АТМОСФЕРІ ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ ТА ПОВАГИ

За кілька останніх років наша футбольна збірна пережила майже Овідієву метаморфозу. З національної героїні, що 2006 року увійшла до вісімки кращих команд світу, вона перетворилася на невдачу, байдужу, в першу чергу, до самої себе.

Автор: Руслан Родзін

З і слів Григорія Суркіса, до часу «Х» тривали перемовини щодо продовження тренерського контракту. Предмет торгу — тривалість «шлюбної» угоди. Олег Володимирович висловив бажання спокійно працювати ще 4 роки до домашнього чемпіонату Європи. Натомість ФФУ йому могла гарантувати хіба 2 сезони перед світовою першістю 2010-го з можливістю пролонгації, якщо збірна потрапить у фінал.

Оскільки обидві сторони виявили неспроможність що-небудь гарантувати, Блохін уже наступного дня, під

МАЛЮНОК Володимир Казимирський

поради президент ФФУ, дізнаємося не пізніше 14 січня. У цей день представники шостої групи з відбору на ЧС-2010 зберуться для обговорення

десятиків імен вітчизняних та іноземних фахівців.

Свати однак лише щодо одного пункту — майбутній очільник повинен відповідати якнайвищим критеріям. Він має або знати український футбол зсередини, або швидко привичаїтися до тутешніх реалій. Вітаються наставницький досвід і тренерські досягнення. Бажані вміння оперативно реагувати на зміни у складі, раціонально розпоряджатися ресурсами, дисциплінувати й тонко мотивувати гравців, які нині справляють враження дезорієнтованих на чужій місцевості туристів навіть тоді, коли грають на власному полі. Додайте сюди тактичну грамотність, стратегічну гнучкість, індивідуальну харизматичність, що примусять купку розгублених лузерів стати пристойним ансамблем, — і отримаємо портрет ідеального ментора, здатного принаймні повернути нашій

ПРО НОВОГО ТРЕНЕРА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЗБІРНОЇ ДІЗНАЄМОСЯ НЕ ПІЗНІШЕ 14 СІЧНЯ

час спільного засідання виконкому та президії Федерації, розставив усі крапки над «і», чітко вказавши на власну гендерну приналежність: «Я вам не дівочка, штовби мене уговаривать». Йому подякували і визнали результати команди у відбірковому циклі до «Євро-2008» незадовільними.

Разом із вожаком тренерську лаву збірної залишили його помічники — Андрій Баль, Олег Кузнецов, Семен Альтман і Володимир Веремєєв. На прощання Блохін висловив бажання, аби його справу продовжив українець. Чи дослухається до його

календаря ігор. Жереб звів українців з командами Андорри, Казахстану, Білорусі, Англії та Хорватії.

МАЄ БУТИ

Відтак, Блохін повертається до своїх наставницьких першоджерел — клубного футболу. А спортивна громадськість, доки є нагода, обговорює кандидатури. Із великим завзяттям, бо ніщо так не поліпшує настроїв, як напередодні нової матримоніальної угоди перемивання кісток нареченому. Щоправда, таки не одному — нині називаються кілька

НАВИГАТОР

РЕЙТИНГ ФІФА СТАНОМ НА ЛИСТОПАД 2007 РОКУ

Позиція	Команди	Кількість рейтингових очок	+/- кількість позицій порівняно із жовтнем 2007	+/- кількість очок порівняно із жовтнем 2007
1	Аргентина	1523	0	-10
2	Бразилія	1502	0	43
3	Італія	1498	0	111
4	Іспанія	1349	2	123
5	Німеччина	1296	0	51
6	Чехія	1290	3	116
7	Франція	1243	-3	-28
8	Португалія	1241	0	38
9	Нідерланди	1170	-2	-37
10	Хорватія	1129	0	-26
11	Греція	1114	3	80
12	Англія	1113	-1	-24
13	Румунія	1088	-1	2
14	Шотландія	990	-1	-59
15	Мексика	985	0	7
16	Туреччина	924	12	153
17	Колумбія	907	8	106
18	Болгарія	877	16	160
19	США	876	-1	-10
20	Нігерія	875	-1	34
21	Парагвай	873	5	74
22	Росія	861	-6	-99
23	Польща	855	-3	18
24	Швеція	853	0	32
25	Камерун	853	-1	31
26	Ізраїль	852	11	145
27	Уругвай	831	-10	-69
28	Норвегія	827	-7	-3
29	Україна	824	-7	-4
30	Сербія	820	-3	34

збірній гідність. Після фантастичного злету в рейтингу ФІФА 2006 року українська команда з 13-ї сходинки опустилася вже на 29-ту, втративши лише за вересень 12 позицій.

У ЧЕРГУ ШИКУЙСЬ!

Найімовірнішою кандидатурою з-поміж молодих вітчизняних фахівців називають, звісно, Олексія Михайличенка, забуваючи про його невдачі й активно згадуючи про досвід у Лізі чемпіонів і завоювання очолюваної ним «молодіжки» срібних медалей на європейській першості 2006 року. Другий у списку — головний тренер «Дніпра» Олег Протасов. Йому вдалося вивести свою команду на проміжне 1-ше місце — безумовний плюс. Але та сама обставина може змусити його, за умови надходження пропозиції, від нової роботи відмовитися. Хто ж кидає клуб на півдорозі до успіху,

коли є реальний шанс на медалі вищого гатунку із відповідною перспективою у Лізі чемпіонів або у гіршому випадку — Кубку УЄФА?

Також в українському списку фігурують Олександр Заваров, Геннадій Литовченко, Олег Таран, Володимир Безсонов, Анатолій Дем'яненко, Юрій Калітвінцев, Павло Яковенко, Михайло Фоменко, Мирон Маркевич, Микола Павлов. Ще більш потужно виглядає армія закордонних і наразі безробітних тренерів. Серед них такі величини, як Фабіо Капелло, Альберто Дзаккероні, Хав'єр Клементе, Жерар Ульє, Марчелло Ліпі, Ектор Купер, Юрген Клінсман.

Проголосувати на офіційному сайті ФФУ за свого улюбленця може кожен. Хоча це не означає, що саме ваш фаворит отримає посаду. За кілька днів, що Федерація проводить опитування, склалося враження, ніби на плечі небайдужих до проблем вітчиз-

няного футболу аматорів професіонали прагнуть перекласти частину майбутньої «провини» за потреби, якщо новий очільник виявиться гіршим за свого попередника.

А поки що в опитуванні лідирують російський тренер Анатолій Бишовец і двоє наших — Протасов та Маркевич. З іноземних суперстар близько до них підібрався лише Фабіо Капелло. А ось питання щодо екс-наставника московських «Локомотива» і «Динамо» Юрія Сьоміна вирішилося, так би мовити, само собою. 8 грудня він був призначений головним тренером київського «Динамо». Контракт підписано на другу половину цього сезону та два наступні повні цикли. Буде кумедно, якщо підтвердяться плітки про перехід Блохіна до московського «Динамо». Хоча б ця рокировка на загальному тлі виглядатиме збалансовано і гармонійно. ■

Хранитель традиції

САУЛЮС СОНДЕЦКІС ВІДКРИВАЄ ПРОФЕСІЙНІ СЕКРЕТИ, ЗАХИЩАЄ ХОРОШУ МУЗИКУ І ПЕРЕЙМАЄТЬСЯ ТИМ, ЩО КЛАСИКА ПЕРЕСТАЄ БУТИ ЕТАЛОНОМ СМАКУ

У всесвітньо відомого литовського диригента з'явилася чудова традиція. Раз на рік відвідувати Київ саме тоді, коли столиця занурюється в передчуття холодів і потребує присутності артиста, чие ім'я давно стало втіленням шляхетності. 2007-го маестро підготував програму, присвячену ювілею Франца Шуберта, і виконав її разом з Національним симфонічним оркестром України, котрий наразі святкує своє 90-річчя.

Монолог диригента записав **Роман Юсипей**

Умоєму віці приємно робити щось уперше. Національний симфонічний оркестр — колектив із давніми традиціями, за його пультом стояли чимало видат-

них майстрів. І працювати з ним для мене — велика честь. Вразили максимальна віддача та працездатність українських музикантів. Цьому оркестрові властиві довіра і

гнучкість, без яких навряд чи можна досягти потрібного результату. Порадувала і Мирослава Которович — прекрасна, вольова скрипалька. «Концертштюк» Шуберта грала просто чудово, із шармом — буквально вела за собою оркестр.

Я трохи заздрю солістам, адже за освітою скрипаль. Не граю після нещасного випадку: одного разу, пливучи кораблем, під час шторму вийшов на палубу, тримаючись за косяк. Від хитанини двері зненацька закрилися і відрубали мені частину мізинця.

Мені вистачає й 5 хвилин, щоб зрозуміти чого вартий виконавець. Ким людина стане, я ще судити не можу, але ким уже не буде — скажу точно. Якщо у віртуоза в 30 з гаком років немає кар'єри соліста, її й не буде. Імпресаріо роблять ставку на молодших.

«Диригування — діло темне» — так говорив ще Римський-Корсаков і в чомусь мав рацію. До цієї професії варто братися лише в тому випадку, коли грати стає важко. Я завжди трішки жалкую, коли класних виконавців тягне на «легший» хліб. Легший у тому сенсі, що поки я змахну паличкою, музикант встигає десять нот зіграти. Але техніка — тільки частина нашого мистецтва. І не найголовніша. Диригентові потрібні воля, наполегливість та міцне здоров'я. Шарль Мюнш у своїй книзі так і написав: «Диригент у день концерту не має права захворіти».

Головне — харизма. У жест має бути вкладений внутрішній стан. Те, що ми називаємо флюїдами, сугестією. Коли приїжджає на гастролі поважний, улюблений маестро, він говорить оркестрантам ті само речі, що їм повторюють щодня. Проте його вони слухають, наче гуру. Як диригент примушує колектив передавати те, що він сам-один відчуває внутрішньо, мені й досі не зовсім зрозуміло. Я читав цікаву книгу, написану литавристом оркестру Берлінської філармонії, який працював із великим Вільгельмом Фуртвенглером, жести якого музикантам годі було збагнути. Уявіть собі зварювальну багатоконтурну скульптуру — ось його рухи. Але вплив величезний! Коли він помер, оркестранти не знали, що робити далі — він їм усе своїм шутром диктував, і грати вони могли тільки з його підказок.

Авторитет або є, або його нема. Заслужити його можна знанням і компетентністю. А втратити доволі просто — одним словом, неправильним зауваженням, грубою помилкою. Варто на мить засумніватися, і вже відчуваєш, як твій мікросумнів передається музикантам. Цей контакт невидно із залу — він відчувається тільки зсередини.

«Пам'ятайте, що нас цікавить тільки перша премія», — сказав радянський посол перед моїм виступом на конкурсі Герберта фон Караяна у Західному Берліні 1976 року. Слава Богу, тоді ми з Литовським камерним оркестром пере-

могли і задоволили сподівання системи.

Зійти на вершину Олімпу, а тим більше пробитися за кордон у ті часи було непростю. Навіть розклеїти афіші не завізованого місцевою філармонією концерту було неможливо. У кожній республіці існував свій орган, який наглядав за музичним життям. У вас в Україні — Укрконцерт, у Росії — Росконцерт, а Союзконцерт відіграв роль вищого за республіканські арбітра. Представники всіх цих організацій приблизно раз на рік збиралися в Москві і влаштовували своєрідні торги: обмінювалися музикантами, наперед плануючи їхні гастрольні маршрути.

Думка артистів нікого не хвилювала. Аби пробитися нагору, ми мали покірко виконувати вказівки. Над усіма височів Держконцерт, який організував закордонні гастролі та забезпечував музикантам світову популярність. Не обходилося без бюрократичного ідіотизму. Наприклад, в одній і тій само країні можна було виступати з інтервалом у 2-3 роки, навіть якщо виконавець мав там шалений успіх. Також жорсткі від-

це нерідко відбувається за рахунок затоптування когось іншого.

У 1990-х мені та камерному оркестру Ермітажу, який я тоді очолював, серйозно допомагала звукозаписувальна фірма Sony Classical — вона щедро фінансувала класичні проекти, не вимагаючи моментального прибутку. 1998-го цей процес припинився. До керівництва фірмою прийшли орієнтовані на прибуткові проекти люди. Думаю, не краще живеться й композиторам. Радянські авангардисти 1960-х мали колосальну перевагу — вони протистояли тоталітарній ідеології, за рахунок чого здобували, принаймні, європейську популярність. Тепер композиторам боротися ні з ким, а їхню музику, на жаль, все частіше не в силах оцінити ні публіка, ні виконавці з вищою музичною освітою.

Місія пропагандиста сучасної академічної музики до певної міри мені личить. На моєму рахунку більше 200 прем'єр, зокрема, я частково долучився і до відкриття для широкої аудиторії Альфреда Шнітке. З ним ми потоваришували завдяки скрипалеві Гідону Кремеру. 1977 року у наших планах значи-

«АКАДЕМІЧНА МУЗИКА ВСЕ БІЛЬШЕ ПОТРАПЛЯЄ В ЗАЛЕЖНІСТЬ ВІД ІМПРЕСАРІО, ВПЛИВОВИХ ПЕДАГОГІВ І МОГУТНІХ МІЖНАРОДНИХ КЛАНІВ»

бори велися і за підготовки до міжнародних конкурсів, куди спрямовували тільки найсильніших, які могли гарантувати призові місця. Третя премія вважалася мало не ганьбою.

Наразі все змінилося. Радянська система менеджменту з усіма плюсами та мінусами пішла в минуле. На конкурси тепер їдуть той, хто цього бажає, — були б гроші. Академічна музика все більше потрапляє у залежність від імпресаріо, впливових педагогів і могутніх міжнародних кланів. Та й сама по собі вона втрачає престижність. Нині навіть гарні виконавці віддають себе на відкуп поп-культури.

Успішність сьогодні часто визначається соціальними чинниками. Нагору пробивається той, у кого вистачає вміння нав'язати окремим колам свою естетику та цінність власної творчості. Дуже погано, що

лася спільна поїздка до Австрії та Західної Німеччини. Кремер тоді активно просував Шнітке і хотів познайомити з його музикою Європу. Альфред на Заході був відомий лише політично. Знали, що є такий дисидент-композитор, а про те, що він музичний геній, мало хто здогадувався. Вдома Шнітке існував на кошти від робіт для кіно — і жив, до речі, непогано. Але серйозні його твори міністерство не купувало.

Я ризикнув включити до програми його Перший концерто-гросо й оформити Шнітке як піаніста. Коли про це дізналися в Союзі композиторів, Боже, який спалахнув скандал! «У нас і заслужені митці зі своїми творами не їздять!» Як пригадаю, страшно. Довелось нахабно збрехати, що композитор партію фортепіано постійно імпровізує і ніхто інший, окрім автора, зіграти її не ▶

зможе. Йому дали закордонний паспорт. Після тієї поїздки почалася світова слава Шнітке.

Холодне, нейтральне виконання — кошмар для композитора. Арво Пярт у таких випадках кричав: «Панове, пробачте, я помилився, це погана музика». Пярт — композитор однієї ноти, медитації. Це фактично релігійна музика. На сторінках його партитури «Схід-Захід» внизу написано православну молитву. Я подумки вимовляю ці слова і знаходжу адекватні підказки в артикуляції. Щоб приймати музику Пярта, потрібно мати хоч якесь уявлення про духовне життя. Коли я вперше виконав його *Tabula rasa*, реакція публіки була різко полярною — від грюкоту дверима до естетичного потрясіння. У його музиці гранично важливе ведення звуку, його напруга. І все завдяки одному нюансу, одному звуку, який триває упродовж певного часу. Я навчився налаштовувати на цей стан оркестр перед репетицією. Але часто говорю: «Арво, ми не вічні — ні я, ні ти. Записи також не завжди еталонні. Що буде з твоєю музикою потім?» А він мені відповідає: «Щоб я цього від тебе більше ніколи не чув». ■

На порозі 80-річчя Сондецькіс сповнений енергії та ентузіазму

ФОТО: Євген Кошечко

Заклинач оркестрів

ЛИТОВСЬКИЙ МАЕСТРО САУЛЮС СОНДЕЦКІС ЧУЖОМУ МОНАСТИРЕВІ ВЛАСНИЙ УСТАВ НЕ НАВ'ЯЗУЄ

В оркестрантів усього світу є цинічна приказка: «Хороший диригент — мертвий диригент». Сондецькіс — щасливий виняток із цього правила, незалежно від міста, де він сьогодні працюватиме.

Автор: Іван Лютий

Київський виступ Саулюса Сондецькіса в музичних колах столиці викликав подвійний ажіотаж. Перша хвиля прокотилася ще до концерту, присвяченого 210-річчю Франца Шуберта. Анонсовану спочатку Дев'яту симфонію в

афішах замінила Сьома. Представники музичної громадськості з переходом на підвищені тони буквально скрізь сперечалися, скільки у Шуберта насправді є симфоній, і що спонукало диригента зробити несподівану заміну в програмі. Виявилось, що йдеться про один і той самий твір, який віднедавна в усьому цивілізованому світі взагалі прийнято вважати симфонією Восьмою та останньою.

Серйозніше потрясіння викликав сам концерт — три номери з музики до п'єси Вільгельміна фон Шезі «Розамунда, княгиня Кіпрська», лаконічний Концертштюк для скрипки з оркестром і та сама Сьома-Восьма-Дев'ята. Розгорнута і прекрасна повість про те, як романтик Шуберт по краплині ви-

чавлював із себе класициста Бетховена, живучи з ним в одному місті. І, принаймні, в цій симфонії піднявся до бетховенських масштабів та амбіцій.

Але найбільше вразило те, як ця історія була розказана. Сондецькіс, котрий левову частку свого життя присвятив роботі з камерними колективами, виявився справжнім деміургом у стосунках зі складнішим організмом — Національним симфонічним оркестром України. Ось чого не скажеш про інших його знаменитих побратимів: ані Володимир Співаков за пультом Національного філармонічного оркестру, ані Юрій Башмет із «Новою Росією» не дали відчуття тієї єдності та порозуміння, якого вони досягли зі своїми «Віртуозами» та «Солістами».

АВТОРСЬКА КОЛОНКА

Рингтон для флейти з оркестром

З-поміж усього іншого, залізничний вокзал міста Гамбурга вирізняється тим, що в найтемніших його закопелках лунає класична музика. Спершу мені це видалося надзвичайно милою обставиною. Мовляв, ось як адміністрація турбується про культурне дозвілля та естетичне виховання своїх пасажирів. Юрій Андрухович швидко обламав ці ілюзії, пояснивши: виявляється, Гамбурзький вокзал тривалий час був точкою, де збирався місцеві торчки. Їх намагалися звідси вижити, проте марно. Натомість якісь світлі голови виявили: ніщо так не нервує порядного наркомана, як класична музика. Тоді в динаміки запустили Моцарта. Наркомани сумно зібрали манатки й перебралися деінде, можливо – на морський вокзал.

Насправді, це симптоматично. Якби в мене удома весь час лунала класична музика, я б теж зібрав речі і перебрався на морський вокзал. Справа тут не лише в персональних смаках і захопленнях. У наш час суцільної стилістичної неадекватності класична музика давно із явища академічного перетво-

Працюючи на чужій території, литовець завжди точно знає, що він встигне зробити за відпущену йому кількість репетицій, а чого не встигне: маестро не зараховує себе до диригентів, які з чужим оркестром починають докорінно змінювати звучання та здійснювати революції. Він упевнено приступає до своєї роботи, прищеплюючи необхідні відсотки якості та заряджаючи всіх навколо дивною упевненістю, що справжня музика – дана нам у відчуттях об'єктивна реальність. І примушує радіти за український колектив, здатний, нехай на один вечір, але знайти альтернативу самому собі – такому рідному, улюбленому, звичному. І в цій здібності до самооновлення виявити заavidний потенціал.

Саулюсу Сондецькісу за життя вже багато разів варто було встановити пам'ятник. Наприклад, за те, що півстоліття тому очолив оркестр Вільнюської школи мистецтв імені Чюрльоніса. Або за те, що він 1960 року створив Литовський камерний оркестр – один із кращих струнних колективів планети. А в серед-

рилася на явище маркетингове, а самого Моцарта більше знають за однойменними цукерками чи мелодіями для мобільника. І навіть не станеш співчувати старому, оскільки не найгірший варіант – навіть через 200 із гаком років в'язнути на зубах невдячних нащадків або глушити своїми мелодіями старих торчків. Людина законслухняна і сповнена гуманізму навряд чи зможе побажати собі кращої посмертної долі.

Хто нині слухає класичну музику? Адже хтось відвідує концерти і фестивалі, слідує за афішами, знає солістів. І це в країні, де класична музика просто вичавлена з теле- та радіоефіру, мов зубна паста з тубика в піонерському таборі – безжално і безповоротно. Все зрозуміло щодо Заходу. Там кожна порядна домогосподарка завжди тримає в своєму авто які-небудь CD Людвіга Вана чи Йоганна Себастьяна. Для цього не потрібно бути снобкою чи аристократкою, та й інтелектуалкою для цього бути не потрібно. Єдине, що потрібно, – так це мати авто, в якому можна слухати барокові концерти до-

ині 1990-х не дав піти в небуття оркестру Державного Ермітажу Санкт-Петербурга. Саме з його легкої руки по світу почав мандрувати оркестр-супутник скрипаля Гідона Кремера «Кремерата Балтика». Немало зробив маестро й для становлення «Київських солістів» Богодара Которовича.

У Радянському Союзі цей музикант був синонімом литовської культури. Разом з еталонними артистами інших республік його було показано піднято на щит радянською ідеологічною системою. Втім, суперництво між різними гілками влади одного разу ледь не коштували йому участі в конкурсі Герберта фон Караяна в Західному Берліні, де 1976-го Литовський камерний оркестр отримав Золоту медаль. Ім'я литовського диригента у багатьох шанувальників вперто асоціюється з постатями найяскравіших тогочасних солістів. Напевно, простіше назвати тих, хто з Сондецькісом тоді не виступав. Так само, як і перерахувати твори сучасних композиторів, які він не ви-

СЕРГІЙ ЖАДАН
письменник

рогою до найближчого супермаркету. Але хто слухає класичну музику в нас?

Українські діти й підлітки незаконно качають композиції з мережі. Для водіїв існують спеціальні радіостанції з тюремною музикою. Домогосподарки нашої країни споживають найчастіше іншомовну попсу всуміш із тією-таки тюремною музикою. Сноби та інтелектуали, натомість, страждають від самотності й слухають неформат.

Ідесь на маргінесі всіх цих соціокультурних процесів живе дух академізму, котрий ще не до кінця вивітрився з наших суворих буднів. Ось послухайте мобільники у вечірній маршрутці – в кожному п'ятому з них живе Моцарт.

Завдяки йому світові стали відомі Альфред Шнітке та Арво Пярт.

Можливо, в тій всесоюзній популярності й заховано причини трагічної ситуації, що склалася навколо диригента після отримання Литвою незалежності й досягла апогею в червні 2004-го. Коли «незручного» диригента було вигнано з Вільнюської філармонії, а замість його колективу був сформований новий – з біографією маестро, але вже без його прізвища. Та новина умить облетіла музичний світ. У Санкт-Петербурзі метру надали титул почесного професора консерваторії, а Владімір Співаков запропонував стати головним запрошеним диригентом «Віртуозів Москви». Справжньою сенсацією у квітні 2006 року став ювілейний вечір у Великому залі Московської консерваторії, присвячений 50-річчю диригентської діяльності Сондецькіса: тоді на сцену, об'єднавшись із «Віртуозами», вийшов їхній оркестр-антагоніст – «Солісти Москви» Юрія Башмета. ■

Мазай і зайці

**МИХАЙЛОВІ ДЕМЦЮ ЩАСТИТЬ ОПИНЯТИСЯ
В ПОТРІБНОМУ МІСЦІ В ПОТРІБНИЙ ЧАС**

МИХАЙЛО ДЕМЦЮ
художник без кордонів

ФОТО: Валерій Шварца, фото мазане галереєю «ТриТри»

Гідний продовжувач західноукраїнської живописної школи не раз дивував мистецький світ нестандартними вчинками.

Автор: **Іда Ворс**

У першу чергу Демцю відомий як маляр, чиї соковиті картини вражають щирою радістю. Він дивиться по-дитячому відкрито і прагне передати на полотні побачене так, як воно є «насправді». Пише гуцульських музик, карпатські краєвиди, європейські міста, буяння квітів. Для такого таланту жанрових меж не існує. Його картини – це яскраві кольори, динамічна форма, експресія почуттів. Фарби ллються водограєм, а митцeve захоплення життям інфікує інших.

Колись було утнув стихійний «плєнер»: почав малювати 3-метровий пейзаж прямо посеред французького містечка. Закінчилося тим, що один із глядачів запросив Демцю оформлювати інтер'єр. Проводив відкритий майстер-клас – створення 10-метрового полотна за один день. І створив. Свідками рекорду стали мільйони телеглядачів, які споглядали процес у прямому ефірі.

Але найбільша дивовижа на тему «знай наших» – співпраця худож-

| Ексклюзивна серія «Розенталь», порцеляна

ника зі славною фірмою «Розенталь», заснованою як мистецька студія ще 1879 року. Знана завдяки ексклюзивним виробам зі скла, кришталю, порцеляни компанія для дизайнерських розробок в різні часи запрошувала таких «монстрів» сучасного мистецтва, як Енді Воргол, Сальвадор Далі, Пауль Вандерліх. До цієї компанії потрапив і Демцю – поки єдиний українець, якому вдалося переконати у власній непересічності прискіпливих німців. А все почалося з майже хуліганського вчинку – художник купив білу порцелянову вазу, розписав її і презентував свій витвір на німецькій виставці. Основа, тобто сама ваза, виявилася розенталівською продукцією. Її побачили ті, кому потрібно, і митця запросили до співпраці. Наразі наш художник закінчує роботу над колекцією «Санкт-Петербург – мегаполіс», з душею розписує й інші дрібнички, зокрема посуд і порцелянових зайчиків. Таким Мазасм ми можемо тільки пишатися. ■

ІНСТАЛЯЦІЯ ТА ОРЕНДА

- ПЛАЗМОВІ ПАНЕЛІ
- РІДКОКРИСТАЛІЧНІ ЕКРАНИ
- ПРОЕКЦІЙНЕ ОБЛАДНАННЯ
- АКСЕСУАРИ ТА ІНШЕ

ПрессКом® TECHNOLOGY

тел./факс: (044) 585-97-27
www.presscom.ua

на фото: оператори ТОВ "ПрессКом" (С. Шмидт, В. Вільям, А. Шарко, Д. Баранков, А. Заречек, С. Ляко)

**Україно!
Я за тебе!**

БЛАГОДІЙНА ВЕЧІРКА

ПРОКИНЬСЯ ЗАРАДИ

МАЙБУТНЬОГО НЕМОВЛЯТ

19 ГРУДНЯ 2007 Р. О 19-00

АДР.: НАБЕРЕЖНО-ХРЕЩАТИЦЬКА, ПРИЧ. №6

«ДИСКО РАДІО ХОЛ»

ВХІД: 60 ГРН.

CD

Музикою почуттів

Грузинський композитор Гія Канчелі відомий широкому загалу музикою, яку він створював для фільмів Георгія Данелії. Натомість досвідчена публіка закохана в його симфонічні полотна. В українських меломанів з'явилася унікальна можливість, не долучаючись до жодного «угруповання», оцінити на власний смак композицію Канчелі, оригінальність якої важко перебільшити. 42-хвилинний Lament (у перекладі — «плач») присвячено пам'яті композитора-авангардиста Луїджі Ноно. З маестро, котрий у своїй творчості сповідував зовсім інші мистецькі принципи, асоціативно пов'язана не стільки присвята, скільки головна дійова особа Lament — скрипаль Гідон Кремер. Саме для нього великий італієць свого часу написав «Томливу далечинь майбутнього» — твір, у якому неможливо передбачити, куди попрямує музична думка після чергового віражу. Однозначним залишалось там лиш одне: динаміка звукового пошуку в просторі часу. Все це Канчелі, звичайно, пам'ятає. Невипадково в ключових моментах до скрипки підключається ангельський голос сопрано Маші Добнер. Словами «Стансів» німецького поета Ханса Заля розповідається про подорож у позамежні краї, куди ти тягнеш за собою все, ким ти був, є, або ніколи не станеш. Музика Канчелі причарує піддатливу слухацьку душу й виграє на її струнах, спокушаючи точними емоційними влучаннями.

Іван Лютий

ГІЯ КАНЧЕЛІ. Lament. — ECM, 2007.

Диск надано компанією COMP Music Ltd

КІНО

Золота лихоманка

На прем'єрі фентези Кріса Вейца «Золотий компас» зал аж здригався від зойків малечі «Мамо, я боюсь!» та «Ходімо звідси!» Висновок однозначний — це казка для дорослих, і то якісна: жоден з батьків не вивів свою налякану дитину. Кіноісторія про життя дівчинки Ліри Белакви, яку зіграла 12-річна дебютантка Дакота Блю

Річардс, вражає операторською роботою та зачарує підтекстами. Але малим «від 3 до 5» цього не поясниш. «Золотий компас» оповідає про початок пригод Ліри. Життя майже звичайної дівчинки перевертається з ніг на голову після того, як випадково опинившись у потрібному місці в потрібний час, вона рятує свого

ВИСТАВКА

Проти стандартів

«Мистецький арсенал» захоплено польськими колегами. Імпрезу «Надзвичайно високий рівень свідомості» ківська галерея організувала спільно з «Арсеналом» міста Бялисток. Фахівці останнього привезли на розсуд українців частину своєї «Колекції II» (з 1989 і досьогодні) та 16 робіт 1996 — 2006 років, які й були об'єднані в нинішню виставку. Для наших глядачів ця «солянка», перш за все, — чудова нагода познайомитися з різноманітними жанрами contemporary art. Вітчизняне мистецтво, що застрягло на живописі та малій пластиці, нехай якими якісними вони є, рідко звертається до альтернативних варіантів. Навіть сучасна фотографія для нас поки що не розповсюджений жанр, а про такі форми художнього самовираження, як інсталяції, годі й казати.

Польські майстри розкутіші й залюбки експериментують. До експозиції потрапили найяскравіші та найрізноманітніші роботи, покликані якомога пов-

ніше представити мистецтво західних сусідів в Україні. До столиці дісталися відеороботи Павла Альтхамера та Артура Змієвського, лайт-бокси Марти Дескур, білборд Кієвського/Коцура, силіконове лиття Анни Баумгарт, рисунки Губерта Черепка та безліч різноманітних фоторобіт, серед яких твори Ельжбети Яблоньскі, Єжи Трушковського і серія світлин групи «Магістри», яка й дала назву всій виставці.

До 23 грудня

Галерея «Мистецького арсеналу»
(Київ, вул. Січневого повстання, 28)

Анна Шабeko

КНИГА

Засоби задоволення

дядька (а насправді тата) від вбивства. У цей дивний день Ліра дізнається багато нового. І про чарівний золотий пил, і про алетіометр, що відповідає на питання, і про те, як тамничі «жерці» крадуть дітей.

Роль однієї з головних злодіжок, а за сумісництвом мами дівчинки, про що мала не здогадується до останнього, виконала Ніколь Кідман. Саме цю пісню крало від початку уявляв автор роману Філіп Пулман у ролі місіс Коултер. Кідман, однак, не одразу погодилася взяти участь у зйомках. Причини називають різні. За однією з версій, акторка просто втомилася, за іншою — не хотіла грати негативний персонаж. Воно й зрозуміло: фантазія у письменника, на якого напустилися за «єресь» усі християнські організації США, і справді вигадлива. Воїни зла тут розмовляють російською, а цигани — найбільш постраждала від злого Магестеріуму нація, адже саме їхніх нащадків найчастіше крадуть.

У кінотеатрах України з 6 грудня

Олександра Коверзєва

Підзаголовок «Смаків раю» Вольфганга Шивельбуша «Соціальна історія прянощів, збудників та дурманів» розпалює увагу, проте йдеться не так про заборонені речовини, як про сіль і перець, пиво й горілку, тютюн і максимум — опій. Бо цікавить німецького історика не наша розбурхана доба, а період від раннього Середньовіччя до початку ХХ ст. — час, коли сформувалося уявлення про смак і в кулінарному, і в широкому культурному контексті.

Як на свою назву, ця книга напрочуд цнотлива. Водночас і тенденційна: лише справді відданий власній концепції дослідник може побачити у гранулах, порошках та зернятках, за допомогою яких колись зберігали їжу, торговельний авангард, що дав змогу Європі, прийнявши інші здобутки східної цивілізації — систему числення, астрономічні та навігаційні знання — запозичити поняття про предмети розкоші. А це, у свою чергу, започаткувало цілком новий стиль життя, коли проводжають за

тямою, а зустрічають усе-таки відповідно до дрес-коду. Шивельбуш іноді вдається до таких аналогій, що аж у голові паморочиться. Зокрема, настійливо порівнює середньовічний перець із сучасною нафтою. «Аналогом теперішнього пошуку альтернативних джерел енергії у XV ст. був пошук дешевшого шляху до країн, де вирощували прянощі». Знаєте, що це означає? Одержимість мандрівників, які скеровували свої кораблі до Індії, а дісталися Америки, наразі ми називаємо жагою «великих географічних відкриттів». Хоча насправді Христофор Колумб і Васко да Гама були засліплені жагою перцю. І знайдений ними Новий Світ — не більше ніж побічний продукт лукавства розуму, вищого за людський.

Вікторія Поліненко

ВОЛЬФГАНГ ШИВЕЛЬБУШ.
Смаки раю. — К.: Критика, 2007.

ТЕАТР

Голубка розбрату

Прем'єра столичного Молодого театру «Голубка» за трагікомедією французького драматурга Жана Ануя «Коломба» заявлена як бенефіс народної артистки України Тамари Яценко. Хоча головну роль чистої наївної дівчини Коломби, яка потрапляє у задушливі сіті театрального світу, звісно, грає не українська комедійна примадонна, а молоді акторки (Ліліана Рєбрик, Валерія Ходос). А головною дійовою особою у виставі є насправді театр. Ця думка підкреслюється і режисурою Андрія Бакірова, і чудовим сценографічним рішенням театру в театрі Олексія Гавриша.

Бідний музикант Жюльєн (Дмитро Тубольцев) у якійсь патріотичній ліхomanці претяє на 3 роки до армії. І не вигадує нічого ліпшого, як залишити дружину Голубку на опіку своєї матері — знаменитої актриси Александри (Тамара Яценко) та брата-жовжика Армана (Станіслав Дудник), із якими перебуває у тривалому «ідеологіч-

ному» конфлікті. Хлопець має комплекс нелюбого сина, й категорично не сприймає театр у його фальшивому блиску. Натомість Голубка сценою зачарована. Для неї починається сповнене не тільки пелюшок життя.

Як відомо, всі трагедії від тарганів у нашій голові. Можна і в реальному вертепі залишитися «голубкою», а зі щирих максималістів, котрі обстоють моральні принципи, вдаються гарні отелли й душоубці. Емоційний надмір

молодих українських акторів, які виконують головні ролі, дещо спрощує притаманну текстові смислову гру невизначеностей. Проте стара гвардія театру — Тамара Яценко, Валерій Шептекита, Валерій Легін — не здає позицій на фронті комізму. По-французьки вишуканого, по-слов'янськи душевного.

Молодий театр (Київ, вул. Прорізна, 17)

Наталія Шевченко

КІНО

ВИСТАВКА

ХОРЕОГРАФІЯ

КЛАСИКА

МАЛА ФОРМА

КОРОТКИЙ МЕТР До нової програми Future Shorts увійшли найкращі стрічки, які демонструвалися протягом чотирьох років існування фестивалю. Недаремно ж підбірка отримала назву The Best. Серед 13 маленьких кіношедеврів – японські картини «Шлях наших почуттів» і «Всьому своє місце», фільм французького походження «У потязі» й американський «Секс на даху». Та найбільше враження на українських глядачів допіру справили режисери з Туманного Альбіону. Британські стрічки «Райське містечко», «Тягништовхай», «Любить – не любить», «Хеві-метал барабанчик», «Йойо серед зірок» – чудова нагода продовжити знайомство з таким складним художнім явищем, як короткометражне кіно. На додачу – номінований на «Оскар» польський витвір «Мистецтво падіння», який уже зібрав чимало нагород.

3 13 грудня

Кінотеатр «Боммер»

(Харків, вул. Полтавський шлях, 6)

Кінотеатр «Мультиплекс»

(Донецьк, вул. Артема, 130)

Кінотеатр «Кіно Станція»

(Дніпропетровськ, б-р Зоряний, 1а)

МОВЧАННЯ ЯГНЯТ

«Паства» – перший Голлівудський фільм гонконгського режисера Ван Кунь Лоу. Агент ФБР, який спеціалізується на розкритті злочинів сексуального характеру (Річард Гір), перед самісінькою пенсією береться за розслідування останньої справи про зникнення дівчини. Розплутувати загадку йому допомагає напарниця (Клер Дейнс). Вони підозрюють, що винуватець трагедії – один із їхніх старих знайомих, якого випустили під заставу.

У кінотеатрах України з 13 грудня

АТРИБУТИ ЧАСУ

ІСТОРІЯ Хоругви символізують взаємовиключні поняття: «війну» і «мир». З одного боку, вони є військовими відзнаками, з іншого – священними знаменами, що виражають духовні ідеали. Відомі з часів Київської Русі, ці артефакти залишаються малодослідженими явищами вітчизняної культури. Львів'яни вирішили виправити прикру ситуацію, презентувавши присвячену пам'яті засновника Національного музею митрополита Андрія Шептицького виставку «Українські хоругви». Більшу частину експозиції складають церковні зразки, також представлені цехові, епітафійні, військові та міські знамена. Є й раритетні експонати: відтворена у факсимільній фотокопії унікальна хоругва другої половини XVII ст. з гербом Львова, яка зберігається у Військового музею Стокгольма, знамено української Національної гвардії з Яворова та стяг львівського спортивно-патриотичного товариства «Сокіл» початку XX ст.

До 20 січня

Національний Музей ім. Андрія Шептицького (Львів, пр. Свободи, 20)

АРТ-РЕТРОСПЕКТИВА

У галереї «Ра» підбивають підсумки – представляють виставку робіт з колекції, яка збиралася протягом не одного року. В експозиції – твори спілця вишуканого лаконізму Марка Гейка, картини художника-романтика Лева Маркосяна, символічні й медитативні полотна Едуарда Бельського, експресивні роботи Тимофія Строганова та провокаційно яскраві витвори Олексія Аполлонова.

До 20 грудня

Галерея «Ра»
(Київ, вул. Б. Хмельницького, 32)

МУЗИКА НІГ

СТЕП – танець перкусійний, бо його можна не лише побачити, але й почути. Його прабатьківщиною є США, а тому в степі змішано африканські ритми чорношкірих рабів і танцювальну культуру європейських емігрантів. Ще у минулому столітті цей життєрадісний та динамічний танок набув шаленої популярності на усіх континентах. Нарешті й українці мають змогу оцінити майстерний стукіт черевиків – у Києві вперше проводиться міжнародний фестиваль степу «Ритми планети». Столицю відвідають танцювальний колектив «Наважденіє» (Москва), степшоу-балет Narnia (Київ), студія ірландського степу Shamrock (Одеса), студія «степ-імпровазації» «Легенда» (Брянськ). Також у хореографічній імпрезі візьмуть участь керівник ризької Bat Tar Company Маріс Пуріс і чемпіонка Європи 2007 року зі степ-танцю Ія Родженська. Родзинкою фестивалю стане єдиний у світі номер у виконанні Константина Невредінова – «степ на руках».

15 грудня

Центральний будинок офіцерів
(Київ, вул. М. Грушевського, 30/1)

ТРАДИЦІЯ ЖИВА

Гасло ансамблю імені Вірського – «Ні дня без гопака» – красномовно свідчить про обраний репертуар. Також у супроводі симфонічного оркестру артисти цього колективу виконують цілісні хореографічні композиції («Запорожці», «Ми з України»). Наразі створений відомими балетмейстерами Павлом Вірським та Миколою Болотовим ансамбль народного танцю святкує 70-річчя й активно гастролює.

18 грудня

Національний палац «Україна»
(Київ, вул. В. Васильківська, 103)

РАЗОМ НАС БАГАТО

КОНЦЕРТ Один із улюблених анекдотів музичної спільноти: на сцені унісоном грає ансамбль скрипалів «Большого». Голос чітко сяє матусі із залу: «Сьома, тебе не чути! Виділяйся!» Київський струнний ансамбль Vicorda можна порівняти із московським брендом: і скрипки є, й сгулося як один із принципів музикування у пошані. Але проти 17 росіян у колективі театру, очолювана Зіновією Ядловською Vicorda має у складі лише п'ятеро скрипалів. Тому кожному з них нерідко доводиться брати на себе партії окремих голосів, особливо коли йдеться про опуси сучасних композиторів чи переклад складних партитур. Крім творів Вівальді, Шуберта, Шостаковича і П'яццолли, в репертуарі Vicorda почесне місце належить українським авторам. Цікаво буде послухати «Якось в гостях у великого Вівальді» Євгена Станковича, «Арію та Вальс» з партити №5 Мирослава Скорика, Partita-Meditation Богдана Фроляк і Sotto voce Анни Гавриленко.

15 грудня

Андріївська церква
(Київ, Андріївський узвіз, 23)

НАШ ЛІСТ

Україна в житті композитора Ференца Ліста відіграла роль якщо не фатальну, то ключову. 1847 року розпочалося його знамените турне українськими містами. Гастролі мали такий успіх, що шанувальники носили угорця на руках разом із кріслом. Та найкраще, що геній вивіз з України, – це кохання, яке надихало його впродовж 12 років. Про цю жінку та ще багато цікавинок йтиметься на літературно-музичному вечорі.

20 грудня

Національна філармонія України
(Київ, Володимирський узвіз, 2)

ТЕАТР

ЛІТЕРАТУРА

ФОТОГРАФІЯ

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ

NAZARETH

Шотландські ветерани хард-року без новинок, але з хітами.

14 грудня. Український музично-драматичний театр (Одеса, вул. Пастера, 15)

PAUL VAN DYK

Унікальне шоу, в якому поєднано вокальний концерт із діджеїнгом.

14 грудня. Міжнародний виставково-центр (Київ, Броварський проспект, 15)

KIEVBASS STANISLAU

Електронна вечірка київських dj Minikin, dj Valta, dj Clascal.

15 грудня. Клуб «Химера» (Івано-Франківськ, вул. В. Чорновола, 23)

«САМОГОН»

Юрій Андрухович у ролі вокаліста та його друзі з польського гурту «Карбід» презентуватимуть спільний альбом.

16 грудня. Клуб «Майдан» (Київ, вул. В. Васильківська, 19)

17 грудня. Клуб «Лялька» (Львів, пл. Д. Галицького, 1)

«А4 ПАПІР – 2007»

Спільний проект професіоналів і дилетантів представляє роботи, виконані кульковими ручками на офісному папері формату А4.

3 16 грудня. Галерея «Ательє Карась» (Київ, вул. Андріївський узвіз, 22а)

PARADISE LOST

Легенда британського death doom та doom metal з новою програмою In requiem.

До 17 грудня. ЦКМ НАУ (Київ, просп. Космонавта Комарова, 1)

«ПІКНІК» ТА ВАДИМ САМОЙЛОВ

Програма «Вампірські пісні» – відлуння співпраці Едмунда Шклярського та Вадима Самойлова, матеріалізованої свого часу в альбомі «Тень вампіра».

18 грудня. МЦКіМ «Жовтневий» (Київ, вул. Інститутська, 1)

«ЧИПОЛІНО»

Танго, хіп-хоп та італійську тарантелу танцюватимуть персонажі Джанні Родарі у версії режисерки театру оперети Тамари Тимошко-Горюшко.

18 грудня. Академічний театр оперети (Київ, вул. В. Васильківська, 53/3)

SCOTT HAMILTON QUARTET

Досконалий звук, витончена манера і бездоганний смак – джазові стандарти американського саксофоніста Скотта Гемілтона та його колективу.

19 грудня. Клуб «Арена» (Київ, вул. Басейна, 2а)

БУНТІВНА МЕХАНІКА

НЕНОРМАТИВ Ентоні Берджес населив світ «Механічного апельсина» особливими персонажами зі своєю маргінальною ідеологією, унікальним сленгом та специфічними естетичними вподобаннями. Головний герой книги Алекс – бунтар, одинак, убивця – став своєрідним символом боротьби з конформізмом. Його агресія та жорстокість холодно відсторонені, тому цей персонаж викликає не відразу, а жалість. Столичний «Вільний театр» не зміг пройти повз моторошну історію британця. Одноійменно вистава режисера Максима Галенка дещо м'якша та світліша за оригінал. «Ми насамперед розповідаємо про вічну дитину всередині нас. Про юнацький максималізм, який іноді призводить до поганих вчинків», – говорить виконавець ролі Алекса В'ячеслав Довженко. За декорації у спектаклі правлять предмети-гібриди: «рояль-ліжко», «телефонна буда-баскетбольна сітка». Сцену щедро прикрашено графіті. Мова персонажів адаптована до українського жаргону.

16 грудня
Вільний театр (Київ, вул. Мегжирська, 2)

ІСТОРІЯ РОДИНИ

Засновник авангардного театру «Березіль», режисер Лесь Курбас відомий ще як філософ, педагог і реформатор української сцени. Ванда Адольфівна Яновичева – його мати, галицька акторка нещасливої долі. «Іменини Ванди Адольфівни» – спектакль-перформенс Нового харківського театру, присвячений дню народження цієї не надто відомої, але важливої для історії вітчизняного мистецтва жінки.

15–16 грудня
Будинок актора (Харків, вул. Красіна, 3)

РІК КНИГИ

ВИСТАВКА 2007 рік за китайським гороскопом проходив під зодіакальним знаком свині. Менш відомий факт – указом Президента України він був проголошений «роком української книги», що, правда, не в планетарному, а лише державному масштабі. Згідно з цим едиктом протягом року мали бути втілені державні програми популяризації вітчизняної книговидавничої продукції та створені сприятливі умови для її друкування. Київська міжнародна виставка-ярмарок «Книжкові контракти» – щось на кшталт своєрідного річного звіту, який продемонструє результати проведених заходів, але водночас – і чергова акція, спрямована на просування української книги в напрямку до читачів. Програма ярмарку доволі стандартна: презентації, зустрічі з письменниками, автограф-сесії авторів. Але не це головне – тут можна буде придбати яскраві й ошатні видання для подарунків малечі до дня Святого Миколая і всім бібліоманам до Нового року.

19–22 грудня
«Український дім» (Київ, вул. Хрещатик, 2)

ПРОВОКАЦІЯ

На презентацію з вином, кіном і словесністю запрошують засновники львівського літературно-мистецького журналу Provocatio, назва якого з латини перекладається як «виклик». Цілі часопису доки туманні – орієнтувати читачів щодо вагомих та загальнозначущих подій у художній сфері. Безпосередня зустріч із авторами проекту дає охочим шанс конкретизувати це надзадавання або просто повеселитися під час вечірки.

14 грудня
Кіноклуб НАУКМА (Київ, вул. Набережно-Хрещатицька, 27)

ПОРНО В ЗАКОНІ

МАСКАРАД Енциклопедія «Вікіпедія» дає таке визначення терміну «порно»: «Безпосереднє зображення чи словесний опис статевих органів і статевого акту без жодної цензури з боку авторів, що має на меті сексуальне збудження». «Порно-казки» – це авторське визначення фотохудожниці Лесі Мальської щодо свого нового арт-проекту «Вечірній Київ». Проте якщо виставку світлин легально представлено в поважній столичній галереї, маємо всі підстави сумніватися у дотриманні авторкою термінологічної відповідності. Очевидно, жодних сексуальних безкраїв ми тут не знайдемо, оскільки художня форма як така вже є різновидом цензури. Натомість на нас чекає захоплююча інтрига, адже в якості моделей до проекту залучено низку таких відомих особистостей, як Юрій Хусточка та Ілля Чічкан. Їхню тілесність відображено на фото досить «безпосередньо», а от обличчя приховані під фантастичними масками художниці Маші Шубіної.

До 24 грудня
Галерея «Колекція» (Київ, вул. Паньківська, 8)

ВИЩЕ, ДАЛІ, ПРУДКІШЕ

Деякі вигадливі форми молодіжного дозвілля значною мірою належать не так до експериментальних видів спорту, як до своєрідного мистецтва взаємодії з середовищем. Наприклад, «паркур» – дисципліна, що полягає у швидкому доланні перешкод в індустріальній місцевості без механічних чи електронних пристроїв. Такого гатунку активності, задокументованій у фотографіях, присвячено «Перший міжнародний фестиваль екстремального фото».

До 23 грудня
Палац мистецтв (Львів, вул. М. Коперніка, 17)

«ІГРИ» ДЕМОКРАТИВ «Укрзалізниця» вирішила погратися з нами у демократію — зробила це у переддень свят, аби смак вільно придбаного у спекулянтів квитка гірчив аж до весни. А добрий міністр Рудьковський чемно порадив залізничникам задуматися, навіщо їм та демократія здалася. Нібито й не з одної (анти)кризової коаліції це рішення випливало. Черговий раз українці мусять пересвідчитися: свобода г...а варта, ліпше вже власноруч яро на шию (паспорт у касу). Перевірено віками. Третього варіанта міністр разом із гендирекцією не передбачає, хоч дивно: мав би він у тому Відні хоч чомусь навчитися... ■

**РОМАН
КАБАЧІЙ**

**АНДРІЙ
ЛАВРИК**

НЕ ПРОДАЄМОСЯ? «Не продаємося!» — проголосили журналісти і започаткували однойменну акцію. Не всі, звісно, а низка, так би мовити, небайдужих. Суть акції в тому, аби викрити тих, хто платить телеканалам за позитивні новини про себе. Цю меркантильну любов між бізнесом і ЗМІ ще називають «джинсою». «Джинса», звісно, — явище нехороше, з ним потрібно боротися. Однак, переглянувши перші результати «Не продаємося!», я вельми здивувався, коли не побачив у списку «джинсовщиків», зокрема, одну велику будівельну компанію, яка не шкодує грошей на позитивний імідж. Причому готова платити за наймарзаматичніші сюжети. Може, «будівельники» виправились? Чи причина в тому, що ця компанія спонсорує цілі телепрограми на каналі, де працює один з ініціаторів акції? ■

ДЕЩО ПРО БУНТ ПСИХІВ Відірвавшись від перегляду політичних баталій у Верховній Раді, раптом згадую, що потрібно зателефонувати братові. Телефоную й запитую, що нового. «Та все добре, телевизор дивлюся, як там психи бунтують», — відповідає він. «Це правда, — кажу, — політики зараз геть ооскаженіли, одні бояться владу втратити, інші бояться владу віддати...» І тут брат мене перебиває і зі сміхом каже: «Та ні, ти не зрозумів, тут програму показують про бунт хворих у психіатричній лікарні». Чесно кажучи, в цю мить я позаздрив людям, які не сприймають навколишню дійсність через призму перманентного політичного психозу. ■

**СЕРГІЙ
ЛУК'ЯНЧУК**

**ОЛЕНА
ЧЕКАН**

ЖИТТЯ У жовтні троюрідному братику виповнилося б 90 років, і ось у неділю — сороковини. Народився ще у Російській імперії, закінчив Варшавський університет. Був марксистом, мріяв про СРСР, і перед приєднанням Західної України подався туди. В 1941-му добровольцем пішов на фронт, став ординарцем генерала Власова. Так, того самого. У 1942-му під Ленінградом тяжко захворів, генерал відправив його на лікування до Москви, тому він і не потрапив в оточення. Видужав, повернувся на фронт. Два ордени Червоного Прапора, орден Червоної зірки, безліч медалей. Все наступне життя працював на цукрових заводах України. Четверо дітей, четверо онуків, правнучка. Перед смертю еднав наші руки, посміхався. Говорити вже не міг. Ніхто краще за нього не вів мене у вальсі. ■

БРУДНА БІЛИЗНА Їхали з товаришем до Львова у купейному вагоні. Отримали брудну білизну. Міняємо. Другий та третій комплект виявилися такими само. «Ну то виберіть собі чисту з кількох розірваних комплектів. Я не буду складати купу актів на невикористану білизну, це не наша провина», — обурилася провідниця. Я розумію, що керівництво залізниці шукає бюрократичні та економічні важелі впливу на провідників. Хочуть покращити для нас сервіс. Та, на мою думку, нічого не зміниться, доки ми сплатимо на брудній білизні, бо незручно «качати» права. Чи не через цей ледь не ментальний комплекс до нас у Європі ставляться, як до безнадійного пацієнта? Добре, що бригадир потягу нас зрозумів. ■

**СЕРГІЙ
ГУЗЬ**

**РОМАН
КУЛЬЧИНСЬКИЙ**

**ОСТАННЄ ОПОВІДАННЯ
МАРКЕСА** Нещодавно прочитав останнє оповідання Маркеса «Записки з моїми сумними курвами». Я люблю Маркеса, і довго не міг знайти цього твору. Кому цікаво, українською він опублікований у 12 числі журналу «Всесвіт» за 2005 рік. До речі, оповідання не видане в Росії. Це історія старого журналіста, який все життя провів у борделеях, і в свої 90 вперше в житті закохався. Сюжет розгортається на тлі цензури, корупції, бідності і, звичайно, борделів. Але при цьому жодного ниття — лише буйство життя. Коли прочитав останню сторінку, мені згадалися сучасні європейські письменники, зокрема Ульбек — суцільне ниття і депресняк на тлі благополучної Європи. Видно-таки дійсно «щастя не в грошах». ■

ТЕЛЕКАНАЛ НОВИН

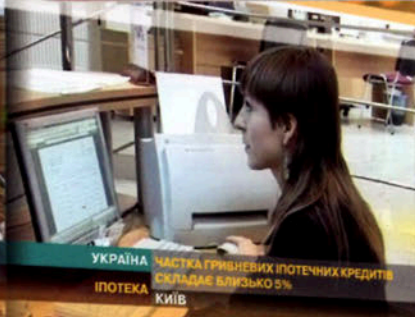
Коли ти хочеш знати

24

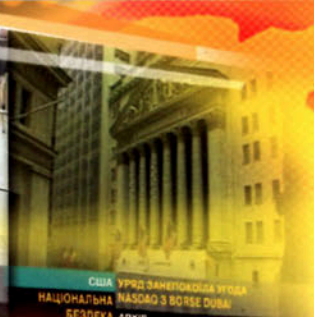
Сьогодні мало знати більше,
сьогодні треба знати все!

УКРАЇНА РЕГІОНАЛИ ЗНОВУ "З'ЯСУВАЛИ"
СТОСУНКИ З БЮДЖЕТАМИ
КИЇВ

УКРАЇНА ЧАСТКА ГРИВНЕВИХ ІПОТЕЧНИХ КРЕДИТІВ
СКЛАДАЄ БЛИЗЬКО 5%
ІПОТЕКА КИЇВ

США УРІД ФАКТОРОВА НАГОДА
НАЦІОНАЛЬНА МАСОВА З ВІСЬОЮ ДОБА
БЕЗПЕКА АРХІВ

ЄВРОСОЮЗ ЄВРОПАРЛАМЕНТ УХВАЛИВ
ВХОДЖЕННЯ 9 КРАЇН ДО ЗОНИ ШЕНГЕНУ
ШЕНГЕНСЬКА ЗОНА СТРАСБУРГ

ІСПАНІЯ ЗУСИЛИЛ "HONDA" СКОНЦЕНТРОВАНИ
НА СЕЗОНІ 2008-ГО РОКУ
ФОРМУЛА-1 АРХІВ

США РАЙН БАРІЗ
ФЕСТИВАЛЬ WIRED NEXTFEST
КОМПАНІЯ AIRSCOOPER CORPORATION

КИТАЙ ПЕРІС ХІЛТОН "ЗАСВІТИЛАСЯ"
НА MTV STYLE AWARDS
ШОУ MTV ШАНХАЙ

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ ЕМІ БАЙХАУС НАКРАЩА
МОВО AWARDS
ЛОНДОН

10 080 хвилин мовлення щотижня дозволили телеканалу новин «24» стати зручним цілодобовим джерелом інформації

764 новинних сюжети за добу дають повну інформаційну картину дня на одному телеканалі

105 пізнавальних програм за добу дозволяють глядачеві отримати більше, ніж просто новини

65 журналістів-професіоналів стежать за тим, аби жодна новина не пройшла повз вашу увагу

24 корпункти по Україні та за її межами щоденно збирають для вас найважливішу інформацію

8,23 млн. глядачів вже дивляться нас в кабельних мережах, в ефірі та з супутника

Новий унікальний
український проект

МЕРЕЖА КНИГАРЕНЬ

К Н И Г А Р Н Я

Купуйте в інтернет-магазині за адресою:
www.book-ye.com

Нова сучасна книгарня в історичному центрі Києва,
поруч зі станцією метро «Золоті ворота», вул. Лисенка, 3
тел: (044) 228-05-66
office@book-ye.com